

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวเมทินี รุ่งรังษี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158.5
มย 29/0
8.3

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

26 MAR 2548

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวเมทินี รุ่งรังษี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2548

1 2-11363

เมทินี รุ่งรังษี. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ องค์ประกอบที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้านคือ องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา นิสัยทางการเรียน อัดมโนทัศน์ และบุคลิกภาพ องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 283 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2) ชั้นปีที่ 1 (X_3) นิสัยทางการเรียน (X_{16}) อัดมโนทัศน์ (X_{17}) บุคลิกภาพ (X_{18}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_{19}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{21}) และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_{22}) ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี (X_9) และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ประถมศึกษา (X_{11})

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) และชั้นปีที่ 2 (X_4) ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับ การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตร

วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง (X_6) และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ปริญญาตรี (X_{14})

3. องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างยนต์ (X_5) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ (X_7) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (X_8) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (X_{10}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: มัธยมศึกษา (X_{12}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: อนุปริญญา / ปวส. (X_{13}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: สูงกว่าปริญญาตรี (X_{15}) และลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{20})

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นครสวรรค์ มี 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_{22}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{18}) และนิสัยทางการเรียน (X_{16}) ตามลำดับ โดยองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้รวมกันพยากรณ์การทำงานกลุ่มได้คิดเป็นร้อยละ 49.20

5. สมการพยากรณ์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ เขียนได้ดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .362 + .394X_{22} + .235X_{21} + .159X_{18} + .120X_{16}$$

5.2 สมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .352X_{22} + .240X_{21} + .159X_{18} + .115X_{16}$$

FACTORS AFFECTING ON GROUP WORK OF DIPLOMA STUDENTS OF
NORTHERN TECHNOLOGY COLLEGE IN NAKHONSAWAN PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
MISS MAYTHINEE RUNGRANGSEE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2005

Maythinee Rungrangsee. (2005). *Factors Affecting on Group Work of Diploma Students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province*. Master Project, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Pannarat Ploylearmsang.

The purpose of this research was to study factors affecting on group work of diploma students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province. These factors were divided into 3 dimensions; first of them was personal factors: gender, level of education, program of education, learning habit, self-concept and personality, second of them was family factors: parental education level and interpersonal relationship between students and their parents, and third of them was environmental factors: physical learning, interpersonal relationship between students and their instructor and interpersonal relationship between students and peer groups. The samples were 283 diploma students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province in academic year 2004. The research instrument was factors affecting on group work of diploma students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province questionnaires. The data was analyzed by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows:

1. There were significantly positive correlation among group work and 8 factors; female (X_2), first level of education (X_3), learning habit (X_{16}), self-concept (X_{17}), personality (X_{18}), interpersonal relationship between students and their parents (X_{19}), interpersonal relationship between students and their instructor (X_{21}) and interpersonal relationship between students and peer groups (X_{22}) at .01 level. Beside, there were significantly positive correlation among group work and 2 factors; program of education: accounting program (X_9) and parental education level: primary (X_{11}) at .05 level.

2. There were significantly negative correlation among group work and 2 factors; male (X_1) and second level of education (X_4) at .01 level. There were significantly positive correlation among group work and 2 factors; program of education: electrical power program (X_6) and parental education level: bachelor degree (X_{14}) at .05 level.

3. There were no significantly correlation among group work and 8 factors; program of education: auto-mechanic program (X_5), program of education: electronic

program (X_7), program of education: computer technology program (X_8), program of education: business computer program (X_{10}), parental education level: high school (X_{12}), parental education level: certificate degree (X_{13}), parental education level: higher bachelor degree (X_{15}) and physical learning (X_{20}).

4. There were 4 factors significantly affecting on group work of diploma students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province that ranking from the most affecter to the least affecter were as follows; interpersonal relationship between students and peer groups (X_{22}), interpersonal relationship between students and their instructor (X_{21}), personality (X_{18}) and learning habit (X_{16}) at .01 level. These 4 factors could predicted group work of diploma students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province about percentage of 49.20.

5. The significantly predicted equations of group work of diploma students of Northern Technology College in Nakhonsawan Province were as follows:

5.1 The predicted equation in term of raw score were:

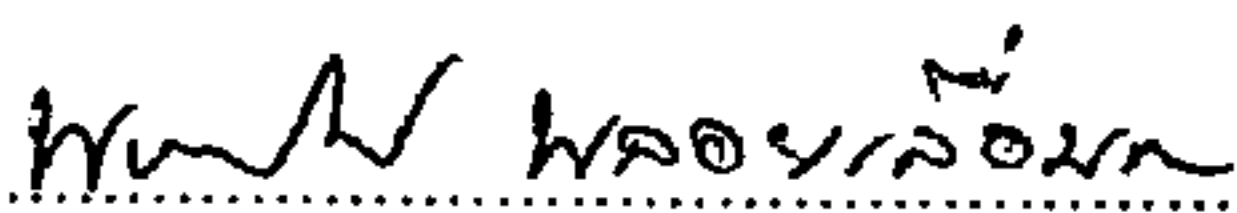
$$\hat{Y} = .362 + .394X_{22} + .235X_{21} + .159X_{18} + .120X_{16}$$

5.2 The predicted equation in term of standard score were:

$$Z = .352X_{22} + .240X_{21} + .159X_{18} + .115X_{16}$$

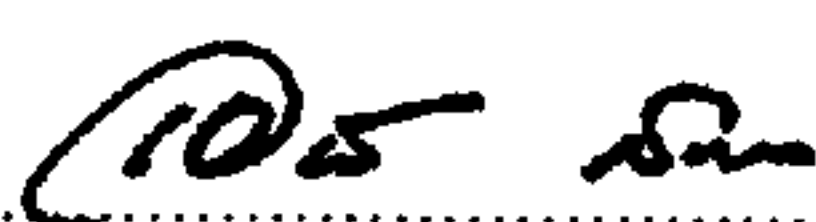
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

....

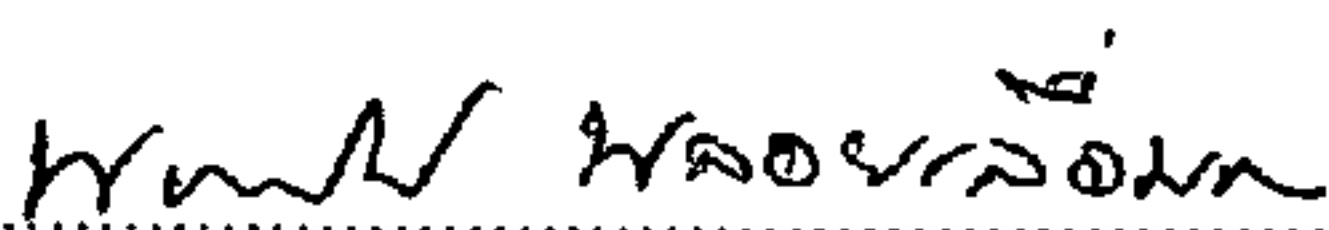
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

....

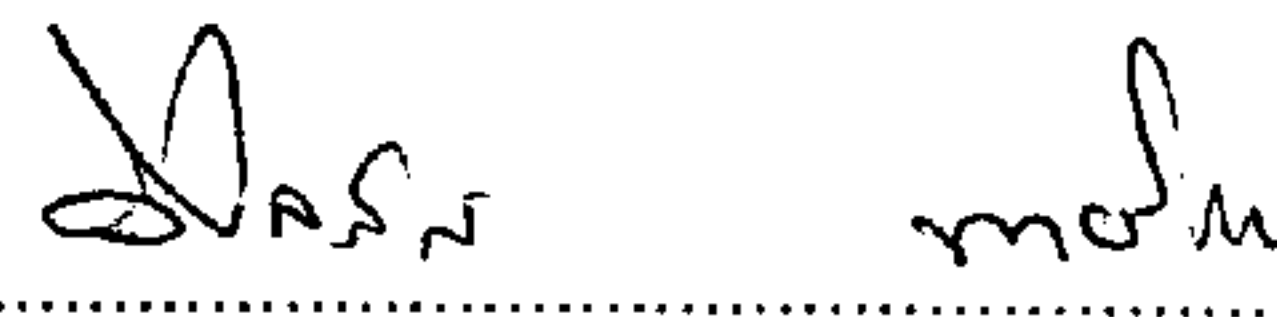
(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

....

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

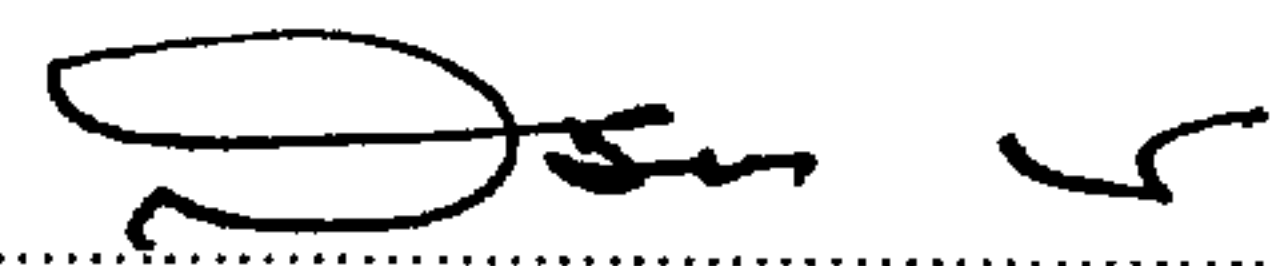
(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

....

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 16 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ เวธนี กรีทอง และอาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา กรรมการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา แนวคิดในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ เวธนี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. สิทธิพล พุคยาภรณ์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ให้ความกรุณาในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ชาวจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณนายยุทธนา เพชรอินทร์ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสมอาจ และคุณแม่สุนทรี รุ่งรังษี และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ให้กำลังใจ ให้ความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านด้วยดีตลอดมา คุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาจนกระทั่งบัดนี้

เมทินี รุ่งรังษี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	8
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศ.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน.....	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.....	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง.....	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์.....	30
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม.....	35
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม.....	50
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	54
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	55
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	55
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	79
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	79
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	107
ภาคผนวก ข ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือ.....	127
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	137

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปี.....	54
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง.....	72
3	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลขององค์ประกอบ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย และการทำงานกลุ่ม ของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
4	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของ กลุ่มตัวอย่าง.....	75
5	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ การทำงานกลุ่ม.....	77
6	แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ การทำงานกลุ่ม.....	77
7	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน.....	128
8	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามอัตมโนทัศน์.....	129
9	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	130
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับผู้ปกครอง.....	131
11	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของ การเรียนการสอน.....	132
12	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์.....	133
13	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน.....	134
14	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม.....	135

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภาพแสดงพฤติกรรมเกิดจากการรับรู้สิ่งแวดล้อม.....	16
---	--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยจะสามารถพัฒนาทัดเทียมนานาชาติได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน โดยปัจจัยที่สำคัญคือ ลักษณะการทำงานร่วมกันโดยมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีทักษะความสามารถในการทำงานอย่างมีแบบแผนของคนในชาติ เนื่องจากการงานต่าง ๆ ที่จะต้องจัดทำในสังคมปัจจุบันนั้นล้วนทวีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น การทำงานจึงจำเป็นต้องอาศัยความคิดและการทำงานร่วมกัน อันเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงานทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา วิทยาศาสตร์ ธุรกิจ และงานด้านอื่นๆ ซึ่งต้องดำเนินในรูปของการทำงานกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ตาม (วัชร ทรัพย์มี. 2519 : 21) เพราะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านผลสัมฤทธิ์ของงานแล้ว ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน ถือเป็นการพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน

ในการทำงานกลุ่มจำเป็นต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นเสมอ การทำงานร่วมกันของคนไทยมักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันโดยทั่วไปว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังเช่นการศึกษาวิจัยของไพศาล ไกรสิทธิ์ (2524 : 200-201) ได้ศึกษาวัฒนธรรมการทำงานของคนไทยที่ประกอบอาชีพต่างๆ ในจังหวัดราชบุรีซึ่งมีอายุระหว่าง 25-40 ปีจำนวน 160 คน พบว่า คนไทยมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำงานในลักษณะไม่มีการวางแผน มีสมรรถภาพในการทำงานคนเดียว ไม่มีสมรรถภาพในการทำงานกลุ่ม และไม่มีวินัยในการทำงาน สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (2545 : 14) ที่กล่าวว่า คนไทยเรานี้จะทำงานเป็นคนๆ เวลาไปอยู่ต่างประเทศเราอาจมีความเก่ง คนไทยก็เก่งมิใช่น้อย แต่เก่งเฉพาะคน รวมกลุ่มกันไม่ได้ คนไทยตั้งสมาคมไทยขึ้นในเมืองใหญ่ๆ อยู่ได้ไม่กี่ปีก็ล่ม ต้องแยกเป็นชมรมย่อยๆ อย่างในกรุงนิวยอร์ก สมาคมไทยมีแล้วก็ล่มไปนานแล้ว เพราะแม้จะเป็นที่รู้จักกันว่าคนไทยเป็นคนใจเย็น โอบอ้อมอารี และเป็นมิตร แต่ขณะที่การทำงานกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุประการหนึ่งก็คือ เด็กไทยไม่ได้รับการปลูกฝังให้รู้จักคิด รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นๆ ที่มีความคิดเห็นหลากหลายออกไปตามประสบการณ์ของแต่ละคน เรายังยึดติดค่านิยมในการทำตามผู้อื่น ตามครู และไม่ค่อยกล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง พฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่มักพบเห็นบ่อยๆ และมีผลกระทบต่อการทำงานก็คือ การแสดงความคิดเห็นด้วยในเรื่องต่างๆ เมื่อไม่เห็นด้วยในเรื่องต่างๆ เมื่อสิ้นสุดการประชุม ทำให้สรุปผลการประชุมไม่เป็นไปตามที่สมาชิกในกลุ่มต้องการจริงๆ และความไม่เข้าใจกันภายในกลุ่มอาจทำให้เกิดการแตกความสามัคคี อันนำไปสู่การไม่ยอมปฏิบัติตามผลการประชุมดังกล่าว (ปานใจ จิราอนุภาพ. 2543 : 49)

ปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 จึงพยายามมุ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง. 2545) มีเทคนิควิธีการ จัดกระบวนการเรียนรู้มากมายที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ อาทิ เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจให้กันและกัน สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่ รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่ต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อน สมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือความสำเร็จของกลุ่ม (กรมวิชาการ. 2543 : 24) จะเห็นได้ว่าการเน้นทักษะทางสังคม ความรับผิดชอบร่วมกัน และการทำงานร่วมกัน ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และจำเป็นต่อการทำงานกลุ่มทั้งสิ้น สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนเก่ง ดี มีสุข ซึ่งคุณลักษณะประการหนึ่งของ เก่ง ก็คือ สามารถทำงานเป็นทีม นั่นก็คือสามารถทำงานเป็นกลุ่ม (กรมวิชาการ. 2545 : 22-23)

จากการที่ผู้วิจัยมีญาติเป็นเจ้าของกิจการวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัด นครสวรรค์ ผู้วิจัยจึงขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 คน พบว่านักศึกษาระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีปัญหามากที่สุดก็คือ นักศึกษาไม่ช่วยกันทำงานกลุ่ม ที่ได้รับมอบหมาย ไม่รู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน และนักศึกษามีการขัดแย้งกันทั้งภายใน กลุ่มและนอกกลุ่ม ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจปัญหาเบื้องต้นกับ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 80 คน ด้วยการใช้แบบสอบถามปลายเปิด 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า “นักศึกษาคิดว่าขณะนี้นักศึกษามีปัญหาหรือไม่ ถ้ามีคือปัญหาใด” พบว่าปัญหาที่มีมากที่สุดคือ ปัญหานักศึกษาเบี่ยงหน่ายในการทำงานกลุ่ม จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 ปัญหานักศึกษาเข้ากับเพื่อนไม่ได้และไม่ค่อยมีเพื่อนสนิท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ปัญหาครอบครัวแตกแยก จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 ปัญหา ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ปัญหาการเดินทางมาโรงเรียน ไม่สะดวก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และปัญหานักศึกษาไม่พอใจรูปร่างตนเอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า “เมื่อมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น นักศึกษาคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด” พบว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุดคือ ปัญหานักศึกษาเบี่ยงหน่ายในการทำงานกลุ่ม สาเหตุ ได้แก่ เพื่อนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 นักศึกษาไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และเพื่อนไม่รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ปัญหานักศึกษาเข้ากับเพื่อนไม่ได้และไม่ค่อยมี เพื่อนสนิท สาเหตุได้แก่ นักศึกษามีความคิดเห็นไม่ตรงกับเพื่อน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 และเพื่อนเห็นแก่ตัว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ปัญหาครอบครัวแตกแยก สาเหตุ

ได้แก่ การไม่มีความเข้าใจกันระหว่างคนในครอบครัว 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และบิดามารดาไม่มีเวลาให้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ สาเหตุได้แก่นักศึกษาใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 ครอบครัวยากจน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 และค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตสูง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ปัญหาการเดินทางมาโรงเรียนไม่สะดวก สาเหตุได้แก่ จำนวนเที่ยวรถประจำทางไป-กลับโรงเรียนมีน้อย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 และปัญหานักศึกษาไม่พอใจรูปร่างของตนเอง สาเหตุได้แก่การไม่ออกกำลังกาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

จากการสำรวจปัญหาเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) น่าจะมีปัญหาด้านการทำงานกลุ่ม ดังที่ จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1994 : 28) กล่าวถึงลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มที่ดีมีประสิทธิภาพว่า สมาชิกจะมีส่วนร่วมไม่เท่าเทียมกัน ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุดคือผู้ตัดสินใจ ไม่มีการอภิปรายกลุ่ม สมาชิกมีส่วนเกี่ยวข้องน้อยมาก มีการสื่อสารทางเดียว สื่อเฉพาะความคิดเท่านั้น ละเลยความรู้สึก หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและการถกเถียง หรือเก็บเอาไว้ ไม่สนใจความเหนียวแน่นในกลุ่ม และมีเป้าหมายที่เอื้อให้สมาชิกแข่งขันกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวสมควรจะได้รับการแก้ไขอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ดังที่ บัททอน (Button. 1974 : 1-2) กล่าวว่า มนุษย์ต้องอยู่ในสังคม ด้วยเหตุนี้การทำงานกลุ่มจึงต้องจัดขึ้นมา โดยผู้เข้าร่วมทำงานกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยเหลือแต่ละคนเพื่อให้งานของกลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางนโยบายสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการหาแนวทางแก้ไข ส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 566 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 283 คน ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane, 1967 : 886-887) จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้ชั้นปี และเพศเป็นชั้น (Strata)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

3.1.1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่

3.1.1.1 เพศ

3.1.1.2 ชั้นปีที่กำลังศึกษา

3.1.1.3 สาขาวิชา

3.1.1.4 นิสัยทางการเรียน

3.1.1.5 อัดมโนทัศน์

3.1.1.6 บุคลิกภาพ

3.1.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่

3.1.2.1 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

3.1.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง

3.1.3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ได้แก่

3.1.3.1 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

3.1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

3.1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การทำงานกลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การทำงานกลุ่ม หมายถึง การแสดงออกร่วมกันของนักศึกษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยที่สมาชิกทุกคนจะต้องมีพฤติกรรมดังนี้คือ มีการประชุมกลุ่มเพื่อให้เข้าใจรายละเอียดของงาน ช่วยกันวางแผนการทำงาน รับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการประสานงานกันเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และเมื่อมีปัญหาจะต้องตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน ตลอดจนติดตามงานและประเมินผลงานของกลุ่ม

2. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่ม หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งองค์ประกอบเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา นิสัยทางการเรียน อัธยาศัย และบุคลิกภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

2.1.2 ชั้นปีที่กำลังศึกษา ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

2.1.3 สาขาวิชา ได้แก่

2.1.3.1 สาขาวิชาช่างยนต์

2.1.3.2 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง

2.1.3.3 สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

2.1.3.4 สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

2.1.3.5 สาขาวิชาการบัญชี

2.1.3.6 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

2.1.4 นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาที่เกิดขึ้นประจำเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การวางแผนในการเรียน การแบ่งเวลาในการเรียน การทบทวนบทเรียน ความสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน การเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา ความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ความตั้งใจเรียน การซักถามข้อสงสัยต่ออาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน

2.1.5 อัธยาศัย หมายถึง การรับรู้ ความรู้สึก ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับตนเอง อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

2.1.5.1 ด้านร่างกาย เกี่ยวข้องกับลักษณะรูปร่างที่ปรากฏ ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และความแข็งแรงของร่างกาย

2.1.5.2 ด้านความสามารถและการได้รับการยอมรับ เกี่ยวข้องกับการแสดงออกในการปรับตัว ได้แก่ ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความเป็นตัวของตัวเอง

พึ่งตนเองได้ ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ดีทางด้านการเรียนและทางสังคม และเป็นที่รักของเพื่อนฝูง

2.1.5.3 ด้านจิตใจ ได้แก่ ความสุขในชีวิต อารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส และความภาคภูมิใจในตนเอง

2.1.6 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ทำให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งตามแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) โดยแบ่งเป็น 2 แบบ ดังนี้

2.1.6.1 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่ชอบเข้าสังคม ช่างพูด อารมณ์ดีสนุกสนาน ไม่ชอบครุ่นคิดถึงอดีต ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ถือคนส่วนมากในสังคมเป็นหลัก สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่

2.1.6.2 บุคลิกภาพแบบเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของนักศึกษาที่ไม่ชอบเข้าสังคม เป็นคนเงียบ ชอบทำงานโดยลำพัง ยึดถือตนเองเป็นหลัก ชอบเขียนมากกว่าพูด ชอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น และวิตกกังวล

2.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว หมายถึง สภาพการต่างๆ ภายในครอบครัวของนักศึกษา ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

2.2.1.1 ประถมศึกษา

2.2.1.2 มัธยมศึกษา

2.2.1.3 อนุปริญญา / ปวส.

2.2.1.4 ปริญญาตรี

2.2.1.5 สูงกว่าปริญญาตรี

2.2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักศึกษา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.2.2.1 การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ได้แก่ เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ แบ่งเวลาให้กับครอบครัว มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นภายในครอบครัว และช่วยเหลืองานบ้าน

2.2.2.2 การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักศึกษา ได้แก่ ให้ความรักความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่ แบ่งเวลาให้กับครอบครัว คอยให้คำปรึกษาปัญหา

รับฟังเหตุผล ยอมรับความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับผิดชอบในเรื่องส่วนตัว และมีอิสระตามความเหมาะสม

2.3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย หมายถึง สภาพการต่าง ๆ ในวิทยาลัย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ได้แก่ สถานที่เรียน และสื่ออุปกรณ์การเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1.1 สถานที่เรียน ได้แก่ ภายในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการมีอากาศถ่ายเท มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา และปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียงและกลิ่น เป็นต้น ห้องสมุดมีแหล่งค้นคว้าความรู้ที่หลากหลายและเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า และบริเวณรอบวิทยาลัยมีสถานที่นั่งเพียงพอ

2.3.1.2 สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สื่อเทคโนโลยี สื่อเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีความหลากหลาย ปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทันสมัย มีคุณภาพในการใช้งาน และให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

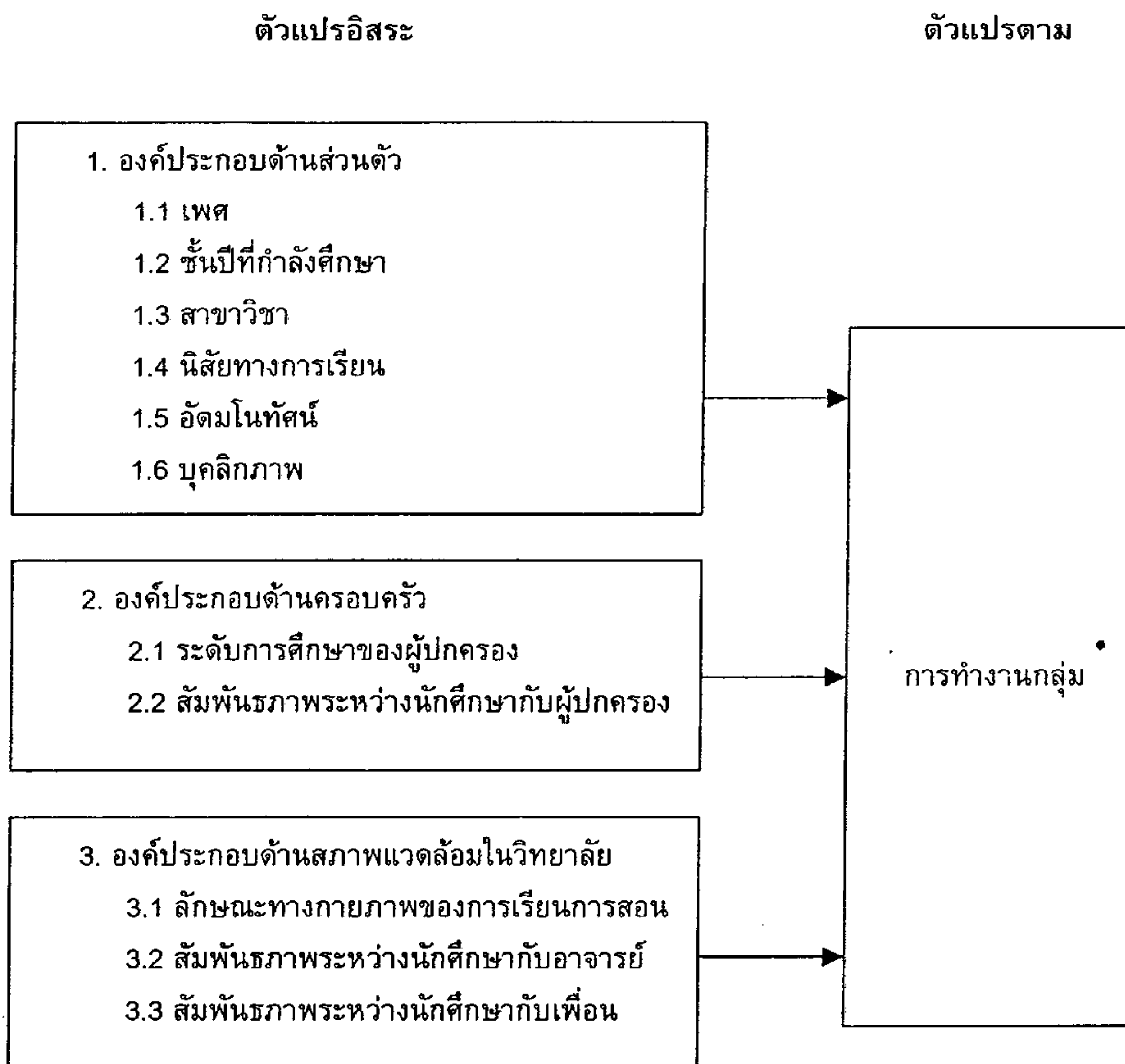
2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ และการปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

2.3.2.1 การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การตั้งใจเรียน ร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน แสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์ ช่วยเหลือตามโอกาส เชื้อฟังคำสั่งสอน ชักถามเนื้อหาวิชาที่ไม่เข้าใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ขอคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา

2.3.2.2 การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การเอาใจใส่ ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและสร้างบรรยากาศความอบอุ่น เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น และคอยให้คำปรึกษาปัญหา

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนที่นักศึกษาและเพื่อนมีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีน้ำใจ การแสดงความห่วงใย การให้ความใกล้ชิดสนิทสนม การยอมรับซึ่งกันและกัน ความจริงใจ การให้ความไว้วางใจกัน การรับฟังความคิดเห็น และการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

2. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารั้วนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศ

เฮอร์ล็อก (ผ่องพักรค์ จีงวิมุติพันธ์. 2541 : 29-31 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978) ได้อธิบายแนวความคิดของบทบาททางเพศในรูปแบบสมัยใหม่ (Developmental or Equalization or Equalitarian Sex-Role Stereotype) ไว้ว่า

1. ผู้ชาย มีบทบาททางเพศดังนี้

1.1 รู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองได้ด้วยความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ใช่เพราะเป็นเพศชาย

1.2 มีอิสระที่จะเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนใจ โดยไม่จำกัดว่าสิ่งที่กระทำนั้นเป็นบทบาทของเพศหญิงหรือชาย

1.3 เห็นความสำคัญของผู้อื่น

1.4 ร่วมงานกับผู้อื่นได้ และรู้สึกอดัดใจเมื่อมีหัวหน้างานเป็นผู้หญิง

1.5 ช่วยเหลือรับผิดชอบในงานบ้านและเลี้ยงบุตร

1.6 ให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ

1.7 ภาคภูมิใจในความสำเร็จของสมาชิกผู้หญิงในครอบครัว แม้ว่าความสำเร็จนั้นมีมากกว่าที่ตนเองประสบ

1.8 ไม่คิดว่าการเป็นผู้ชายต้องแสดงความกล้าหาญ และเสี่ยงภัยเสมอ

1.9 ไม่รู้สึกกระดากอายหรืออดัดใจที่จะทำงานที่เคยเชื่อว่าเป็นงานของผู้หญิง

2. ผู้หญิง มีบทบาททางเพศดังนี้

- 2.1 รู้ระดับศักยภาพที่แท้จริงของตนเองในการประกอบกิจกรรมต่างๆ
- 2.2 ให้ความสำคัญแก่ตนมากขึ้น
- 2.3 สามารถร้องขอให้ผู้อื่นช่วยเหลือแทนการรอคอยความช่วยเหลือ
- 2.4 ไม่รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองผิดที่แสวงหาความพึงพอใจจากความสามารถของตน
- 2.5 แสวงหาโอกาสที่เท่าเทียมกัน การปฏิบัติที่เสมอภาค รวมทั้งการรับค่าจ้างที่เท่ากับผู้ชายในงานชนิดเดียวกัน
- 2.6 ไม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองขาดความเป็นผู้หญิงหากประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานสูงกว่าผู้ชาย
- 2.7 แสวงหาโอกาสในการก้าวหน้าทางการงานในตำแหน่งผู้บริหาร
- 2.8 ไม่รู้สึกว่าการเป็นผู้หญิงเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ในสายงานที่เคยเป็นงานของผู้ชายมาก่อน
- 2.9 ไม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองผิดที่เลือกประกอบอาชีพหรือทำงานที่พอใจมากกว่าการทำงานบ้านหรือเลี้ยงดูบุตร
- 2.10 สามารถตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตของตนเองได้

เป็นแนต และโคเฮน (อารี พันธมณี. 2546 : 37-38 ; อ้างอิงจาก Bennett; & Cohen. 1959) ได้สรุปเกี่ยวกับธรรมชาติของความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงไว้ดังนี้

1. เพศชายมีความคิดหนักแน่นมากกว่าความคิดของเพศหญิง
2. เพศชายมักคิดการล่วงหน้าถึงรางวัลและการลงโทษที่เป็นผลของความเหมาะสมและไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นกับตนเอง ในขณะที่เพศหญิงคิดคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับรางวัลและการลงโทษ ในฐานะเป็นผลของความเป็นมิตรหรือความเป็นศัตรูกันของสิ่งแวดล้อม
3. เพศชายมักคิดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จส่วนตัว ในขณะที่เพศหญิงคิดถึงเกี่ยวกับความปรารถนาด้านความรักทางสังคมและมิตรภาพมากกว่า

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันเพศหญิงมีความเท่าเทียมกับเพศชายในการทำงานมากขึ้น เพศชายมีการยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเพศหญิง ส่วนเพศหญิงก็กล้าที่จะแสดงความสามารถและความคิดเห็นของตนเอง แต่อย่างไรก็ดีทั้งสองเพศก็ยังมีธรรมชาติที่แตกต่างกันก็คือ เพศชายมักคิดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จส่วนตัว ในขณะที่เพศหญิงคิดถึงเกี่ยวกับความปรารถนาด้านความรักทางสังคมและมิตรภาพมากกว่า ซึ่งเหล่านี้เองจะส่งผลต่อการทำงานเป็นกลุ่มไม่มากนัก

1.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

1.1.2.1 ความหมายของนิสัยทางการเรียน

โฮล์ทซ์แมน (Holtzman. 1965 : 17) ได้ให้ความหมายนิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับ

1. การใช้เวลาเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้เวลาอย่างเหมาะสมในการเรียน และการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาว่าควรทำอะไรก่อนหลัง ไม่ผัดผ่อนหลีกเลี่ยง รอเวลาทำให้เวลา กระชั้นชิด ไม่เสียเวลากับเรื่องไร้สาระจนเกินควร และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันต่อเวลา

2. วิธีการเรียน ได้แก่ การรู้จักใช้วิธีการเรียนอย่างถูกต้อง มีการวางแผน เตรียมงานก่อนลงมือทำ รู้จักแหล่งข้อมูลที่ต้องการทราบ ทำงานด้วยความมีระเบียบ รอบคอบ และทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

เรนน์ (Wrenn. 1968 : 1-4) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียนเป็นพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่บุคคลมีความพึงพอใจและปฏิบัติเป็นประจำ โดยพฤติกรรมนั้นอาจจะมาจากทักษะทางการเรียน หรือเทคนิคในการเรียนของบุคคลนั้น

เรนน์ และลาร์เซน (Wrenn; & Larsen. 1969: 5-11) ได้ให้ความหมายนิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน นักศึกษา ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย สมานในการเรียน วิธีอ่านและจดจำคำบรรยาย การวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียน และเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย ความตั้งใจ ความเอาใจใส่ในการเรียน การจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน อดทน รับผิดชอบพึ่งตนเองและมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมทางการเรียนต่าง ๆ ที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอด้วยความพึงพอใจ และมุ่งมั่นพยายาม เพื่อที่จะพัฒนาความรู้และผลการเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

1.1.2.2 การวัดนิสัยทางการเรียน

ศรัญญา เมฆแก้ว (2536 : 50-51) ได้กล่าวถึงการวัดนิสัยทางการเรียนว่า มีการสร้างแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน (The Survey of Study Habits and Attitudes) ขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 โดย บราวน์ (Brown) และโฮล์ทซ์แมน (Holtzman) สำหรับในประเทศไทย นั้น ขจรสุตา เหล็กเพชร ได้สร้างแบบสำรวจนิสัยทางการเรียนและทัศนคติในการเรียนขึ้นเพื่อใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยยึดถือแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของ

บราวน์ (Brown) และโฮล์ทซ์แมน (Holtzman) เป็นหลัก สำหรับแบบสำรวจนิสัยทางการเรียนนั้น ประกอบด้วยข้อความเชิงนิมิตและนิเสธ มีเนื้อหาแยกเป็น 2 ด้านคือ

1. การหลีกเลี่ยงการผัดเวลา (Delay Avoidance) เป็นเรื่องเกี่ยวกับ แรงจูงใจหรือความพยายามในการที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนให้สำเร็จ การไม่ ผัดวันประกันพรุ่ง การตัดสินใจเด็ดเดี่ยวในการทำงาน ความรับผิดชอบในตนเอง การจัดระบบการ เรียนและการทำงาน และการวางแผนการเรียนล่วงหน้า

2. วิธีการทำงาน (Work Method) เป็นเรื่องเกี่ยวกับทักษะในการเรียน และ การใช้กระบวนการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการอ่านหนังสือ การท่องจำบทเรียน การจด โน้ตย่อ การทบทวนบทเรียน การเขียนการบ้านหรือรายงาน การเตรียมตัวสอบ การทำข้อสอบ การใช้หนังสือและห้องสมุด

จากเอกสารข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า นักศึกษาที่มีนิสัยทางการเรียนที่ดี ก็ย่อมต้องมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีด้วย เพราะนักศึกษาที่มีนิสัยทางการเรียนที่ดีนั้นเป็นผู้ที่มีความ มุ่งมั่นพยายามเพื่อที่จะพัฒนาความรู้และผลการเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

1.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

1.1.3.1 ความหมายของอัตมโนทัศน์

รอเจอร์ส (1977 : 136-137) ได้ให้ความหมายอัตมโนทัศน์ว่า หมายถึง การรับรู้ ของบุคคลเกี่ยวกับตนเองโดยจิตสำนึก ประกอบด้วยการรับรู้ลักษณะเฉพาะตัว ความสามารถ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม คุณค่าของ ตนเองจากการเชื่อมโยงประสบการณ์กับสิ่งที่ได้กระทำ เป้าหมาย และอุดมคติของตนเอง

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1978 : 372) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์คือความคิดที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ สังคม ลักษณะอารมณ์เฉพาะตัว ความทะเยอทะยาน และ การประสบความสำเร็จ ทั้งหมดนี้จะรวมอยู่ในความคิดเกี่ยวกับตนเองทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยความคิดเกี่ยวกับตนเองทางด้านร่างกายจะเริ่มก่อตัวขึ้นเกี่ยวกับความดึงดูดทางร่างกาย และความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมทางเพศ ส่วนความคิดเกี่ยวกับตนเองทางด้านจิตใจนั้น เป็นความคิด อารมณ์และความรู้สึกเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัว และคุณสมบัติต่างๆ เช่น ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ เป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับใคร มีความมั่นใจในตนเอง ความ ทะเยอทะยาน เป็นต้น

บรูเบเกอร์ (Brubaker. 2000 : 1610) กล่าวถึงอัตมโนทัศน์ว่า หมายถึง การ ประเมินความสามารถและคุณสมบัติต่างๆ รวมถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตนเองที่บุคคล ตระหนักถึง

เจอซิล (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2544 : 424 ; อ้างอิงจาก Jersild. 1965) ได้ให้ ความหมายอัตมโนทัศน์ว่า หมายถึง การรับรู้ตนเอง ซึ่งหมายถึงการรับรู้ ความรู้สึก ทักษะ และ

ความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสติปัญญา ความคิด ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางด้านร่างกาย

ลักษณะ สริวัฒน์ (2544 : 134) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์เป็นความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม จะเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้อันเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลตอบสนอง ความต้องการนั่นเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า อัตมโนทัศน์ หมายถึง การรับรู้ ความรู้สึก ทศนคติ และความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านร่างกายและจิตใจต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม

1.1.3.2 องค์ประกอบของอัตมโนทัศน์

เฮอร์ลอค (พรหม ชูทัย เจนจิต. 2533 : 183 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1972) กล่าวว่า นักจิตวิทยาให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) จะแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. อัตมโนทัศน์ที่เป็นจริง (Real Self-Concept) เป็นความรู้สึกว่าตัวเองคือใคร เป็นอย่างไร เปรียบเหมือนภาพสะท้อนของตนเอง ซึ่งเป็นตัวกำหนดการแสดงบทบาทของตนเอง การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ

2. อัตมโนทัศน์ที่อยากจะเป็น (Ideal Self-Concept) เป็น “ตน” ที่ผู้นั้นยึดถืออยากจะเป็น

โดยอัตมโนทัศน์ทั้งสองลักษณะมีองค์ประกอบ 2 ด้านคือ

1. ด้านร่างกาย จะเกี่ยวข้องกับลักษณะรูปร่างที่ปรากฏ ว่าดึงดูดความสนใจหรือไม่ดึงดูดความสนใจ

2. ด้านจิตใจ จะเป็นเรื่องของความสามารถ และคุณภาพ ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวต่อไปในชีวิต การรับรู้ตนเองทางด้านคุณภาพจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความเป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองได้ ความซาบซึ้งประทับใจ ตลอดจนความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเรียนและทางสังคม

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามสิ่งที่เขารับรู้เกี่ยวกับตนเองหรือประเมินตนเอง

ไวลี (รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. 2534 : 181 ; อ้างอิงจาก Wylie. 1968) ได้จำแนกลักษณะและองค์ประกอบของอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ว่าประกอบด้วย

1. อัตมโนทัศน์ที่เป็นจริง (Actual Self-Concept) หมายถึง ทศนคติและความรู้สึก “ตนเอง” เป็นใคร เป็นคนอย่างไร เป็นภาพสะท้อนของตนเอง เช่น ตนเองเป็นคนดี เป็นต้น อัตมโนทัศน์ที่เป็นจริงแบ่งเป็น

1.1 “ตนเอง” ที่รับรู้ด้วยตนเอง (Private Self-Concept) คือ การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณลักษณะของตนเองเป็นอย่างไร

1.2 “ตนเอง” ที่รับรู้จากสังคม (Social Self-Concept) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง จากทัศนคติหรือความคิดเห็นที่คนอื่นในสังคมรับรู้ว่าคุณลักษณะของตนเองเป็นอย่างไร

2. อัตมโนทัศน์ในอุดมคติ (Ideal Self-Concept) คือ “ตนเอง” ที่บุคคลอยากเป็น เช่น อยากจะเป็นคนสวยที่สุด อยากเรียนเก่ง เป็นต้น อัตมโนทัศน์ในอุดมคติแบ่งเป็น

2.1 “ตนเอง” ตามอุดมคติของตนเอง (Own Ideal Self-Concept) คือ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองที่ต้องการให้ตนเป็นเช่นไร

2.2 “ตนเอง” ในอุดมคติของสังคม (Concept of Other's ideal for one) คือ การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณลักษณะที่คนอื่นในสังคมต้องการให้ตนเป็นอย่างไร

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544 : 65-66) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้านคือ

1. องค์ประกอบการรับรู้ (Perceptual Component) หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า อัตมโนทัศน์ทางกายภาพ (Physical Self-Concept) ได้แก่ ภาพที่คนเรารับรู้เกี่ยวกับลักษณะทางร่างกายของตนเอง เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง ความแข็งแรงหรืออ่อนแอของร่างกาย

2. องค์ประกอบทางความคิด (Conceptual Component) ได้แก่ ความคิดของบุคคลเกี่ยวกับคุณสมบัติที่เด่นๆ ของตนเอง ความสามารถและความไม่สามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ภูมิหลังและถิ่นกำเนิด รวมทั้งอนาคตของตนเอง องค์ประกอบทางความคิดนี้สามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อัตมโนทัศน์จิต (Psychological Self-Concept) ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพในการปรับตัวของชีวิต เช่น ความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าหาญ ความหวาดกลัว ความอาย เป็นต้น

3. องค์ประกอบเจตคติ (Attitudinal Component) ได้แก่ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเอง ความภูมิใจ และความอาย เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ องค์ประกอบทางเจตคติจะรวมไปถึงความเชื่อ การลงโทษตัดสินสิ่งที่ผิด ค่านิยม อุดมคติ ความปรารถนาในชีวิต และข้อผูกพันต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างปรัชญาในการดำเนินชีวิตให้แก่บุคคล

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544 : 135) กล่าวว่า อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองตามสภาพที่เป็นจริง (Real Self) เป็นความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติต่อตนเองว่า ตนคือใคร ตนเป็นอย่างไรในสภาพที่เป็นจริง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองโดยการคิดหรือประเมินตนเองว่า คนที่อยู่ร่วมกับตน มองตนอย่างไร ประเมินค่าตนมากน้อยเพียงใด (Self Evaluation)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติ (Self Ideal) หมายถึง ภาพที่ตนอยากเห็นตนเองเป็นหรือความอยากจะเป็น ซึ่งแต่ละบุคคลมีระดับความทะเยอทะยานไม่เท่ากัน ภาพที่ตนอยากเห็นตนเองเป็นนั้นจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด จะมีความสัมพันธ์กับความสามารถต่าง ๆ และโอกาสของบุคคลนั้น

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่า ได้มีผู้แบ่งองค์ประกอบของอัตมโนทัศน์เป็นหลายแนวทางตามแนวคิดของแต่ละคน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามสิ่งที่เขารับรู้เกี่ยวกับตนเอง หรือประเมินตนเอง

1.1.3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

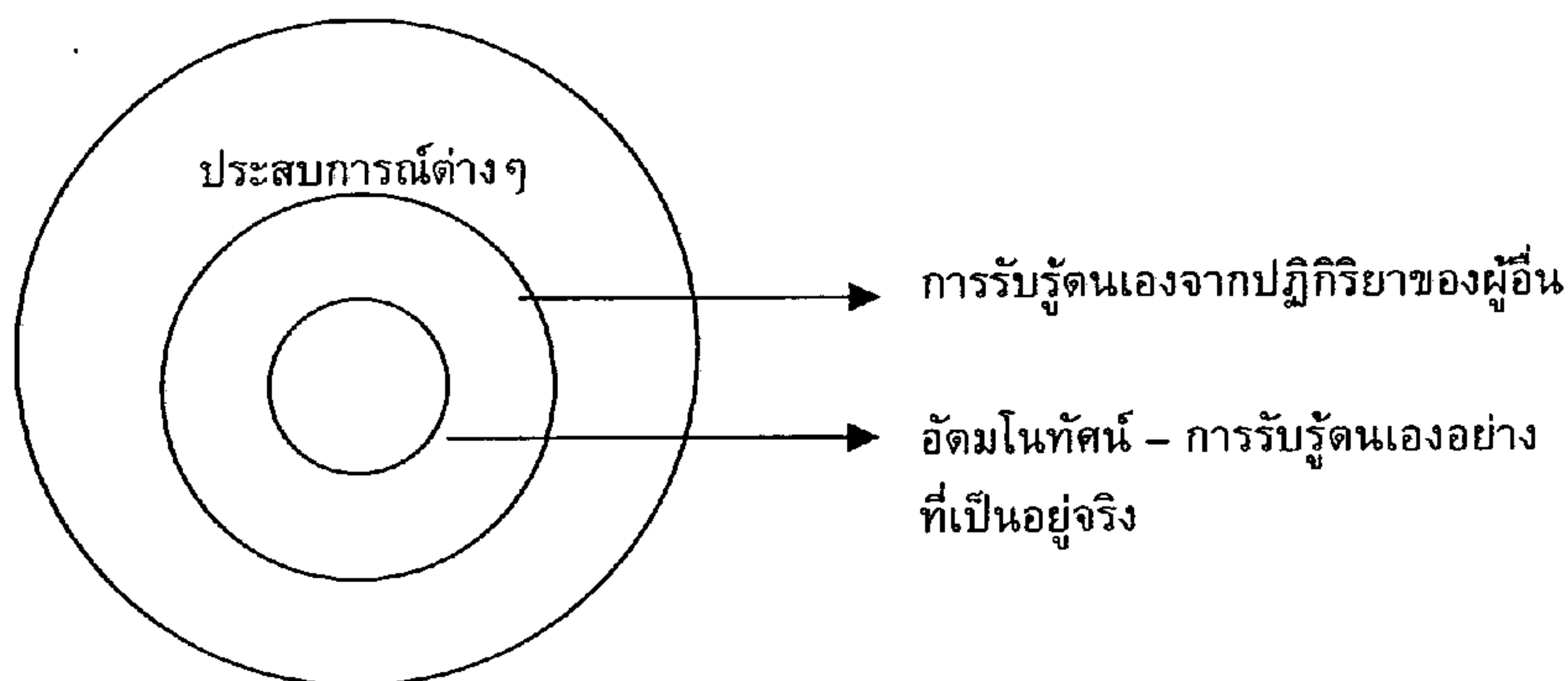
1) ทฤษฎีของวิลเลียม เจมส์

วิลเลียม เจมส์ (พรวณ ชูทัย เจนจิต. 2533 : 188 ; อ้างอิงจาก William James. 1890) เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่พูดถึงเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ แต่ใช้คำว่า “ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง” หรือ “การยอมรับตนเอง” เขาได้อธิบายเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมว่าเป็นไปเพื่อให้ได้การยอมรับนับถือในตนเอง (Self-Esteem) และอธิบายคำว่า อัตตา (Self) ว่าประกอบไปด้วยฉัน (I) และตัวฉัน (me) คำว่า ฉัน หมายถึง อัตตาซึ่งเป็นผู้แสดง (Self-as-subject) หรือผู้รู้ (Knower) และคำว่าตัวฉัน หมายถึง อัตตาซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ (Self-as-object) หรือผู้ถูกรู้ (Known) โดยวิลเลียม เจมส์ มองอัตตาในลักษณะที่สองคือ ในลักษณะผู้ถูกกระทำ เพราะเห็นว่าใช้อธิบายพฤติกรรมได้กว้างขวางกว่า เขาได้สร้าง (James' Law) ในปี 1890 ซึ่งอธิบายว่า การแสดงพฤติกรรมของคนจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับว่า แต่ละคนมองตนเองว่าเป็นเช่นไร คนจะเป็นผู้ประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนเองจากการที่ได้รับหรือไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้อื่น หรืออีกนัยหนึ่งคนเราจะรู้สึกว่าคุณค่าหรือมีความสามารถหรือไม่จากท่าทีที่ผู้อื่นให้การยอมรับหรือไม่ให้การยอมรับ

2) ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ของสติก และคอมบัส

สติก และคอมบัส (พรวณ ชูทัย เจนจิต. 2533 : 194 ; อ้างอิงจาก Snygg & Combs. 1949) มีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการแสดงพฤติกรรมว่า การแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นไปอย่างรู้ตัว แต่ละคนจะเป็นผู้ให้ความหมายและกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง มิใช่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือการกระทำต่าง ๆ อันเนื่องมาจากแรงขับซึ่งเป็นไปได้โดยไม่รู้สึกตัว การที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติเช่นใดนั้น เป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นรับรู้สภาพการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนรับรู้ตนเองว่าเป็นอย่างไร ถือว่าความรู้สึกตัวและความมีเหตุมีผลเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรม ทั้งสติก (Snygg) และคอมบัส (Combs) อธิบายเกี่ยวกับอัตตา โดยแยกเป็น 2 ลักษณะคือ อัตตาในฐานะผู้ถูกกระทำ เพราะประกอบด้วยประสบการณ์เฉพาะตัว และอัตตาในฐานะเป็นกระบวนการเพราะประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนรับรู้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ดังนั้นทั้งคู่จะอธิบายการแสดงพฤติกรรมว่าเนื่องมาจากการรับรู้สิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเฉพาะตัวและการรับรู้ตนเองจากปฏิกิริยาผู้อื่น

(Perceived Self) ตลอดจนการรับรู้ตนเองอย่างที่เป็นอยู่จริง (Real Self) แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภาพแสดงพฤติกรรมเกิดจากการรับรู้สิ่งแวดล้อม

ที่มา : พรรณี ชุทัย เจนจิต. (2533). อัตมโนทัศน์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว. หน้า 194. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

3) ทฤษฎีอัตมโนทัศน์ของรอเจอร์ส

รอเจอร์ส (พรรณี ชุทัย เจนจิต. 2533 : 194-195 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1951) เป็นผู้ให้ความสำคัญกับเรื่องอัตมโนทัศน์อย่างมาก เพราะถือว่าเป็นแกนสำคัญในทฤษฎีของเขาที่จะอธิบายการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งรอเจอร์สพัฒนาแนวความคิดเรื่องนี้ต่อจาก สนิกก์ (Snygg) และโคมบ์ส (Combs) โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของโลกส่วนตัวซึ่งมีผลต่อการกระทำมากกว่าอิทธิพลจากสิ่งเร้าภายนอก และเน้นการแสดงพฤติกรรมว่าเนื่องมาจากการรับรู้ตนเอง ตลอดจนประสบการณ์และการตีความสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตน มีความคิดเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มนี้ที่ว่าคุณเกิดมาพร้อมกับความดี มีความสามารถ และมีแนวโน้มที่จะเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาไปข้างหน้า ไปสู่สภาพการรู้จักตนเองตรงตามสภาพ ก่อนที่จะพัฒนาไปถึงจุดนั้นบุคคลจะต้องมีความพอเพียงในความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับในตนเอง ซึ่งคนเราจะให้การยอมรับตนเองได้มากน้อยเพียงใดนั้นจะขึ้นอยู่กับท่าทีการยอมรับจากผู้อื่น บุคคลจะรู้สึกว่าได้การยอมรับหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ที่อบอุ่น ท่าทีที่ให้เกิดเกียรติ ให้การยอมรับนับถือ ความเห็นอกเห็นใจ ตลอดจนการยอมรับ

รอเจอร์ส (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2546 : 123-127 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1951) กล่าวถึงตัวตนของบุคคล (Self) ว่าเป็นประสบการณ์เฉพาะตนของบุคคลหนึ่งบุคคลใดผสมปนกันเข้าเป็น “ตัวตน” ของบุคคลนั้น (I หรือ Me หรือ Self) ซึ่งในทฤษฎีตัวตน (Self-Concept) อธิบายไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีตัวตน 3 แบบได้แก่

1. ตนที่ตนมองเห็น (Self-Concept) คือ ภาพของตนที่เห็นเองว่าตนเป็นคนอย่างไร คือใคร มีความรู้ความสามารถลักษณะเฉพาะตนอย่างไร เช่น คนสวย คนเก่ง คนร่ำรวย คนมีชาติตระกูล คนต่ำต้อยวาสนา คนช่างพูด คนขี้อาย คนเก็บตัว คนเจียม คนสรว้อยเศร้า เป็นต้น โดยทั่วไปคนรับรู้มองเห็นตนเองหลายแง่หลายมุม อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือภาพที่คนอื่นเห็น เช่น คนที่ชอบเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น อาจไม่เคยนึกเลยว่าตนเองเป็นบุคคลประเภทนั้น

2. ตนตามที่เป็นจริง (Real Self) คือ ลักษณะตัวตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริงบ่อยครั้งที่ตนมองไม่เห็นข้อเท็จจริงของตน เพราะเป็นกรณีที่ทำให้รู้สึกเสียใจ เศร้าใจ ไม่เทียมหน้าเทียมตากับบุคคลอื่นๆ รู้สึกผิดเป็นบาป เป็นต้น

3. ตนตามอุดมคติ (Ideal Self) คือ ตัวตนที่อยากมีอยากเป็น แต่ยังไม่มีไม่เป็นในสภาวะปัจจุบัน เช่น นาย ก เป็นคนขี้อายขี้อาย แต่นึกฝันอยากจะเป็นเศรษฐีมีคนขับรถให้ นั่ง นาง ง ถูกสามีทอดทิ้ง หวังจะมีครอบครัวอบอุ่นพร้อมหน้าสามีและลูก นางสาวนิดาเป็นคนชอบเก็บตัว แต่นึกอยากเป็นคนเก่งสังคม เข้าคนง่าย เป็นต้น

ถ้าตนที่ตนมองเห็น (Self-Concept) กับตนตามที่เป็นจริง (Real Self) มีความแตกต่างกันมากหรือมีข้อขัดแย้งกันมาก บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลก่อปัญหาให้แก่ตัวเองและผู้อื่น ในรายที่มีความแตกต่างกันรุนแรง อาจเป็นโรคประสาท หรือ/และโรคจิตได้

ผลดีของการปรับตัวตามที่ตนมองเห็น (Self-Concept) ให้ตรงกันกับตนตามที่เป็นจริง (Real Self) ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้แก่ ความมั่นคงของอารมณ์และบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสมรรถภาพสูงในการประกอบภารกิจตามหน้าที่ ไม่ค่อยมีความวิตกกังวล ไม่ค่อยใช้กลไกป้องกันตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้บุคคลที่มองเห็นตนเองตรงกับตนตามที่เป็นจริง (Real Self) มักมองเห็นตนตามอุดมคติ (Ideal Self) ที่ค่อนข้างเป็นไปได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเป็นไปอย่างมีความมุ่งมั่น กระตือรือร้นและสนใจหวังอยู่เสมอ เขาจึงมีความพอใจในตนเองอยู่มาก ซึ่งมักจะนำไปสู่ความพอใจในบุคคลอื่นอีกด้วย ส่วนบุคคลซึ่งสร้างภาพของตนตามอุดมคติ (Ideal Self) ห่างไกลตนตามที่เป็นจริง (Real Self) มักประสบความผิดหวังในตนเองและผู้อื่นอยู่เรื่อยไป ทำให้มองตนเองและผู้อื่นในแง่ลบ มีเพื่อนน้อย คบหาสมาคมกับใครๆ ยาก บุคคลประเภทนี้มักมีข้อสับสนและขัดแย้งในตนเองและกับผู้อื่นเป็นนิจ

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีใดต่างก็มีแนวคิดร่วมกันคือ 1. ความคิดเกี่ยวกับตน หรืออัตตา แยกเป็นสองลักษณะได้แก่ ในฐานะผู้กระทำ และในฐานะผู้ถูกกระทำ 2. เป็นเรื่องของบุคคล การแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอันเนื่องมาจากการรับรู้ปฏิกริยาต่าง ๆ ที่บุคคลสำคัญรอบข้างมีต่อบุคคลนั้น 3. สิ่งสำคัญ

ในเรื่องของอัตมโนทัศน์ คือการยอมรับนับถือในตนเองและภาพของตนเอง ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลสำคัญต่าง ๆ

1.1.3.4 ความสำคัญของอัตมโนทัศน์

พรณี ชูทัย เชนจิต (2538 : 15) กล่าวถึงความสำคัญของอัตมโนทัศน์ต่อความสำเร็จในการเรียนว่า เด็กที่มีอัตมโนทัศน์ในทางบวก รู้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ มักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีอัตมโนทัศน์ในทางลบ มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นอัตมโนทัศน์จึงเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน

รอเจอร์ส (สกลิต วงศ์สุวรรณ. 2540 : 115 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1902) กล่าวว่าอัตมโนทัศน์มีความสำคัญดังนี้

1. อัตมโนทัศน์มีผลต่อพฤติกรรมที่ตนเองแสดงออกมา

จากผลการวิจัยพบว่าคนที่มียัตมโนทัศน์ดีมักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนคนที่มียัตมโนทัศน์ไม่ดีมักมองผู้อื่นในแง่ร้าย ถ้าตนตามที่เป็จริง (Real Self) ของคนไม่สอดคล้องกับตนตามอุดมคติ (Ideal Self) แล้ว คนมักจะเกิดปัญหาหรือความคับข้องใจขึ้น เช่น บางคนคิดว่าตนเองฉลาด แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ฉลาดทำอะไรผิดพลาดเสมอ ก็จะเกิดความเครียด

2. ช่วยให้เข้าใจ พยากรณ์ และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่นได้

เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครู ผู้ปกครอง จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักแนะแนว ฯลฯ ที่จะนำความรู้เรื่องนี้ไปใช้ในการช่วยเหลือเด็ก

3. การวัดและการประเมินผลของตน

คนทุกคนจะวัดและประเมินผลของตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าตัวเราดีเด่นหรือด้อยกว่าคนอื่นเพียงไร ถ้ารู้สึกว่ามันดีก็พอใจ ถ้ารู้สึกว่ามันด้อยก็พยายามหาสิ่งที่ดีมาเป็นเครื่องช่วยทำให้เกิดปมเด่นขึ้นและรู้สึกเป็นสุขใจ แต่ถ้าคิดว่าตนด้อยกว่าผู้อื่นทุกทางก็จะเป็นปมด้อย มีความน้อยเนื้อต่ำใจตลอดเวลา และโดยปกติแล้วคนเรามักจะเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นอยู่เสมอ ทำให้ชีวิตไม่ค่อยมีความสุข

จากเอกสารข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า อัตมโนทัศน์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรม ความสามารถในการปรับตัว อันนำมาซึ่งความสำเร็จของบุคคล หากบุคคลมียัตมโนทัศน์ที่ดีหรือ มีอัตมโนทัศน์ในทางบวก ก็จะเป็นบุคคลที่มีความสุข มีความนับถือตนเอง ภูมิใจในตนเอง มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ สามารถปรับตัวให้เข้าสิ่งแวดล้อมได้ดี โดยในส่วนของการทำงานเป็นกลุ่มนั้น หากนักศึกษามียัตมโนทัศน์ที่ดีก็จะกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่มีความขัดแย้งในใจ ทักษะความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ส่งผลให้งานกลุ่มบรรลุเป้าหมาย

1.1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

1.1.4.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

รุช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือตัวเราทั้งตัวหรืออวัยวะที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา และพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมานั้นจะเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลนั้นๆ

อัลล်พอร์ท (สุภัททา ปิณฑะแพทย์. 2542 : 173 ; อ้างอิงจาก Allport. 1937) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า เป็นการจัดระเบียบในการเปลี่ยนแปลงของแต่ละบุคคลซึ่งเกี่ยวกับระบบร่างกายและจิตใจ นำไปสู่การปรับตัวของบุคคลให้เข้ากับโลกภายนอก

ไอเซนค์ (ศิริกุล ตันทุลาภิรักษ์. 2542 : 39 ; อ้างอิงจาก Eysenck. 1970) แสดงทัศนะว่าบุคลิกภาพ คือการจัดระบบระเบียบลักษณะของบุคคลในด้านอารมณ์ สติปัญญา รูปร่าง ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของบุคคล

กิลฟอร์ด (ถวิล ธาราโกชน; และ ศรัณย์ ดำริสุข. 2543 : 124 ; อ้างอิงจาก Guilford. 1959) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า เป็นแบบแผนของคุณลักษณะอันเฉพาะตัวบุคคล

อารี พันธุ์ณี (2546 : 67) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเอกลักษณ์ที่แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึก ความสนใจ สติปัญญา รวมทั้งด้านสรีระ บุคลิกภาพภายนอกและภายใน ทำให้สามารถแยกแยะความแตกต่างของบุคคลได้ และบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่รวมทั้งลักษณะภายนอกและลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรมและการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทำให้แต่ละบุคคลมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความแตกต่างกัน

1.1.4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว

ทฤษฎีบุคลิกภาพมีหลายทฤษฎี แนวคิดแต่ละทฤษฎีก็มีความแตกต่างกันออกไปในเรื่องของการก่อกำเนิดบุคลิกภาพ แต่อย่างไรก็ดีแต่ละทฤษฎีนั้นมีแนวคิดพื้นฐานร่วมกันที่ว่าบุคลิกภาพนั้นเป็นผลรวมมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ในที่นี้ผู้วิจัยจึงนำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว ได้แก่ ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) และทฤษฎีบุคลิกภาพของ แฮนส์ เจ. ไอเซนค์ (Hans J. Eysenck) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1) ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung)

จุง (สถิต วงศ์สวรรค์. 2540 : 57-67 ; อ้างอิงจาก Jung. n.d.) มีแนวคิดที่สำคัญคือ เขามองว่า “แรงจูงใจ” เป็นพลังงานที่สร้างสรรค์ และไม่เกี่ยวกับแรงขับทางเพศจิตไร้สำนึก (Unconscious) ที่สั่งสมไว้เป็นขุมพลังสร้างสรรค์ซึ่งจะมีแรงผลักดันให้บุคคล

แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ของบุคคล เป็นอิทธิพลของจิตไร้สำนึกที่สั่งสมไว้ (Collective Unconscious) และจิตไร้สำนึกที่สั่งสมไว้เป็นสิ่งที่ได้รับถ่ายทอดมาจากชนรุ่นก่อนๆ ในสังคม

แบบของบุคลิกภาพ (Personality Types) จุงกล่าวว่ามี 2 อย่าง คือ หันเข้าหาตัวเอง (Introvert) และหันออกจากตัวเอง (Extrovert) ถ้าบุคคลใดมีทั้ง 2 อย่างก้ำกึ่งกัน คือพอๆ กันจึงจะเหมาะ ถ้าบุคคลเป็น Introvert หรือ Extrovert อย่างสุดขีด (Extreme) ก็ลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น จุงยังได้กล่าวว่า บุคลิกภาพประกอบไปด้วยหน้าที่ 4 ประการ ในแบบแห่งการกำหนดรู้ (Modes of Apprehensive) 2 ประการ และแบบแห่งการตัดสิน (Modes of Judgement) 2 ประการ ดังนี้

แบบแห่งการกำหนดรู้ (Modes of Apprehensive) ได้แก่

1. การกำหนดรู้ทางประสาทสัมผัส (Sensation) เกี่ยวกับการกำหนดรู้ซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งบอกให้เรารู้ว่าสิ่งนั้นๆ คืออะไร ในขณะที่เราเห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหู รู้รสด้วยลิ้น ได้กลิ่นด้วยจมูก ได้ถูกต้องด้วยผิวหนัง

2. การกำหนดรู้ซึ่งเกิดขึ้นในใจเอง (Intuition) เป็นเรื่องเกี่ยวกับอดีตอนาคตเราไม่อาจกำหนดรู้ได้ด้วยผัสสะทั้ง 5 แต่เรา "นึกรู้" เอาเองว่า สิ่งนั้นเคยมีรสชาติอย่างไร จากที่เคยชิมลิ้มรสมาแล้วยังจำได้ สิ่งนี้ควรจะมีรสชาติอย่างไร ยังไม่เคยชิมจึงต้องคาดคิดหรือเดา

แบบแห่งการตัดสิน (Modes of Judgement) ได้แก่

1. การรู้สึก (Feeling) ทำให้เรารู้ในค่า (Value) ของสิ่งใด ๆ เช่น รู้ว่าดีหรือเลว ชอบหรือไม่ชอบ สนุกหรือน่าเบื่อ

2. การคิด (Thinking) บอกให้เรารู้ในสิ่งที่ไม่มีตัวตน สิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความรักเป็นอย่างไร ความซื่อสัตย์คืออะไร เป็นต้น ถ้าเราเอาแต่การคิดมากเกินไป โดยไม่อาศัยการรู้สึกบ้างเลย อาจจะทำให้เราห่างออกจากความจริงออกไปทุกที แทนที่จะควบคุมความจริงเอาไว้ได้ก็มีเหมือนกัน

คุณสมบัติ 4 ประการนี้ แต่ละบุคคลพัฒนามาไม่เท่ากัน มีระดับแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ถ้าพัฒนาได้อย่างสมดุลในบุคลิกภาพของผู้ใด ผู้นั้นจะบรรลุภาวะที่เรียกว่าเป็นคนเต็มสมบูรณ์ (Self-Actualized Person)

บุคลิกภาพทั้งสิ้น จุงเรียกว่า ไซคี (Psyche) และมีโครงสร้างประกอบขึ้นด้วยระบบสำคัญ 6 ระบบด้วยกัน แต่ละระบบทำงานประสานกัน อันได้แก่

1. Ego คือ ส่วนของจิตที่รู้สึก ประกอบด้วยการรับรู้ ความจำ ความคิด และถือว่าเป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพ

2. Personal Unconscious คือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยรู้สำนึกมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่ถูกเก็บกดถูกลืม หรือถูกไม่นำพาเสียในกาลต่อๆ มา ซึ่งความไร้สำนึกส่วนตัวนี้ ยังมีทางที่จะจุดเรียกให้กลับคืนมาสู่จิตภาครู้สำนึกหรืออีโก้ (Ego) ได้

3. Collective Unconscious คือ แหล่งเก็บความจำต่างๆ ในอดีตซึ่งเป็นความจำอันเป็นมรดกของเชื้อชาตินั้นๆ ถือว่าเป็นส่วนที่ได้รับมรดกถ่ายทอดให้สำหรับทุกชีวิตตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิกันมาเลยทีเดียว

4. Persona เป็นด้านหนึ่ง มุมหนึ่งของตัวเรา ซึ่งเราเลือกแสดงออกในสังคม หรือคือหน้ากากที่เราสวมแสดงตามบทบาทที่ตัวเราได้รับ

5. Anima และ Animus จุงเชื่อว่าทุกคนมีลักษณะความเป็นหญิงและชายอยู่ในตัว ทั้งทางกายภาพ อารมณ์ และจิตใจ จุงเรียกลักษณะชายว่า Anima และลักษณะหญิงว่า Animus

6. Shadow คือ ความระลึก นึกคิดที่ติดตัวมาเหมือนเงาตามตัว

จุงได้เสนอแนวความคิดและทฤษฎีบุคลิกภาพของเขาไว้ในหนังสือชื่อ Psychological Types ที่เขาเขียนขึ้น และได้ตั้งโรงเรียนทางจิตวิทยาขึ้นใหม่ชื่อว่า วิเคราะห์จิตวิทยา (Analysis Psychology) ได้เปรียบเทียบบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน และจำแนกบุคลิกภาพตามลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสังคม หรือตามลักษณะการดำเนินชีวิตไว้ดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) จะมีลักษณะสรุปได้ดังนี้

1) ชอบทำงานเงียบๆ เพียงคนเดียว ไม่ชอบปรึกษาหารือ ไม่ชอบทำงานเป็นหมู่เป็นพวก แต่มักทำงานได้ดีเป็นพิเศษเสียด้วย มีโครงการและแผนงานละเอียดลออ ถ้ามีการผิดพลาดก็จะโทษโชคชะตาตัวเองไปจนถึงดินฟ้าอากาศ

2) มีความวิตกกังวลกระทั่งเรื่องไม่เป็นเรื่อง บางเรื่องไม่น่าวิตกกังวลก็วิตก เช่น กลัวว่าจะโชคร้าย กลัวคนจะนิินหาว่าร้าย กลัวคนจะไม่เห็นด้วยและขัดขวาง เวลาจะติดต่อหรือทำอะไรก็วิตกกังวล กลัวว่าจะไม่สำเร็จ

3) ชอบสนใจข่าวลือต่างๆ เช่น ลือว่าจะมีการปฏิวัติ

4) ชอบวิพากษ์วิจารณ์คนอื่น แต่ไม่ยอมนึกคิดตรองว่างานที่ตัวทำลงไปนั้นดีแล้ว ผิดถูกอย่างไรบ้าง

5) ชอบเขียนมากกว่าพูด เพราะการเขียนมีเวลาคิดไตร่ตรองได้ และไม่ต้องเผชิญหน้ากับคนส่วนมาก

6) ชอบนั่งเฉยๆ นั่งนึกคิดอยู่คนเดียว

7) ชอบให้อยู่ ยืน ชอบคำชมเชย

8) ถือตนเองเป็นศูนย์กลาง คนอื่นเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) ภายนอกที่ปรากฏแก่สายตาผู้อื่นในสังคมจะมีลักษณะเย็นชา บุคคลประเภทนี้ชอบเปลี่ยนสังคมให้เป็นไปตามความคิดของตนมากกว่าที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก เป็นนักคิด ช่างคิด เสนอแนวความคิดมีประโยชน์ต่อสังคม สามารถสร้างกฎ ทฤษฎี สิ่งประดิษฐ์ บุคลิกภาพแบบนี้หากมีมากเกินไปในบุคคลใด บุคคลนั้นอาจเป็นโรคจิตประเภท Schizophrenia นั่นคือเป็นพวกหนีสังคม หนักๆ เข้ากลายเป็นโรคจิต

2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert) จะมีลักษณะสรุปได้ดังนี้

- 1) ถือคนส่วนมากในสังคมเป็นศูนย์กลาง ไม่ถือตนเองเป็นหลัก เป็นพวกทำอะไรว่าตามกัน ไปไหนไปกัน ไม่ทำอะไรตามใจตัว
- 2) ชอบการทำงานเป็นหมู่เป็นพวก เป็นนักประชาธิปไตย ไม่ขัดแย้งมติดของที่ประชุม
- 3) คิดและทำตามหลักความจริงตามข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาจริงๆ ทำไปตามแบบแผนที่เขาทำกัน ไม่ชอบฝ่าฝืนระเบียบ
- 4) ไม่สนใจตัวของตัวเองมากนัก
- 5) เป็นคนทันสมัย สมัยเปลี่ยนไปอย่างไรก็เปลี่ยนตามไปด้วย พร้อมทั้งจะเปลี่ยนนิสัยให้เป็นไปตามความเหมาะสม หรือตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ไม่ตั้งตนยึดมั่นในอุดมการณ์เก่าๆ เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้โดยไม่มีความยึดอัดจิตใจแต่อย่างใด
- 6) มีอารมณ์ดี สนุกสนาน รื่นเริงเป็นอาจินต์ ไม่เครียดกับการใช้ความคิด ไม่โกรธ ไม่เกลียด ไม่รักใคร่ง่ายๆ ปราดเปรี้ยวคล่องแคล่ว กินจุ
- 7) ทำอะไรเอาจริงเอาจัง ทุ่มเทกำลังลงไปทุกอย่าง ถ้างานล้มเหลวไม่สำเร็จก็ไม่เอะอะโวยวายโทษตัวเองหรือใครๆ
- 8) ไม่ชอบคิดถึงอดีต ไม่ครุ่นคิดเรื่องที่ล่วงแล้วให้เปลืองสมอง
- 9) ชอบหยอกล้อ ปากเปราะ

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert) เหมาะกับงานเกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ต้อนรับ งานที่ต้องติดต่อประสานงานกับคนอื่น เป็นครู คนขายของ นักธุรกิจ นักการเมือง บุคลิกภาพแบบนี้ถ้าเกิดผิดปกติขึ้นมา มักเป็นโรคจิตประเภท Manic-depressive Psychosis หรือโรคไซคลอยด์ (Cycloid) เกี่ยวกับความสับสนทางจิต ประเดี๋ยวตื่นเต้น พลุ่พล่าน ประเดี๋ยวเศร้าสร้อย หงอยเหงา บางทีอาจเป็นฮิสทีเรีย (Hysteria) คือเกิดการขัดแย้งในใจอย่างรุนแรงก็ได้

จากบุคลิกภาพหลักสองแบบดังกล่าวแล้ว จุยังได้แบ่งย่อยบุคลิกภาพออกเป็นดังนี้คือ

1. Introverted Thinking Type ได้แก่ ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องที่เป็นนามธรรมมากกว่าในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น สนใจในเรื่องของวัฒนธรรมภาษาเป็นพิเศษ เป็นต้น
2. Introverted Feeling Type ได้แก่ ผู้ที่มีอารมณ์รุนแรง แต่เก็บกดเอาไว้ภายใน
3. Introverted Sensation Type ได้แก่ ผู้ที่ชื่นชมในสัมผัสต่างๆ ได้ด้วยตัวคนเดียว ไม่จำเป็นต้องอาศัยบุคคลอื่นเป็นตัวประกอบ
4. Introverted Intuitive Type บุคคลประเภทนี้ยึดถือเอาแรงดลใจภายในของตนเป็นที่ตั้ง แต่เก็บตัว ไม่แสดงออกเหมือนที่ใจต้องการ

5. Extroverted Thinking Type ได้แก่ ผู้ที่มีความสนใจในความจริงที่เป็นตัวเป็นตน หรือที่เรียกว่าเป็นรูปธรรมมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องที่เป็นนามธรรม บุคคลประเภทนี้จะตัดสินใจบนรากฐานของข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะตัดสินใจตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

6. Extroverted Feeling Type ได้แก่ ผู้มีแนวโน้มที่ถือเอาอารมณ์ของตนเป็นแนวทางชีวิต สนใจในเรื่องราวผู้อื่นมากเป็นพิเศษ และเสาะแสวงหาแต่สิ่งที่ทำให้มีความสุขสบายแก่ตนเป็นที่ตั้ง

7. Extroverted Sensation Type บุคคลประเภทนี้ชอบสัมผัสสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เขามักจะถือเอาเงินตราเป็นพระเจ้า และเชื่อว่าเงินตราสามารถบันดาลสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่เขาได้เสมอ

8. Extroverted Intuitive Type ได้แก่ พวกที่เลือกคบค้าสมาคม สังสรรค์กับผู้คนทั่วไป โดยอาศัยญาณวิถีของตนเป็นตัวการตัดสินใจ

ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถจัดเข้าอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างแท้จริง บางครั้งก็มีลักษณะเก็บตัว แต่บางครั้งก็ชอบสมาคม บุคคลประเภทนี้มีพฤติกรรมอยู่ในรูปกลาง ๆ อยู่ระหว่าง Extrovert กับ Introvert ไม่อาจแบ่งแยกบุคลิกลักษณะทั้งสองประเภทนี้จากกันได้อย่างเด็ดขาด มีลักษณะทั้งสองอย่างคละเคล้ากัน ซึ่งจึง เรียกบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะกลาง ๆ ไม่ชอบเก็บตัว หรือแสดงออกมากไป ไม่โน้มเอียงไปในลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะว่า บุคลิกลักษณะแบบกลาง (Ambivert)

2) ทฤษฎีบุคลิกลักษณะของแฮนส์ เจ. ไอแซงค์ (Hans J. Eysenck)

ทฤษฎีของไอแซงค์ (สถิติ วงศ์สุวรรณ. 2540 : 67-69 ; อ้างอิงจาก Eysenck. n.d.) อธิบายถึงแบบบุคลิกลักษณะที่อยู่ในมิติเปิดเผย และมิติเก็บตัว โดยนำการศึกษาของของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) มาค้นคว้าต่อและปรับปรุงโดยวิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ

เขาอธิบายว่า คนที่แสดงตัว (Extrovert) เมื่อประสบปัญหา มักจะลดความเครียดโดยการคลุกคลีอยู่กับเพื่อนฝูง กล่าวคือมีความโน้มเอียงที่จะคบหาเพื่อนฝูงไว้มากๆ ชอบแต่งตัวดี และประพฤติตนอยู่ในกรอบประเพณี ส่วนคนที่เก็บตัว (Introvert) มักจะมีอาการหมกมุ่นครุ่นคิดหันเข้าหาตัวเองเมื่อเกิดทุกข์หรือการขัดแย้ง และจะมีลักษณะประกอบคือ ขี้อาย ชอบทำงานของตัวคนเดียว

ทฤษฎีสองมิติของไอแซงค์น่าสนใจ เพราะเขานำมิติแสดงตัว-เก็บตัวมาผสมกับอีกมิติหนึ่งคือ มั่นคง-หวั่นไหว คือเพิ่มมิติความไวของอารมณ์เข้ามา เนื่องด้วยเห็นว่าอารมณ์มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาที่บุคคลจะแสดงออก พวกที่มั่นคงจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่ตื่นเต้นง่าย สงบ และสม่ำเสมอ ส่วนพวกที่หวั่นไหว อารมณ์จะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย หงุดหงิด ใจน้อย กังวล อยู่ไม่เป็นสุข เขาได้สร้างทฤษฎีบุคลิกลักษณะ โดยแบ่งบุคลิกลักษณะออกเป็น 2 มิติ มิติหนึ่งเป็นการแสดงตัวคู่ค้ำกับเก็บตัว (Extroversion-Introversion) อีกมิติหนึ่งเป็นการ

หวั่นไหวในสภาวะอารมณ์คู่ต้านกับอารมณ์มั่นคง (Neuroticism-Stability) และแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 4 แบบได้แก่

1. บุคลิกภาพเก็บตัวอย่างมั่นคง (Stable-Introvert) แบบอดได้รอได้ (Phlegmatic) มีลักษณะยอมตาม ควบคุมตัวเองได้ดี อารมณ์เยือกเย็น ระมัดระวัง ช่างไตร่ตรอง ไว้วางใจได้ในการทำงาน รักสงบ
2. บุคลิกภาพเก็บตัวอย่างหวั่นไหว (Neurotic-Introvert) แบบครองทุกข์ (Melancholic) มีลักษณะเงียบ ไม่ชอบคบหา สงบเสถียร มักคิดในแง่ร้าย ระมัดระวัง ระวังตัว กระตือรือร้น เจ้าอารมณ์
3. บุคลิกภาพแสดงตัวอย่างมั่นคง (Stable-Extrovert) แบบมีชีวิตร่าเริง (Sanguine) มีลักษณะเป็นผู้นำ อย่างไรก็ได้ ว่องไวรวดเร็ว เอาไหนเอากัน พร้อมจะตอบโต้ ช่างพูด เจ้าหน้าเจ้าตา ชอบคบหา
4. บุคลิกภาพแสดงตัวอย่างหวั่นไหว (Neurotic-Extrovert) แบบเกรี้ยวกราด (Choleric) มีลักษณะขี้ระแวง กระวนกระวาย ก้าวร้าว ดิ้นเด่นง่าย เปลี่ยนแปลงบ่อย ทำตามอารมณ์ คิดในแง่ดี ว่องไว

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า คนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) จะชอบทำงานเงียบๆ เพียงคนเดียว ไม่ชอบปรึกษาหารือ ไม่ชอบทำงานเป็นหมู่เป็นพวก เนื่องจากบุคคลประเภทนี้ชอบเปลี่ยนสังคมให้เป็นไปตามความคิดของตนมากกว่าที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก ส่วนคนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert) จะชอบการทำงานเป็นหมู่เป็นพวก เนื่องจากเป็นนักประชาธิปไตย ถือคนส่วนมากในสังคมเป็นศูนย์กลาง ไม่ถือตนเองเป็นหลัก ดังนั้น บุคคลที่มีบุคลิกภาพทั้งสองประเภทนี้จึงล้วนส่งผลต่อการทำงานกลุ่มทั้งสิ้น

1.1.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง

1.1.5.1 การสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองที่ดี

1. การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักศึกษา

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 234-235) กล่าวว่า บิดามารดาควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุตรและธิดา เพื่อให้ความหวัง อนาคต และความเป็นปึกแผ่นที่มั่นคงของครอบครัว เป็นไปดังสมใจนึก โดยปฏิบัติตนดังนี้

1) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยถ่ายทอดมรดกทางสังคมให้แก่บุตรธิดา ด้วยการอบรมสั่งสอนถึงการดำเนินชีวิตที่ดี ประกอบด้วย มารยาททางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความเกรงใจ การมีน้ำใจ และการเสียสละ

2) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยา ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ให้อิสราภาพ ให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ให้มีส่วนร่วม ในฐานะ

เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และปลูกฝังปรัชญาชีวิตที่พึงปรารถนา เช่น ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร และความซื่อสัตย์สุจริต

3) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการตอบสนองความต้องการทางสรีรวิทยา ด้วยการจัดหาอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ สลับกับการได้รับประทานอาหารตามสมัยนิยม พยายามจัดเวลาให้ได้รับประทานอาหารพร้อมกันทั้งครอบครัวสัปดาห์ละ 3-5 วัน จัดหาเสื้อผ้า และเครื่องนุ่งห่มให้ได้ตามความต้องการของบุตรธิดา ประมาณร้อยละ 75 เพื่อฝึกการรอคอย การรู้จักค่าของเงินและค่าของความไม่ได้ดั่งใจ ฝึกการขับถ่ายให้เป็นเวลา หลีกเลี่ยงการกลั้น ปัสสาวะอันอาจเป็นสาเหตุทำให้กระเพาะปัสสาวะอักเสบได้ ฝึกให้รู้จักการรักษาความสะอาดของร่างกาย การบ้วนน้ำลาย การเตรียมผ้าอนามัย และการใช้ผ้าอนามัย ตลอดจนการทิ้งผ้าอนามัยอย่างถูกวิธี การเตรียมกระดาดชกชูก่อนจะเข้าห้องน้ำ การป้องกันโรคติดต่อที่เป็นอันตราย ได้แก่ เอชไอวี และหัดเยอรมัน และวิธีคุมกำเนิด การตรวจฟันเป็นประจำทุก 6 เดือน การจัดห้องนอนให้ถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกาย การพักผ่อนนอนหลับให้พอเพียง การป้องกันอุบัติเหตุในการเดินทาง ตลอดจนการถูกกระทำมีดีมีร้ายทางเพศ พยายามให้ระมัดระวังตนเอง โดยคำนึงถึงความไม่ประมาทและความปลอดภัยไว้ก่อนเสมอ

4) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการส่งเสริมความสนใจ ด้วยการจัดหาหรือซื้อหนังสือ อุปกรณ์ และเครื่องมือเกี่ยวกับกีฬา ดนตรี และคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการใช้เวลาว่างร่วมกัน เช่น ดูโทรทัศน์ เล่นอินเตอร์เน็ต และไปท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น

5) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษา ด้วยการจัดหาโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ได้มาตรฐาน เพื่อเข้ารับการศึกษอาบรม ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับอุดมศึกษา บิดามารดาต้องเอาใจใส่ติดตามความประพฤติการไป-กลับโรงเรียน การทำการบ้าน การส่งรายงาน และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม และควรทำความรู้จักเพื่อนของบุตรธิดาด้วย

2. การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 236-238) กล่าวว่า บุตรธิดาควรสร้างความดีต่อบิดามารดา ตามแนวคิดของพระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ) โดยปฏิบัติตนดังนี้

1) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการเชื่อฟังบิดามารดา เพราะท่านรักและปรารถนาดีต่อบุตรธิดา ท่านอบรมสั่งสอนเพื่อต้องการให้เราเป็นคนดี เมื่อบิดามารดาด่าว่ากล่าวตักเตือน ถือเสมือนว่าท่านให้ศีลให้พร เพื่อให้เราประพฤติตนเป็นคนดี เราจะไม่ด่าทอท่านในภายหลังว่า “พ่อแม่รังแกฉัน” ฉะนั้นจงเชื่อฟังบิดามารดา

2) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการเอาใจใส่เลี้ยงดูบิดามารดา ถ้าท่านอยู่กับเรา เราจะต้องเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ การนุ่งห่ม และอาหารการกินของท่าน ถ้าเราต้องไปทำงานนอกบ้าน จะต้องจัดหาคนรับใช้ดูแลแทนเรา และหมั่นติดตามข่าวด้วยโทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่น เช่น คนรับใช้ได้จัดหาอาหารให้ท่านได้รับประทานในตอนเช้า กลางวัน และเย็น

ครบถ้วนหรือไม่ ท่านได้อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า ได้พักผ่อนนอนหลับ ทำงานอดิเรกอะไร มีอาการเจ็บป่วยอย่างไรหรือไม่ เพื่อเราจะได้เตรียมแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ ในวันหยุดเราควรรหาโอกาสซื้อหาหรือจัดทำอาหารอร่อยๆ ที่ท่านชอบ และร่วมโต๊ะรับประทานอาหารพร้อมๆ กันทั้งเรา บิดามารดา และสมาชิกอื่นในครอบครัว

ในกรณีที่ท่านมิได้อยู่ร่วมกับเรา เราก็ควรรหาโอกาสจัดหาซื้อหรือจัดทำอาหารที่ท่านชอบ นำไปให้ท่านรับประทานในช่วงกลางวัน (ถ้าอยู่ใกล้) หรือในช่วงเย็นที่กลับจากที่ทำงาน และ/หรือในวันหยุด พร้อมทั้งจัดหาเสื้อผ้า ผ้าขนหนูหรือผ้าห่ม (หน้าหนาว) ไปให้ท่านได้ใช้สอยด้วย

3) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยให้ท่านสบายใจ การที่เราจะทำให้บิดามารดาสบายใจ เราต้องเรียนรู้นิสัยใจคอของท่านว่าท่านชอบอะไร และไม่ชอบอะไร เช่น ท่านชอบทำบุญ เราก็ช่วยจัดหาและจัดทำเพื่อสนับสนุนการทำบุญของท่านให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี แต่ท่านไม่ชอบให้บุตรธิดาตี๋มของมีนเมา สุบบุหรืออันเป็นสาเหตุของการเกิดมะเร็ง เที้ยวเชค ใส่ชุดสายเดี่ยว เราก็ควรดตี๋ม งดสุบ งดเที้ยว งดใส่ เพื่อให้ท่านสบายใจ ท่านจะได้มีความสุขใจ

4) สร้างความสัมพันธ์อันดีโดยการประสานใจ บุตรธิดาที่กำลังอยู่ในเยาว์วัย จำเป็นต้องขอเงินบิดามารดาไปจ่ายค่าเล่าเรียนพิเศษ ค่าอุปกรณ์ ค่าลงทะเบียน ค่าเข้าค่ายฝึกอบรม ค่าทัศนศึกษา ค่ารองเท้าเสื้อผ้า และค่าเบี้ยเลี้ยงประจำวัน/สัปดาห์ ก่อนขอควรศึกษาสังเกตว่าบิดามารดากำลังอารมณ์ดี และเตรียมข้อมูลชี้แจงแสดงเหตุผลให้ท่านทราบ บางครั้งท่านอาจจะเตรียมเงินไม่ทันหรือนับเงินช้า เราก็ควรอดทน มีขันติ มีสมาธิ ถือว่าช้าๆ ได้พร้าเล่มงาม ในที่สุดเราก็จะได้รับชัยชนะ คือได้เงินไปตามที่เราขอ ถึงแม้บางครั้งบุตรธิดาอาจจะโกหกหรือบอกเหตุผลในการขอเงินจากบิดามารดาท่านก็อาจจะหลงเชื่อด้วยความที่รักบุตรจ่ายเงินให้ เช่น อ้างว่าต้องใช้เงินสามพันบาทเพื่อทำโปรเจค ต้องใช้เงินสี่พันห้าร้อยบาทเพื่อซื้อโปรแกรมระบบบัญชี หรือต้องใช้เงินสองพันบาทเพื่อซื้อสไลด์รูล เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ

5) สร้างความสัมพันธ์อันดีตามประเพณีไทย รัฐบาลได้กำหนดให้วันที่ 14 เมษายน เป็นวันครอบครัว วันที่ 12 สิงหาคม เป็นวันแม่ และวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันพ่อ ฉะนั้นในวันสำคัญดังกล่าว บุตรธิดาควรทำตนให้ว่างเพื่อไปกราบเท้าบิดามารดาตามโอกาสนั้นๆ และรดน้ำคำหัวให้ท่านในวันครอบครัว อวยพรให้ท่านอยู่เย็นเป็นสุข มีอายุยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของบุตรหลาน พร้อมทั้งขอพรจากท่านด้วย

ในกรณีที่บุตรธิดาย้ายถิ่นฐานไปทำงานในต่างจังหวัด ต่างอำเภอ ในกรุงเทพมหานคร และ/หรือไปทำงานในต่างประเทศ ในโอกาสวันสำคัญดังกล่าว บุตรธิดาควรกลับมายังบ้านของบิดามารดาเพื่อกราบเท้าท่าน อวยพรและขอพร และควรพาท่านไปรับประทานอาหารที่ท่านชื่นชอบ หรือจัดทำอาหารรับประทานกันในวันครอบครัว หรือวันรวมญาติ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุตรธิดากับบิดามารดา และเครือญาติ

6) สร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อรักษาชื่อเสียงดำรงวงศ์สกุล บุตรธิดาควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบิดามารดา โดยการรักษาชื่อเสียงดำรงวงศ์สกุลมิให้เสื่อมเสียที่อาจทำให้ท่านต้องเสียใจ ดังนั้นบุตรธิดาจะต้องตระหนักเสมอว่า เราจะรักษาชื่อเสียงวงศ์สกุลของเรามีให้เสื่อมเสีย ก่อนจะทำอะไร จะต้องมึสติปัญญา ไตร่ตรองให้รอบคอบ และไม่ใช้ชีวิตเสเพลหรือประมาทอย่างร้ายแรง เช่น การใช้ชีวิตเสเพล เที่ยวเตร่ และเสพยาบ้า/ยาอี เมื่อถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ ลงข่าวในสื่อมวลชน นั้ก็ทำให้เสียชื่อเสียงและกลับไปจนถูกกระทำมีดีมีร้ายทางเพศหรือถูกชิงทรัพย์จนเป็นข่าวในสื่อมวลชน และการประพฤติดนเป็นอาชญากรจนเป็นข่าวในสื่อมวลชน เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวเราควรหาทางป้องกันมิให้เกิดแก่เรา ชื่อเสียงวงศ์สกุลจะได้ไม่เสื่อมเสีย

1.1.5.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองที่ดี

ซอง และแฮทตี (Song; & Hattie. 1984 : 1276-1281) ได้ศึกษาพบว่าบรรยากาศในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ถ้าสมาชิกในครอบครัวของบ้านใดมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีความผูกพันกัน ไม่สร้างความหวาดวิตกให้กับสมาชิกครอบครัว บรรยากาศในครอบครัวไม่เคร่งเครียด ก็จะทำให้สมาชิกของครอบครัวมีความพร้อมและมีสมาธิที่จะเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในที่สุด ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบรรยากาศในครอบครัวจึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเรียนของเด็กมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

ครอนบัค (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์; และ คมเพชร จัตรศุภกุล. 2543 : 23 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1970) กล่าวว่า คุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัว ประกอบด้วยบรรยากาศทางปัญญาและบรรยากาศทางอารมณ์ สำหรับบรรยากาศทางอารมณ์นั้นเป็นคุณลักษณะหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่บิดามารดาสร้างขึ้น เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีเจตคติที่ดีต่อลูกและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าบิดามารดาให้ความเข้าใจ ให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตดี ทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

เฮอร์ลอค (กมลวาทน์ วันวิชัย. 2545 : 33 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1964) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวดังนี้คือ บิดามารดาที่ยอมรับเด็ก ให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้าน และเห็นความสำคัญของเด็ก ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็กเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ เป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร ระวังระวังรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเท่าๆ กับของตนเอง มีความตรงไปตรงมาไว้วางใจได้ สามารถเผชิญกับชีวิตด้วยความมั่นใจ และมองตนเองได้ตรงกับความเป็นจริง

วิทยา นาควัชระ (2537 : 258-259) ได้สรุปลักษณะของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในครอบครัวไว้ว่า ต้องประกอบไปด้วยการมีความสัมพันธ์กันอย่างมั่นคง มีความศรัทธาต่อกัน มีความรัก มีวินัย รับผิดชอบ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคน มีความปรารถนาที่ดีต่อกัน และสามารถแสดงความรู้สึกทั้งหมดนี้ออกมาในปริมาณที่พอเหมาะ

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองที่ดี เกิดจากการที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจ สังเกตและเอาใจใส่ เห็นความสำคัญของนักศึกษา คอยช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาต้องการ และเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักศึกษา อีกทั้งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

1.1.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545 : 4-6) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองและสามารถถ่ายโอนความรู้ นำความรู้ไปใช้ได้ โดยทักษะกระบวนการที่ผู้เรียนใช้เพื่อการสร้างความรู้ นั้นได้แก่ 1) กระบวนการทางปัญญา คือ การคิดและกระบวนการคิด 2) กระบวนการทางสังคม คือ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นทีม มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการเคลื่อนไหวทางกาย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนควรต้องมีการส่งเสริมจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 24 ข้อ 5 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การสร้างบรรยากาศทางกายภาพที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติของผู้เรียน ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพเหมาะสมควรเป็นดังนี้

1. ห้องเรียนมีสีสันทันดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี และสร้างพอเหมาะ ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน
2. ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท
3. ห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะน่าอยู่ ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4. สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ อาทิ กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนไหวได้ และสามารถดัดแปลงให้อำนวยความสะดวกต่อการสอน และการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้
5. ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้ความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย และวิธีการแสดงละคร เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545 : 7-9) ได้ระบุไว้ว่า สื่อทั้งหมดอาจจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อเพื่อ

แสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แดบบันทึกภาพ พร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แดบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่นๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติ และวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญ และเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่างๆ เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งครหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการ คิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน เป็นต้น

3.4 สื่อวัสดุ/เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึง สื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลอง วิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้น

สื่อต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดทำหรือจัดหาให้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จะต้องเชื่อมั่นได้ว่า ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีความหมาย และ เกี่ยวพันกับการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า ห้องสมุดหรือศูนย์สื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญมากที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งด้วยตนเองอย่างอิสระ และอย่างร่วมมือกันและกันระหว่างเพื่อน สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาห้องสมุดให้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่

จากเอกสารข้างต้นกล่าวได้ว่า ลักษณะกายภาพของการเรียนการสอน อันได้แก่ สถานที่เรียน และสื่ออุปกรณ์การเรียนนั้น ล้วนมีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นกลุ่มของนักศึกษา จะเห็นได้จากแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เห็นความสำคัญและกำหนดให้ผู้สอนต้องมีการส่งเสริมจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ใช้ทักษะกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่ กระบวนการทางปัญญา ก็คือ การคิดและกระบวนการคิด และกระบวนการทางสังคม ก็คือ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นทีม

1.1.7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์

1.1.7.1 การสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ที่ดี

1. การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 240) กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีที่นักศึกษาพึงปฏิบัติต่ออาจารย์ ทำได้ดังนี้

1) นักศึกษายอมรับอาจารย์ สถาบันการศึกษาจะต้องสรรหาและคัดเลือกอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อมอบหมายให้สอน ให้คำปรึกษา และสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่ นักศึกษา ดังนั้นนักศึกษาควรให้การยอมรับ ให้เกียรติ ให้การเคารพนับถือ และพยายามปรับตัวให้เข้ากับอาจารย์ให้ได้

2) นักศึกษามีความรับผิดชอบ นักศึกษามีหน้าที่สำคัญคือ “ศึกษา” ดังนั้น นักศึกษาจะต้องเข้าชั้นเรียน ฟังคำบรรยาย อ่านหนังสือ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่ออื่นๆ ด้วย จัดทำรายงานให้ดีที่สุดตามที่อาจารย์มอบหมาย พยายามให้ถูกใจอาจารย์มากที่สุด

3) นักศึกษาสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและอาจารย์ นักศึกษาที่คาดหวังความก้าวหน้าและความสำเร็จ จะต้องเตรียมอ่านหนังสือหรือเอกสารในเนื้อเรื่องที่จะเรียนมาล่วงหน้า เมื่อถึงเวลาเรียนก็ตั้งใจฟัง และ/หรือฝึกกิจกรรมในบทเรียนได้อย่างมีทักษะที่ดี อาจขอคำปรึกษาจากอาจารย์ มีการแนะนำตัวก่อนถามคำถาม และ/หรือก่อนจะแสดงความคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้อาจารย์รู้จักอันจะช่วยสร้างประโยชน์ให้แก่นักศึกษาเสมอ

4) นักศึกษาและอาจารย์มีความสุข นักศึกษาที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์มาโดยตลอด ให้การยอมรับอาจารย์ มีความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน จัดทำรายงานที่ถูกใจอาจารย์ มีการซักถามตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ทำให้การสอนของอาจารย์มีชีวิตชีวา ก่อนจะจบชั่วโมง นักศึกษาจะมีส่วนร่วมในการซักถามปัญหาที่น่าสนใจ ทำให้อาจารย์มีความสุข สิ่งที่ได้คือนักศึกษาจะมีความสุขด้วย

2. การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษา

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 239-240) กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีที่อาจารย์พึงปฏิบัติต่อนักศึกษา ทำได้ดังนี้

1) อาจารย์ยอมรับนักศึกษา ว่านักศึกษาในฐานะเป็นทั้งศิษย์และเป็นเพื่อนมนุษย์ ย่อมมีความรู้สึก มีอารมณ์ มีความต้องการ และมีระดับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) ที่แตกต่างกัน จึงควรสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ให้เกียรติ มีความเอื้ออาทร และมีมนุษยธรรมต่อศิษย์ ถ้าจำเป็นต้องว่ากล่าวตักเตือนควรเรียกพบเป็นการเฉพาะตัว

2) อาจารย์มีความรับผิดชอบ อาจารย์มีหน้าที่สำคัญคือ การสอนและให้คำปรึกษา อาจารย์ควรจะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เข้าสอนและเลิกตรงเวลา มอบหมายงานเพื่อฝึกความใฝ่รู้ให้กับนักศึกษา และปลูกฝังความซื่อสัตย์ใ้แก่นักศึกษา

3) อาจารย์ให้ผลประโยชน์แก่นักศึกษา อาจารย์ควรสอนและจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเตรียมเป็นบัณฑิตตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง คือให้มีความรู้ความสามารถ อันได้แก่ ความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและพัฒนาวิชาชีพ และความรู้ความสามารถพิเศษ รวมทั้งมีบุคลิกภาพที่ดี อันได้แก่ บุคลิกภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพทางสังคม บุคลิกภาพด้านอารมณ์ และบุคลิกภาพด้านร่างกาย

4) อาจารย์และนักศึกษามีความสุข อาจารย์และนักศึกษาจะมีความสุขเมื่อทั้งสองฝ่ายได้สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อาจารย์ตั้งใจสอนและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีใ้แก่นักศึกษา และนักศึกษาดังใจเรียน รู้จักคิดใช้ปัญญา ก็จะศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิต ทั้งอาจารย์และนักศึกษาต่างก็มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับสรุปผลการประชุมระดับชาติเรื่อง “บัณฑิตไทยในอนาคต” ว่าจำเป็นจะต้องพัฒนาและสร้างสรรค์บัณฑิตให้เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ตลอดชีวิต มีสามัญสำนึก สุขศึกษา (การมีความสุขในการศึกษาตลอดชีวิต) มีสติ รู้จักสังเคราะห์ เสียสละ มีความสุขอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น โดยให้บัณฑิตมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย

1.1.7.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

โคแกน (จิตติกร ชินสุวรรณพานิช. 2546 : 43-44 ; อ้างอิงจาก Cogan. 1975) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์และนักศึกษา จะทำให้การเรียนของนักศึกษาดีขึ้นอย่างยิ่ง อาจารย์และนักศึกษามีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นักศึกษาจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสุดได้มากเพียงนั้น อีกทั้งลักษณะความสัมพันธ์ของอาจารย์และนักศึกษาก็มีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนักศึกษา นักศึกษามีความศรัทธาในตัวอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน อันจะเป็นผลดีต่อการเรียนทำให้ผลการเรียนดีขึ้น

ธเนศ ขำเกิด (2533 : 7) กล่าวถึงความผูกพันและเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาว่า ครูควรแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูด กิริยา ท่าทาง สีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความรัก ความเมตตาอย่างจริงใจ และมีเหตุผลด้วยความสม่ำเสมอ นักศึกษาจะรู้และเข้าใจดีว่า อาจารย์ของเขามีความรักและความจริงใจต่อเขาเพียงใด สิ่งเหล่านี้จะเป็นแม่แบบของนักศึกษา และมีผลทางด้านจิตใจต่อการแสดงความรัก ความศรัทธาในอาจารย์ของเขาด้วยความจริงใจ หากอาจารย์สามารถครองหัวใจของนักศึกษาได้แล้ว ความรู้สึกที่ดีต่อกันจะสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่สดชื่น มีความรัก ความผูกพัน เอื้ออาทร และให้อภัยต่อกัน

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2533 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาว่า ความสำเร็จในการสอน ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพที่ดีของอาจารย์กับนักศึกษาภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น ปราศจากการข่มขู่ นักศึกษาต้องเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยจึงจะมีชีวิตผูกพันอยู่กับอาจารย์ การแสดงออก นิสัยใจคอ และทุกสิ่งทุกอย่างที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนักศึกษาย่อมมีอิทธิพลต่อผลการเรียนและสภาพจิตใจของนักศึกษา

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า หากเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ โดยอาจารย์ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา ให้คำปรึกษาเมื่อนักศึกษามีปัญหา และเป็นแบบอย่างที่ดีแล้ว นักศึกษาจะเกิดความรัก ให้ความเคารพรัก เชื่อฟังคำสั่งสอน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน รับผิดชอบต่อการเรียน เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษามีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ภายใต้การจัดสภาพการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับสภาพการศึกษาในปัจจุบันมากที่สุด นั่นคือ ภายใต้การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประการหนึ่งที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ก็คือ ความสามารถทำงานเป็นทีม หรือทำงานเป็นกลุ่มนั่นเอง

1.1.8 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

1.1.8.1 การสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนที่ดี

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 226) กล่าวว่า เมื่อนักศึกษาเลือกที่จะมีเพื่อนสนิท เป็นเพศเดียวกันหรือเพื่อนสนิทต่างเพศก็ตาม เราจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันตามหลักทฤษฎีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. รู้จักกัน การรู้จักให้และการรู้จักรับในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม
2. ความใกล้ชิด ดังคำกล่าวที่ว่า รักแท้แพ้ใกล้ชิด
3. คุณสมบัติส่วนบุคคล มนุษย์เราเมื่อพบกันใน 4 นาทีแรก จะปรากฏให้รู้สึกว่าจะจะเป็นมิตรหรือเป็นเพื่อนกันได้หรือไม่ นั่นคือ ความประทับใจครั้งแรก
4. สร้างความคุ้นเคย โดยการมีปฏิสัมพันธ์ คือเจรจาพูดคุยอย่างเป็นกันเอง เข้าทำนองว่า "วิสาสา ปรมาญาติ" การพูดคุยกันสม่ำเสมอจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้รู้สึกว่าเราเป็นญาติที่สนิทกันอย่างยิ่ง

5. สร้างความพึงพอใจซึ่งกันและกัน เราเป็นเพื่อนกัน เราจะต้องมองหาความดี และความงามในตัวของเราเพื่อนเพื่อให้เกิดความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจ ความหวังใจ และเอื้ออาทรต่อกัน

6. สร้างความคล้ายคลึงกัน เราเป็นเพื่อนกัน มีอะไรคล้ายคลึงกัน เช่น ศึกษาอยู่สถาบันเดียวกัน มีความสนใจคล้ายกัน มีค่านิยมอย่างเดียวกัน เป็นต้น

7. การประจบประแจง เราเป็นเพื่อนกันจะต้องรู้จักประจบประแจงเพื่อน ชมเชย และให้กำลังใจเพื่อน เพื่อให้เพื่อนมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับชีวิตที่มีคุณภาพต่อไป

8. การลงทุนส่วนตัว เราเป็นเพื่อนกันจะต้องมีกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ เช่น ช่วยกันเรียน ช่วยกันติว ช่วยกันศึกษาค้นคว้า และช่วยกันทำรายงาน ช่วยกันเตรียมพร้อมเพื่อสอบ ไปเที่ยวด้วยกัน ไปรับประทานอาหารด้วยกัน ไปเล่นกีฬาด้วยกัน ซึ่งการไปทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกัน จำเป็นต้องมีการลงทุนส่วนตัว เช่น ใช้เวลาส่วนตัวของแต่ละฝ่าย ใช้เงินเพื่อกิจกรรมข้างต้น ลงทุนสละโอกาสความเป็นส่วนตัวให้แก่เพื่อนเพื่อค้นหาความจริงจากเพื่อนว่าเพื่อนเราเป็นคนอย่างไร ประเภทไหน จะคบหาสมาคมเป็นเพื่อนสนิทได้หรือไม่ เพราะเหตุใด เขาเป็นคนมีเกียรติ มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีมโนธรรม มากน้อยเพียงใด

1.1.8.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ณรงค์ เส็งประชา (2538 : 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้อง และอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง

พนม ลิมอารีย์ (กมลวาทน์ วันวิชัย. 2545 : 48-49 ; อ้างอิงจาก พนม ลิมอารีย์. 2529) กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อสมาชิกไว้หลายประการคือ

1. กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ สามารถกำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพในการเรียนและวิชาการได้ในบางโอกาส วิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำ บทเรียน การประพฤติปฏิบัติ การสร้างนิสัย และเจตคติ การดำเนินชีวิต การทำงาน ความทะเยอทะยาน ตลอดจนความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของบุคคลล้วนอยู่ภายใต้ อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น

2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิด อากัปกริยาต่างๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เช่น นายชุมพรถ้อยอยู่ตามลำพังอาจไม่กล้าวิจารณ์อะไร แต่พอเข้ากับกลุ่มเขาจะมีกำลังใจดีขึ้น มีสติขึ้นในการที่จะแสดงออก จะเห็นได้ว่ากลุ่มช่วยให้สมาชิกเกิดกำลังใจและสนับสนุนให้แสดงออกทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิก นั่นคือ การที่สมาชิกรวมกันเป็นกลุ่มนั้น แต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะทราบหรือไม่

ทราบก็ได้ และโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบื่อหน่าย บุคคลทุกคนย่อมต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูง ต้องการความรัก ความยอมรับจากกลุ่ม จึงเป็นเหตุให้คนมาเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้น เพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยสนองความต้องการของตนได้ และกลุ่มส่วนใหญ่ก็สามารถบำบัดความต้องการของสมาชิกได้

4. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเอง (Perception of Self) ชัดเจนขึ้น คือ ช่วยให้สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไร ความสวยงาม ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น ๆ หรือกลุ่มที่จะสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

5. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของสมาชิก จะเห็นได้จากการทำงานของแต่ละบุคคล การที่บุคคลจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเพื่อนในกลุ่ม ถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ก็จะทำให้สมาชิกส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นตามไปด้วย

6. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจ ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่จะต้องเลือกต้องตัดสินใจ อาจจะใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้ คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนออกความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา นั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล และท้อแท้ใจของสมาชิก

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด นิสัยทางการเรียน การรู้จักแสดงความคิดเห็น และช่วยกันแก้ไขปัญหา ความกระตือรือร้นในการทำงาน และการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งในการทำงานกลุ่มที่ดีนั้นจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติของสมาชิกในกลุ่มเหล่านี้อย่างยิ่ง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ชุตินา มาลัย (วันวิสาขี เกิดผล. 2546 : 35-36 ; อ้างอิงจาก ชุตินา มาลัย. 2538) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นกลุ่มของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า เมื่ออาจารย์พยาบาลมีอายุมากขึ้น จะมีประสบการณ์ทำงานมากขึ้นและมีการทำงานเป็นกลุ่มดีขึ้น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพห้องประชุม ห้องสมุด ห้องทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีก็จะส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในสภาพการทำงาน และเมื่อบุคคลมีความพึงพอใจ ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานสูง

ยุวรัตน์ รัตนนาถิน (วันวิสาขี เกิดผล. 2546 : 35 ; อ้างอิงจาก. ยุวรัตน์ รัตนนาถิน 2528) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการทำงานเป็นกลุ่มของนักสังคมสงเคราะห์

พบว่า การดำเนินงานร่วมกันตามขั้นตอนต่างๆ ความร่วมมือ และบรรยากาศในการทำงานมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของการทำงานเป็นทีมสหวิชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อผลสำเร็จในการทำงานเป็นกลุ่ม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของการทำงานกลุ่ม

สแตรง (Strang. 1958 : 5) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม เป็นการวางแผนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกแต่ละคนและภายในกลุ่มทั้งหมด สมาชิกในกลุ่มจะมีผลกระทบต่อการทำงานกลุ่ม ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มจะมีความสำคัญที่จะทำให้สมาชิกทุกๆ คนมีการพัฒนาประสบการณ์และไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยกัน

พรณพิศ วาณิชยการ (2535 : 24) ได้สรุปความหมายของการทำงานกลุ่มว่า หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในกลุ่มซึ่งร่วมกันวางแผนงานตาม เป้าประสงค์ และจัดประสบการณ์เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ขึ้นทั้งในตัวบุคคลและในกลุ่ม

แบรอน และไบรน์ (Baron; & Byrne. 2000 : 480) กล่าวถึงการทำงานกลุ่มในภาพรวมไว้ว่า เป็นการงานร่วมกันของบุคคล 2 คนหรือมากกว่านั้น ซึ่งแต่ละคนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ต่างมีอิทธิพลต่อกัน และตระหนักในการเป็นสมาชิกกลุ่ม

สเปคเตอร์ (Spector. 2000 : 274) กล่าวถึงการทำงานกลุ่มว่า เป็นการรวมตัวกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อทำงานร่วมกันโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีเป้าหมายร่วมกัน

ทิตนา แชมมณี (2545 : 11) ได้ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มว่า หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเป้าหมายร่วมกัน และทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยดำเนินงานของกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน และตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

คมเพชร จิตรศุภกุล (2546 : 6) ได้ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มว่า หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม ผู้นำจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อเขาได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์สำหรับสมาชิกแต่ละคนโดยวิธีการดังกล่าว แล้วประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคล ทุกคนและกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกแต่ละคนและภายในกลุ่มทั้งหมด โดยสมาชิกทุกคนต่างตระหนักในการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีบทบาทในการช่วยดำเนินงานของกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม

2.1.2.1 ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน

โฮแมน (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2542 : 46 ; อ้างอิงจาก Homans. 1950) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎี ได้อธิบายถึงหลักการสำคัญของทฤษฎีว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญอันเป็นพื้นฐาน 3 ประการคือ กิจกรรม การกระทำ และความรู้สึกซึ่งองค์ประกอบทั้งสามนี้จะเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ถ้าสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มมากเท่าไร พฤติกรรมและความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกก็จะมีมากขึ้นตามมา เพราะสมาชิกในกลุ่มมิใช่เพียงแต่ทำงานใกล้ชิดกันเท่านั้น แต่ยังมีการพูดจาติดต่อสื่อสารกัน ปรีกษาหารือกัน ประสานงานกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตัดสินใจร่วมกัน และมุ่งความสำเร็จในงานโดยมีเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้นความเกี่ยวพันของสมาชิกในกลุ่มเมื่อรวมกันแล้วจึงมีพลังสูงมาก

2.1.2.2 ทฤษฎีตาข่ายการปฏิบัติงาน (Grid of Work Theory)

เบลค และมูทอน (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2542 : 46 ; อ้างอิงจาก Blake; & Mouton. 1966) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎี โดยมีความเห็นว่า การทำงานเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมุ่งให้ได้ทั้งผลงานและความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม หลักการสำคัญของทฤษฎีนี้เชื่อว่า คนเราต้องการทำงานให้ได้ผลงาน และต้องการมีส่วนร่วมในงานที่เขารับผิดชอบ ซึ่งการที่จะทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะต้องสร้างบรรยากาศของการยอมรับเพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน เพราะทฤษฎีนี้เชื่อมั่นว่าผลงานที่เกิดขึ้นย่อมมาจากบูรณาการ (Integration) ซึ่งหมายถึง การประสมประสานความต้องการสถาบันและของสมาชิกเข้าด้วยกัน

2.1.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (Group Process Theory)

มีทฤษฎีบางทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มที่สำคัญ 2 ทฤษฎีคือ

2.1.2.3.1 ทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory)

แคทเทลล์ (กมลรัตน์ หล้าสงวษ์. 2527 : 294 ; อ้างอิงจาก Cattell. 1948) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1948 โดยทฤษฎีของเขาประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ มิติของกลุ่ม (Dimensions of Group) และพลวัตของบุคลิกภาพรวมของกลุ่ม (Dynamics of Syntality) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) มิติต่างๆ ของกลุ่ม (Dimensions of Group) ประกอบด้วย

1.1) ลักษณะของประชากรหรือสมาชิกของกลุ่ม (Population Traits) คือลักษณะต่างๆ ของแต่ละบุคคลที่มารวมกันเข้าเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ระดับเชาว์ปัญญา เจตคติ ความเชื่อ ความคิดเห็น เป็นต้น

1.2) ลักษณะของบุคลิกภาพของกลุ่ม (Syntality Traits) คือพลังหรือผลที่กลุ่มสามารถบันดาลให้เกิดขึ้น ซึ่งพลังนั้นอาจจะสำแดงต่อกลุ่มอื่นๆ หรือต่อสิ่งที่อยู่รอบข้างกลุ่มก็ได้ บุคลิกภาพของกลุ่มเป็นอย่างไรอาจจะรู้ได้จากพฤติกรรมที่กลุ่มแสดงออกไป และอาจลุ่มไปถึงวิธีการตัดสินใจของกลุ่มอีกด้วย

1.3) ลักษณะของโครงสร้างภายใน (Characteristics of Internal Structure) คือสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น บทบาทของสมาชิกแต่ละคน ตำแหน่งที่สมาชิกแต่ละคนมีอยู่ กลุ่มย่อยในกลุ่มใหญ่ และข่ายการสื่อสารภายในกลุ่ม เป็นต้น

2) พลวัตของบุคลิกภาพรวมของกลุ่ม (Dynamics of Syntality)

แคทเทิลส์ ได้เสนอหลักหรือกฎขึ้น 7 ข้อคือ

กฎข้อ 1 กลุ่มตั้งขึ้นมาเพื่อจะตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล และกลุ่มจะยุติลงเมื่อไม่สามารถจะทำหน้าที่นั้นได้อีกต่อไป

กฎข้อ 2 พลังงานทั้งหมดของกลุ่มเป็นผลมาจากเจตคติของสมาชิกทั้งหมดที่มีต่อกลุ่ม พลังของกลุ่มจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น จำนวนสมาชิก ความพึงพอใจจากสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

กฎข้อ 3 พลังงานที่มุ่งเพื่อปฏิบัติการให้แก่งกลุ่มนั้น อาจจะถูกนำไปใช้เพื่อทำงานอื่น หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่อยู่นอกกลุ่มก็ได้

กฎข้อ 4 สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนอาจจะใช้กลุ่มเพื่อบรรลุเป้าหมายส่วนตัวก็ได้ นั่นคืองานของกลุ่มอาจจะมีผลสำคัญเป็นอันดับรองลงมาจากงานหรือเป้าหมายส่วนบุคคล

กฎข้อ 5 ลักษณะทางพฤติกรรมในกลุ่ม เช่นการมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม การอุปถัมภ์ค้ำจุนกลุ่ม ตลอดจนการโอนอ่อนผ่อนตามกลุ่ม เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ตามกฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) กล่าวคือ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่แสดงแล้วอีกถ้าได้รับผลตอบแทนที่เขาพอใจ

กฎข้อ 6 การเป็นสมาชิกของกลุ่ม อาจจะซ้ำซ้อนกันได้ แต่พลังงานทั้งหมดในกลุ่มที่ซ้ำซ้อนกันจะยังคงอยู่ในระดับคงที่ ตราบใดที่พลังงานของแต่ละบุคคลที่ใช้ไปกับเป้าหมายอื่นอันมิใช่เป้าหมายของกลุ่มยังคงที่เหมือนกัน และกิจกรรมของกลุ่มที่ซ้ำซ้อนกันนั้นมิได้แตกต่างกันนัก

กฎข้อ 7 ลักษณะทางบุคลิกภาพของสมาชิกแต่ละคนของกลุ่มกับลักษณะทางบุคลิกภาพโดยส่วนรวมของกลุ่มจะมีส่วนคล้ายคลึงกันมาก

2.1.2.3.2 ทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (Theory of Group Achievement)

สต็อกคิลล์ (กมลรัตน์ หล้าสงวณ. 2527 : 296 ; อ้างอิงจาก Stogdill. 1975) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะกล่าวถึงเรื่องผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม โดยอธิบายว่าองค์ประกอบสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่มมี 3 ประการคือ สิ่งที่สมาชิกป้อนเข้าไป (Member Inputs) ตัวแปรแทรกซ้อน (Mediating Variables) และผลที่ได้จากกลุ่ม (Group Outputs) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) สิ่งที่สมาชิกป้อนเข้าไป (Member Inputs) หมายถึง เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกัน จะมีการแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมถึงการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมารวมกลุ่มกัน ซึ่งจะมีลักษณะดังนี้

1.1) สมาชิกมารวมกลุ่มกัน เมื่อสมาชิกมารวมกลุ่มกันจะมีการแสดงออกระหว่างสมาชิก ซึ่งเป็นลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

1.2) การแสดงออก เป็นลักษณะของการตอบโต้หรือตอบสนอง โดยการตัดสินใจหรือการแสดงความคิดเห็น หรือการให้ความร่วมมือในการทำงาน

1.3) ความคาดหวัง เป็นส่วนประกอบที่จะช่วยให้สมาชิกรู้สึกพึงพอใจจากการที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม เช่น เป้าหมายของกลุ่มหรือการแสดงบทบาทต่างๆ ที่เสริมสร้างในกลุ่ม

2) ตัวแปรแทรกซ้อน (Mediating Variables) หมายถึง เมื่อสมาชิกมีการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ และมีการคาดหวังผลร่วมกัน สิ่งที่จะช่วยให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ คือการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยสิ่งสำคัญดังนี้

2.1) โครงสร้างที่เป็นทางการ (Formal Structure) หมายถึง การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ ตลอดจนรายละเอียดของงานสำหรับการปฏิบัติงานของสมาชิกในกลุ่ม

2.2) โครงสร้างสำหรับบทบาทของสมาชิก (Role Structure) หมายถึง การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ ตลอดจนอำนาจของการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

3) ผลที่ได้จากกลุ่ม (Group Outputs) ซึ่งก็คือความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) ของกลุ่ม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกได้มาร่วมกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการคาดหวังและแสดงตามโครงสร้างกลุ่ม ผลที่เกิดขึ้นจะประกอบด้วยเนื้อหา (Productivity) ขวัญและกำลังใจในกลุ่มสมาชิก (Group Moral) และความสามัคคีน้ำหนึ่งใจเดียวระหว่างสมาชิก (Group Cohesion)

จากทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มนั้น มุ่งนำเสนอหลักวิธีในการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในงาน และสมาชิกในกลุ่มเกิดความรู้สึกพึงพอใจที่ได้มาร่วมกิจกรรม ตลอดจนวิธีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการทำงานร่วมกันอย่างดี

2.1.3 องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

วรรณทิพา รอดแรงคำ และจิต สอนแก้ว (2542 : 7-10) กล่าวว่า การที่จะทำงานกลุ่มให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้นำ

ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายหรือความต้องการของกลุ่มได้ การทำงานร่วมกันจะดำเนินไปได้ผลมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ หากกลุ่มใดมีผู้นำที่ดีก็ย่อมจะมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมาก ทั้งนี้เพราะผู้นำที่ดีย่อมสามารถช่วยให้กลุ่มเกิดกระบวนการที่ดี โดยแสดงบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นต่อกลุ่มได้อย่างเหมาะสม บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้นำกลุ่มที่จะช่วยให้กลุ่มเกิดกระบวนการการทำงานที่มีประสิทธิภาพมีดังนี้

1) บทบาทเกี่ยวกับการทำงาน (Task Function)

1.1) ทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการทำงาน และช่วยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจตรงกัน

1.2) วางแผนงานและขั้นตอนการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงาน

1.3) แบ่งงานและมอบหมายงานอย่างเหมาะสม

1.4) ริเริ่มความคิดใหม่ให้กับกลุ่ม หรือกระตุ้นกลุ่มให้ริเริ่มความคิดใหม่ ๆ

1.5) แสวงหาข้อมูล ความคิดเห็น หรือให้ข้อมูลความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน

1.6) ช่วยให้กลุ่มมีความเข้าใจตรงกันในข้อมูลหรือประเด็นต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จของงาน

1.7) ช่วยประสานความคิดเห็นของผู้ร่วมงานให้เกิดประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายของงาน

1.8) ช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.9) ติดตามงาน ประเมินผลงาน และสรุปผลงานเป็นระยะ ๆ และแจ้งให้ผู้ร่วมงานรับทราบ

1.10) ควบคุมมาตรฐานผลงานของกลุ่มหรือทีมงาน

1.11) ประเมินผลงาน และปรับปรุงงาน

2) บทบาทเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม (Maintenance Function)

2.1) จัดระเบียบและควบคุมระเบียบของกลุ่ม บทบาทนี้เป็นบทบาทที่ช่วยให้ทุกคนมีโอกาสทัดเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น และช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเรียบร้อยเพราะมีระเบียบควบคุมไว้ ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น

2.2) ดูแลเอาใจใส่สมาชิกกลุ่มให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความสามารถอย่างทั่วถึง บทบาทนี้ช่วยให้ทุกคนมีความรู้สึกว่าคุณค่า มีประโยชน์ต่อกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและต้องการทำงานให้กลุ่ม

2.3) รับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึง การที่ผู้นำรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและนำสิ่งที่ฟังมาพิจารณา ไม่ละทิ้งไปเฉยๆ จะทำให้สมาชิกผู้ร่วมงานมีความรู้สึกภาคภูมิใจและพอใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะช่วยกลุ่มต่อไปอีก

2.4) ช่วยทำความกระจ่างให้แก่กลุ่มในการทำงาน กลุ่มมักประสบปัญหาของการเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องการสื่อความหมาย ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันนี้อาจเป็นสาเหตุทำให้สมาชิกเกิดความขัดข้องหมองใจกันและแตกแยกกันได้ ผู้นำจึงจำเป็นต้องคอยสังเกตและช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม

2.5) สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตรให้เกิดขึ้นในกลุ่ม บรรยากาศที่ดีเป็นมิตรเป็นกันเอง ปลอดภัยจากความกลัว ปลอดภัยจากความรู้สึกว่าจะถูกตัดสินหรือถูกมองไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร บรรยากาศในลักษณะนี้จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกสบายใจและทำงานตามความสามารถของตนอย่างเต็มที่

2.6) ขจัดหรือลดความขัดแย้งต่างๆ ในกลุ่ม ความขัดแย้งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มแตกแยก หากผู้นำไม่สามารถที่จะช่วยเรื่องนี้ได้ พลังจากความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มก็จะลดน้อยลงไป จนอาจเป็นผลทำให้กลุ่มไม่สามารถรวมตัวกันจนงานบรรลุผลสำเร็จได้

บทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม หากผู้นำสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม จะทำให้กลุ่มสามารถรวมตัวเพื่อทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้

2. สมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มที่ดีนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน โดยรู้ว่าตนเองควรจะทำอะไรที่จะช่วยเอื้ออำนวยให้การทำงานเป็นกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ สมาชิกกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือกลุ่มดังนี้

1) บทบาทเกี่ยวกับการทำงาน (Task Function)

1.1) ผู้ริเริ่ม (Initiating, Contributing) เป็นผู้เสนอความคิดหรือวิธีการใหม่ๆ ในการพิจารณาปัญหาของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มบรรลุผลตามที่ต้องการ

1.2) ผู้แสวงหาข้อมูลหรือความคิดเห็น (Information or Opinion Seeking) เป็นผู้ถามคำถามเพื่อให้เกิดความกระจ่าง หรือเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาของกลุ่ม

1.3) ผู้ให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็น (Information or Opinion Giving) เป็นผู้ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือข้อสรุปต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพิจารณาปัญหา และการดำเนินงานของกลุ่ม

1.4) ผู้ชี้แจง แสดงเหตุผล (Elaborating, Clarifying) เป็นผู้ที่ให้รายละเอียดต่างๆ โดยการขยายความ ให้อธิบาย หรือให้ความหมาย พยายามทำความเข้าใจกับความคิดหรือข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อช่วยให้สมาชิกเกิดความกระจ่างในข้อมูลหรือความคิดเห็นของกลุ่ม

1.5) ผู้สรุป ผู้ประเมินผล (Summarizing, Evaluating) เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลแก่กลุ่มว่า ขณะนี้กลุ่มทำงานไปถึงไหนแล้ว โดยสรุปสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว พยายามประเมินความก้าวหน้าของกลุ่ม ตั้งปัญหาถามถึงความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ถามถึงการปฏิบัติงาน เหตุผล ข้อเท็จจริง กระบวนการทำงานหรือวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา

1.6) ผู้กำหนดมาตรฐาน (Standard Setting) เป็นผู้กำหนดมาตรฐานซึ่งกลุ่มพยายามจะก้าวไปถึง หรือพยายามใช้มาตรฐานในการประเมินผลความก้าวหน้าของกลุ่ม พยายามคาดการณ์และทดสอบสัมฤทธิ์ผลหรือผลงานของกลุ่ม

1.7) ผู้ปฏิบัติการ (Acting as Procedural Technician) เป็นผู้ที่ช่วยให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ง่ายขึ้น โดยการกระทำงานต่างๆ เพื่อกลุ่ม เช่น การเตรียมเอกสาร การจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบ การเก็บรวบรวมงาน การรวบรวมข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นต่างๆ

2) บทบาทเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม (Maintenance Function)

2.1) ผู้สนับสนุน ผู้กระตุ้น (Supporting, Encouraging) เป็นผู้ที่พยายามกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ข้อมูลหรือความคิดเห็น เป็นผู้ที่ให้คำชมเชยในเวลาอันเหมาะสม แสดงความชื่นชมในสิ่งที่มีผู้เสนอ ให้ความอบอุ่น และยอมรับผู้อื่น

2.2) ผู้ควบคุมการสนทนา (Gate-Keeping) เป็นผู้ที่พยายามจะควบคุมการสนทนาให้ไปสู่เป้าหมาย ไม่ออกนอกทาง และพยายามช่วยกลุ่มให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย

2.3) ผู้ประนีประนอม (Harmonizing, Compromising) เป็นผู้ที่คอยระล่อมไกล่เกลี่ยและหาทางแก้ปัญหาเมื่อสมาชิกกลุ่มเกิดความคิดเห็นขัดแย้งกัน

2.4) ผู้สังเกตการณ์ และให้คำติชม (Observing and Providing Feedback) เป็นผู้ที่คอยสังเกตกระบวนการทำงานของกลุ่ม และบอกกลุ่มให้ทราบเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกัน

2.5) ผู้ผ่อนคลายความตึงเครียด (Tension Reducing) เป็นผู้ที่ช่วยให้กลุ่มเกิดบรรยากาศที่ดีด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสร้างอารมณ์ขัน การประนีประนอม การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การช่วยรักษาบรรยากาศที่ดีของกลุ่ม เป็นต้น

3. กระบวนการทำงาน

กระบวนการทำงาน หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงาน ซึ่งผลงานของกลุ่มจะออกมาดีมาน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับขั้นตอนและวิธีการที่กลุ่มใช้ในการทำงานด้วย หากกลุ่มใช้ขั้นตอนและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะงานและลักษณะกลุ่มแล้ว ผลงานก็ย่อมมีคุณภาพตามไปด้วย

ทิตนา แชมมณี (2545 : 31-38) กล่าวว่ากระบวนการทำงานที่ได้รับการยอมรับว่ามีส่วนช่วยให้การทำงานบรรลุผลอย่างมีคุณภาพนั้น ควรประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน

งานขั้นแรกที่ผู้นำกลุ่มและสมาชิกพึงกระทำในการเริ่มงานร่วมกันก็คือ การวางจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ชัดเจน และตรวจสอบดูว่าทุกคนเข้าใจตรงกันก่อนลงมือปฏิบัติงาน หากยังเข้าใจไม่ตรงกันก็ควรจะได้พูดจาตกลงปรับความเข้าใจกันเสียก่อน

2) การวางแผนการทำงาน

การวางแผนงาน หมายถึง การคิดและตัดสินใจในปัจจุบันถึงสิ่งที่จะทำในอนาคตว่าจะทำอะไร อย่างไร มีทรัพยากรที่จำเป็นจะใช้อะไรบ้างเพื่อให้งานที่ต้องการจะทำบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งการวางแผนงานของกลุ่มโดยทั่วๆ ไปมีขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1) การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น ข้อมูลมีบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจ ดังนั้นในการวางแผน ทั้งผู้นำและผู้ร่วมงานควรได้รับทราบข้อมูล และแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างกว้างขวางก่อนที่จะทำการวิเคราะห์และตัดสินใจ โดยข้อมูลที่นำมาใช้ควรเป็นข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่จะตัดสินใจ และชัดเจนไม่คลุมเครือ

2.2) การวางจุดมุ่งหมายในการทำงาน กลุ่มควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน รวมทั้งตรวจสอบว่าทุกคนเข้าใจตรงกัน จุดมุ่งหมายที่ดีนั้นควรเป็นจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน วัดได้ มีความเฉพาะเจาะจง และระบุผลที่ต้องการได้รับไว้อย่างชัดเจน นอกจากนั้นควรมีความเป็นไปได้ ปฏิบัติได้ และมีกรอบเวลาที่แน่นอน

2.3) การหาวิธีการและกำหนดขั้นตอนในการทำงาน กลุ่มจำเป็นต้องช่วยกันคิดว่าจะทำงานชิ้นนั้นอย่างไร ด้วยวิธีอะไรจึงจะสำเร็จ สมาชิกกลุ่มทุกคนควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นความสามารถ และผู้นำกลุ่มควรกระตุ้นให้สมาชิกริเริ่มความคิดใหม่ๆ เพื่อให้กลุ่มสามารถแสวงหาวิธีการต่างๆ ได้หลายวิธี และเลือกวิธีที่กลุ่มจะใช้ดำเนินงานต่อไปได้ กลุ่มควรกำหนดขั้นตอนในการทำงานลงให้ชัดเจนว่าจะทำอะไรบ้าง และอย่างไร

2.4) การกำหนดแผนการปฏิบัติ เมื่อหาวิธีการและกำหนดขั้นตอนในการทำงานได้แล้ว กลุ่มควรกำหนดรายละเอียดต่อไปว่า ในการลงมือปฏิบัตินั้นจะทำอะไรก่อนหลัง และจะใช้เวลาเท่าไรในแต่ละเรื่อง

2.5) การแบ่งงานและมอบหมายงาน เมื่อแผนการปฏิบัติงานเรียบร้อยแล้ว ทีมงานควรปรึกษากันว่าจะจัดแบ่งงานกันอย่างไรจึงจะเหมาะสม ก่อนที่จะมีการแบ่งงาน

ควรมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละงานให้ชัดเจนก่อนเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความเหมาะสม หลักของการแบ่งงานและมอบหมายงานก็คือ

2.5.1) จัดสรรให้ทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนรับผิดชอบในงาน

2.5.2) ดูก่อนให้เหมาะสมกับงาน คือ พิจารณาความสามารถของบุคคลให้เหมาะสมกับลักษณะงาน

2.5.3) ผู้รับงานมีความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน

2.5.4) ตรวจสอบความเข้าใจของผู้รับงานทุกคนว่าเข้าใจตรงกัน และเป็นไปตามเป้าหมายของกลุ่ม

2.6) การเตรียมการเรื่องการประสานงาน ก่อนจะลงมือปฏิบัติงานหลังจากวางแผนแล้ว การเตรียมการเรื่องการประสานงานมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มจะต้องตกลงกัน เช่น เรื่องวิธีการประสานงานจะใช้วิธีไหน จะทำอย่างไร ใครจะรับผิดชอบในการประสานงานเหล่านี้ เป็นต้น

2.7) การกำหนดวิธีการแก้ไขไว้ล่วงหน้า สิ่งที่กลุ่มควรเตรียมการไว้อีกคือการอภิปรายหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน เพราะจากแผนการปฏิบัติงานโดยทั่วๆ ไปแล้ว กลุ่มพอจะคาดการณ์ได้ว่าอาจจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง เป็นการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อช่วยให้งานไม่หยุดชะงักเสียเวลา

3) การปฏิบัติงานตามแผน

ในขั้นนี้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มก็ควรลงมือทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบของตน ผู้ประสานงานมีบทบาทสำคัญในการติดตามและดูแลประสานงานให้เป็นไปตามแผน ดังนั้น เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนที่ตกลงกันไว้ จึงต้องประกอบด้วย

3.1) การติดตามงาน เพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินงานได้ดำเนินไปแล้วมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามแผนหรือไม่ จะได้สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้ทันการ

3.2) การจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีกำลังใจทำงาน สร้างความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน

3.3) การให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ การคอยติดตามงานเพื่อดูแลว่าการดำเนินงานได้ประสบอุปสรรคขัดข้องเป็นเรื่องที่จำเป็น หากติดตามแก้ไขได้ทันท่วงทีก็จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

3.4) การเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ในการปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงานบางคนอาจขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะบางอย่างที่จะทำให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องที่กลุ่มหรือหัวหน้ากลุ่มควรจะต้องดูแลสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม

3.5) การประสานงาน ได้แก่ การทำหน้าที่ประสานงานฝ่ายต่างๆ ให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน

4) การประเมินผลและปรับปรุงงาน

การประเมินผลงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะจะช่วยให้กลุ่มได้ทราบว่าการทำงานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด นอกจากนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้นำ สมาชิกกลุ่ม และกระบวนการทำงาน ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นหัวใจในการทำงานของกลุ่มทุกกลุ่ม หากกลุ่มใดมีผู้นำและสมาชิกกลุ่มที่ดี เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่นั้น อีกทั้งมีกระบวนการทำงานที่ดี กลุ่มนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูง

2.1.4 ทักษะที่จำเป็นในการทำงานกลุ่ม

นาคยา ปิณฑานนท์ (2543 : 90-92) กล่าวว่า ทักษะการทำงานกลุ่มที่จำเป็นในการเรียนแบบร่วมมือ มีดังนี้

1. ทักษะเพื่อการจัดระเบียบภายในกลุ่ม เป็นทักษะที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติ เพื่อให้การเข้ากลุ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ได้แก่

- 1) เข้ากลุ่มกันอย่างเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น
- 2) อยู่ทำงานกับกลุ่มตลอดจนกว่างานจะเสร็จ ไม่เที่ยวเดินไปรอบ ๆ ห้อง หรือเดินไปหาเพื่อนกลุ่มอื่น
- 3) มีส่วนร่วมในการพยายามทำให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการใช้สื่อวัสดุต่าง ๆ ร่วมกัน

4) ทำความรู้จักกัน แนะนำตนเอง แนะนำผู้อื่น พูดจากร่วมกันอย่างสุภาพ ให้เกียรติกัน ใช้สรรพนามที่เหมาะสมในระหว่างคุยกัน

5) กล่าวลากัน เมื่อสลายกลุ่มแล้ว

2. ทักษะที่จะทำให้กลุ่มทำงานกันจนสำเร็จด้วยดี เป็นความพยายามทำให้งานกลุ่มสำเร็จลงอย่างเรียบร้อย และยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานกลุ่มไว้ ได้แก่

- 1) ช่วยกันอธิบาย ชี้แจงงานที่ต้องทำในกลุ่มให้เข้าใจตรงกัน เป้าหมายของงาน เวลาที่ต้องใช้ในการทำงาน มีข้อจำกัดอะไรบ้าง รวมทั้งวิธีการที่จะทำให้งานเสร็จเรียบร้อย
- 2) การให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือกลุ่ม การยอมรับเพื่อนสมาชิก แสดงความกระตือรือร้น ชื่นชมยินดี สอบถาม และสรุปความคิดเห็นของเพื่อน
- 3) ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนอย่างสุภาพ หรือขอร้องให้เพื่อนอธิบาย ขยายความในสิ่งที่เขาพูด เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนตรงกัน
- 4) เสนอตัวที่จะเป็นผู้อธิบาย ขยายความสิ่งต่าง ๆ ให้เพื่อนเข้าใจ
- 5) ชี้แจงให้เพื่อนได้รับทราบการมีส่วนร่วมของเพื่อนคนอื่น ๆ ยกย่อง ชมเชย ขอบคุณการกระทำ หรือความคิดดี ๆ ของเพื่อน

6) กระตุ้น ส่งเสริมให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศให้เพื่อนๆ
ตื่นตัวในการทำงาน เมื่อเห็นว่าเพื่อนๆ เริ่มเหนื่อยกับการทำงาน เช่น การสร้างอารมณ์ขัน เป็นต้น

7) อธิบายความรู้สึกของตนหรือของเพื่อน ให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้ทราบ
อย่างเหมาะสม

8) พยายามลดความตึงเครียดในกลุ่ม ประนีประนอมเมื่อสมาชิกในกลุ่ม
มีความขัดแย้งกัน แสดงความเห็นอกเห็นใจเพื่อนในกลุ่ม

9) อดทนที่จะรับฟังเพื่อนพูดจนจบ ไม่พูดแทรกกลางคัน

10) รู้จักขัดจังหวะอย่างเหมาะสมเมื่อจำเป็น และยอมรับเมื่อเพื่อนขัดจังหวะ

11) กล่าวคำขอโทษ และรู้จักน้อมรับคำขอโทษจากเพื่อน

12) รู้จักปฏิเสธอย่างสุภาพ และยอมรับการปฏิเสธของเพื่อนอย่างเข้าใจ

13) รักษาเวลาการทำงานให้เสร็จตามกำหนด

3. ทักษะเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่กำลังศึกษา เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษา
เรื่องราวต่าง ๆ ให้เข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ได้แก่

1) การสรุปสิ่งที่อ่านหรืออภิปรายกันได้อย่างครบถ้วน โดยไม่ต้องลอกหรือ
ดูจากหนังสือ

2) ตรวจสอบ แก้ไขสิ่งที่เพื่อนในกลุ่มได้สรุปลงไป เพิ่มเติมข้อมูลที่สำคัญ ๆ
ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) สอบถามเพื่อนสมาชิกถึงสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วกับความรู้ใหม่ที่กำลัง
ศึกษาอยู่นี้ เพื่อจะได้เชื่อมโยงความรู้กันให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

4) หาวิธีที่จะช่วยให้จดจำประเด็นสำคัญ ๆ ได้ เช่น การสรุปออกมาเป็นภาพ
ตาราง แผนภูมิ แผนผัง หรือใช้เทคนิคการจำอื่นๆ

5) ใจกว้างที่จะรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น แล้วนำมาอภิปราย
กัน

6) สอบถามเพื่อนสมาชิกถึงแผนงานที่จะใช้ในการสอนหรืออธิบายให้เพื่อน
กลุ่มอื่นฟังเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และช่วยให้เพื่อนๆ ในกลุ่มเข้าใจและจดจำได้ด้วย

4. ทักษะที่จะทำให้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น เป็นทักษะที่ช่วยให้
ผู้เรียนมีความคิดกว้างไกลขึ้น รู้จักแสวงหาข้อมูล ความรู้เพิ่มเติม มีความคิดพิจารณาเรื่องต่างๆ
อย่างหลากหลาย ได้แก่

1) วิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของเพื่อนอย่างสุภาพโดยไม่วิจารณ์
ตัวบุคคล และยอมรับในคำวิจารณ์ของเพื่อน

2) แยกแยะประเด็นได้ว่าตนเองมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเพื่อนใน
ประเด็นใด

3) หลอมรวมความคิดเห็นต่าง ๆ ของเพื่อนในกลุ่มเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4) สอบถามเพื่อให้มีการพิสูจน์อย่างชัดเจนว่าข้อสรุปหรือคำตอบของเพื่อนถูกต้องหรือเหมาะสมหรือไม่

5) เพิ่มเติมข้อมูลหรือเสนอแนะทางการนำความคิดเห็นของเพื่อนไปใช้

6) สอบถามเพื่อให้เพื่อนสมาชิกได้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น หรือให้ได้วิเคราะห์ในแง่มุมอื่นๆ

7) สร้างข้อสรุปจากคำตอบต่างๆ ของเพื่อน หรือเลือกตัดสินใจในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง

8) ตรวจสอบผลงานของกลุ่ม โดยเทียบกับคำสั่งที่ครูกำหนด หรือกับงานอื่นๆ เพื่อให้งานถูกต้องและมีมาตรฐาน

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะการทำงานกลุ่มทั้งในเรื่องทักษะเพื่อการจัดระเบียบภายในกลุ่ม ทักษะที่จะทำให้กลุ่มทำงานกันจนสำเร็จด้วยดี ทักษะเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่กำลังศึกษา และทักษะที่จะทำให้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างมีคุณภาพขึ้น เป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องรับรู้และปฏิบัติ เนื่องจากเป็นบทบาทหน้าที่ที่สมาชิกในกลุ่มต้องปฏิบัติตนขณะร่วมกันทำงาน เพื่อที่จะให้การทำงานกลุ่มเป็นไปด้วยความราบรื่น

2.1.5 ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม

HMI (Dunne, Elisabeth; & Bennett, Neville. 1994 : 8 ; citing HMI. 1989) ได้ระบุไว้ว่า การทำงานที่ดีที่สุดสำหรับเด็กคือการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งจะช่วยให้พวกเขามีความสามารถในการร่วมมือ การสื่อสาร การเจรจาตกลง และการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ในการทำงานร่วมกันยังทำให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดและสอนทักษะต่างๆ ให้กับผู้อื่นอีกด้วย

ปราณี รามสูตร และจรัส ดั่งสุวรรณ (2545 : 172-173) กล่าวสรุปประโยชน์ของการทำงานกลุ่มไว้ดังนี้

1. การทำงานเป็นกลุ่มช่วยเพิ่มความสมบูรณ์ของนโยบายแผนงาน และจุดประสงค์ของงานหรือกิจกรรมนั้นๆ

2. การทำงานเป็นกลุ่มช่วยเพิ่มความรอบคอบในการตัดสินใจ เพราะหลายแง่มุมของความคิดช่วยให้หาทางหนีทีไล่ได้มากขึ้น

3. การทำงานเป็นกลุ่มช่วยลดเวลาในการนิเทศงานและติดตามผลงาน มีการร่วมแก้ปัญหา ร่วมเสนอแนะวิธีปรับปรุงพัฒนา และร่วมรับรู้ผลงานไปด้วยกัน

4. การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้งานบางลักษณะมีความสมบูรณ์ขึ้น ผลผลิตดีขึ้น เพราะบางงานต้องช่วยกันหลายคนจึงจะทำได้เป็นอย่างดี

5. การทำงานเป็นกลุ่มช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรมให้แก่บางคนที่ยังไม่คล่องงาน เนื่องจากได้ฝึกหัด เรียนรู้ ถ่ายทอดทักษะงานไปพร้อมกันจากการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับคนที่คล่องงานแล้ว

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการทำงานกลุ่มนั้นนอกจากจะสนองความต้องการพื้นฐาน นั่นก็คือ ความต้องการอยู่ร่วมกัน ความต้องการมีสังคมของมนุษย์แล้วยังช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การร่วมมือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพกฎระเบียบของกลุ่ม เป็นต้น รวมทั้งเป็นการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน เช่น การเสนอแนะความรู้และข้อมูล การซักถาม การชี้แจงเหตุผล การอภิปราย เป็นต้น นำมาซึ่งการพัฒนาความรู้และทักษะทางสังคมของนักเรียน ผลงานบรรลุตามเป้าหมาย อีกทั้งช่วยลดเวลาทำให้ครูสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และมีเวลาตอบปัญหาทางวิชาการอย่างละเอียดมากขึ้น

2.1.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546 : 28-32) กล่าวถึงพลังต่าง ๆ ภายในกลุ่ม (Forces operating in a group) ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors)

บุคคลแต่ละคนอาจจะมีปัจจัยของตนเองแตกต่างกับบุคคลอื่น หมายถึง อัตมโนทัศน์ (Self-concepts) ความสามารถที่จะเข้าใจตนเองและผู้อื่น แรงจูงใจ แรงขับเคลื่อนใจ และความต้องการ สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกลุ่มซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะบุคลิกภาพ เช่น บางคนมีอิทธิพลในเชิงนิเสธ เพราะมีบุคลิกภาพไปในทางไม่ดี อาจจะเป็นประเภทก้าวร้าว ต่อต้าน ไม่ยอมรับบุคคลอื่น ต้องการเป็นคนเด่น บุคคลเหล่านี้จะใช้บุคลิกของเขาภายในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีปัญหา แต่บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มในทางที่ดี เช่น เป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือสนับสนุน ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีมโนธรรม เป็นผู้คิดริเริ่ม กลุ่มก็จะดำเนินไปได้ดี ถึงแม้ว่าจะไม่สมควรแยกบุคลิกของสมาชิกออกมาในลักษณะเช่นนี้ แต่ก็จะเป็นประโยชน์ที่จะได้รับรู้เรื่องบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่มบางคนมีความต้องการอย่างรุนแรงที่จะมีอำนาจเหนือบุคคลในกลุ่มหรือต้องการครอบครองกลุ่ม แนวโน้มของความต้องการเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของบุคคล กลุ่ม และความสำเร็จของกลุ่ม ตัวอย่างเช่น เมื่อมีคนพูดเก่งมากในกลุ่ม บุคคลอื่นๆ ย่อมจะไม่ค่อยอยากพูด แต่ถ้าผู้ที่พูดเก่งไม่เข้ากลุ่มแล้ว คนอื่นจะมีโอกาสพูดมากขึ้น สมาชิกหลายคนที่มีการข่มสมาชิกในกลุ่ม พลังเช่นนี้จะทำให้สมาชิกที่ดีไม่อยากจะเข้าร่วมกลุ่มด้วย ในทางตรงกันข้ามสมาชิกที่มีบุคลิกภาพดีและอบอุ่น จะส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่สมาชิกต้องการให้ความร่วมมือ

สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการกลุ่ม และผลที่คาดว่าจะได้รับจากกลุ่ม กลุ่มมีแนวโน้มจะไม่ยอมรับบุคคลที่กลุ่มไม่ชอบ ดังนั้นก็就不用ต้องการความร่วมมือจากบุคคลเหล่านั้น ในทางตรงข้ามกลุ่มจะยอมรับความช่วยเหลือจากบุคคลที่กลุ่มชอบ แม้จะเป็นการให้ความช่วยเหลือที่ไม่ค่อยจะดีนักก็ตาม สมาชิกต้องการเป็นผู้นำอาจจะทำให้เกิดการแตกแยกซึ่งยากแก่การประนีประนอม

สมาชิกทั้งหมดที่มีภูมิหลังทางด้านวัฒนธรรมและครอบครัวแตกต่างกันจะทำให้มีแนวความคิดแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นจะทำให้มีอิทธิพลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้แล้วความต้องการของบุคคล ค่านิยม ความมุ่งหวัง อุดมคติ และความมีศักดิ์ศรีจะทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างสมาชิก

2. ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (Experience, knowledge and skill in group procedures)

ประสบการณ์ที่ได้รับความพึงพอใจและไม่ได้รับความพึงพอใจจากกระบวนการกลุ่มในอดีต และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน มักจะอธิบายให้ทราบว่าทำไมกลุ่มจึงทำงานสำเร็จหรือไม่สำเร็จ โดยปกติแล้วจะมีทักษะในการทำงานกลุ่มอยู่ 2 ประเภทด้วยกัน ทักษะประการแรกคือ ทักษะที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมเฉพาะอย่าง ส่วนทักษะประเภทที่สองคือ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ความสามารถในการฟัง การแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการจัดความเครียดออกจากกลุ่ม ช่วยสมาชิกให้มีโอกาสได้ร่วมกลุ่ม ถึงแม้จะเป็นการช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็ตาม การรวบรวมความคิดต่างๆ เข้ามาเพื่อการสังเคราะห์และช่วยเหลือกลุ่มในการประเมินผลและจำกัดขอบเขตของการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปได้ และการใช้เทคนิคในการตัดสินใจโดยกลุ่มให้เกิดความเหมาะสมและให้มีการปฏิบัติอย่างแนบแน่นมากขึ้น กลุ่มโดยอุดมคติมักจะประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความสามารถอย่างน้อยหนึ่งอย่าง และสามารถช่วยให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้

ความรู้สึกสบายใจในกลุ่มเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ความสามารถที่จะสื่อสารความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเองไปยังผู้อื่น และการรับเอาความคิดของคนอื่นมาสู่ความคิดของตนเองย่อมเป็นสิ่งที่จำเป็น กลุ่มทุกกลุ่มมีความต้องการสมาชิกที่มีความสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างทันทีและแสดงได้อย่างดีด้วย

แต่อย่างไรก็ตามการแสดงออกในด้านที่ไม่ใช้คำพูด เป็นการแสดงออกทางด้านบุคลิก ท่าทาง สีหน้า และการเคลื่อนไหวต่างๆ อาจจะเป็นผลต่อปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มได้ ตัวอย่างเช่น สมาชิกที่แสดงความเบื่อบ่อยต่อกลุ่ม ไม่มีความยินดียินร้าย ไม่เห็นด้วยกับความคิดต่างๆ มีการวิพากษ์วิจารณ์ จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ สำหรับอิทธิพลในทางที่ดีที่อาจจะได้รับจากสมาชิกที่มีความกระตือรือร้น มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น แสดงความจริงใจในการทำงาน เป็นต้น

3. จุดมุ่งหมาย (Goal or purpose)

ในการทำงานกลุ่มใดๆ ก็ตาม การขาดจุดมุ่งหมายร่วมกัน หรือสมาชิกไม่ยอมรับในจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ย่อมจะมีอิทธิพลต่อกลุ่มอย่างแน่นอน ในบางครั้งการที่กลุ่มไม่มีความก้าวหน้าในการทำงาน สมาชิกก็จะท้อถอยและหมดความพยายามเพราะมีความรู้สึกว่าจะเสียเวลา สมาชิกจะดำเนินกิจกรรมต่อไปเมื่อเขาเห็นความก้าวหน้า และกำลังจะไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ตลอดจนได้รับความพึงพอใจส่วนบุคคล

กลุ่มได้รับอิทธิพลจากสัมพันธภาพของจุดมุ่งหมายของบุคคล จุดมุ่งหมายของกลุ่ม และความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับกลุ่มที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน บุคคลที่จุดมุ่งหมายของเขาถูกขัดขวางจากสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่ม เหตุการณ์เช่นนี้จะเป็นบ่อเกิดของความเสียหายต่อกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากจุดมุ่งหมายส่วนบุคคลนั้นเป็นจุดมุ่งหมายที่เด่นชัด (Dominant) ความขัดแย้งในกลุ่มจะมีมากขึ้นไปกว่านี้ เมื่อสมาชิกแต่ละกลุ่มหรือกลุ่มย่อยๆ มองเห็นวิธีการที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายแตกต่างกันนอกเหนือไปจากจุดมุ่งหมายของกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของบุคคลจะทำให้เกิดการแตกแยกแล้ว อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับแข่งขันเพื่อให้ได้รับตำแหน่งและความไม่ชอบระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกคนหนึ่ง มักจะพบว่าเกิดขึ้นกับสมาชิกคนอื่นๆ ด้วย ความรู้สึกเช่นนี้จะรุนแรงขึ้นเมื่อกลุ่มมีความเครียด ถ้ากลุ่มมีพลังของความคิดเห็นร่วมกันจะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการก้าวร้าวและความคับข้องใจของสมาชิก

4. ปัจจัยเกี่ยวกับเกียรติยศ (Prestige factors)

อิทธิพลของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความมีเกียรติเป็นพลังอันสำคัญในกลุ่ม บุคคลแต่ละคนจะโต้ตอบแตกต่างกันออกไปต่อความมีเกียรติและแรงผลักดัน แต่มีสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ บุคคลไม่อยากจะแตกต่างจากบุคคลอื่นมากเกินไป หรือไม่อยากจะดีกว่าผู้อื่น ดังนั้นในการตัดสินใจอะไรก็ตามภายในกลุ่ม ความคิดเห็นส่วนใหญ่ย่อมจะมีความสำคัญ เมื่อการตัดสินใจขึ้นอยู่กับความสุขสบายของบุคคล การยกย่อง ค่านิยม และมาตรฐานต่างๆ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการที่จะกล่อมเกลารัตนคติของสมาชิกในกลุ่มคือ อิทธิพลของเกียรติยศของกลุ่ม ถ้าหากกลุ่มมีเกียรติก็ย่อมจะทำให้กลุ่มมีอิทธิพลในการกล่อมเกลารัตนคติต่างๆ ของสมาชิกได้

5. ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มอาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปความจำเป็น สมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะรับผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่สมาชิกคนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มียานพาหนะ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม แหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือ และระดับวุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

6. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีการเตรียมสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน ในด้านพลวัตแห่งกลุ่มแล้ว การจัดโต๊ะและเก้าอี้ต่างกันอาจจะทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างได้ ถ้ามีการจัดโต๊ะเป็นวงกลม นักเรียนจะมีจุดศูนย์กลางรวมกันอยู่ที่เพื่อนนักเรียนเอง ไม่ใช่อยู่ที่ครูผู้สอน ดังนั้นนักเรียนจะหันไปพูดคุย ซักถามขอความคิดเห็น ขอคำแนะนำจากเพื่อนๆ ได้

บรรยากาศทางด้านสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมามักจะสอดคล้องกับลักษณะบรรยากาศ และพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับว่าเขารับรู้สภาพแวดล้อมอย่างไร การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมย่อมจะทำให้มีอิทธิพลต่อการรับรู้สถานการณ์ของแต่ละบุคคล และการรับรู้นี้อาจจะเปลี่ยนวิถีทางการปฏิบัติ การคิด และการมองทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กู๊ด และคนอื่นๆ (Good; et al. 1989 : 56-62) ได้ศึกษาผลการใช้การทำงานกลุ่มในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนภายในกลุ่มและทักษะการคิด โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 15 คนจากโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 9 โรงเรียนที่มีการใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มในการสอนวิชาคณิตศาสตร์มากกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์และครั้งละครึ่งชั่วโมงหรือมากกว่านั้น แล้วทำการสังเกตเป็นจำนวน 63 ครั้ง นอกจากนั้นทำการสุ่มนักเรียนมาจำนวน 2 คน จากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด 5 คนแรก และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด 5 คนสุดท้าย แล้วสัมภาษณ์และสังเกตอย่างใกล้ชิด ผลจากการศึกษาพบว่า การทำงานกลุ่มทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น เป็นผู้เรียนที่สร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในการร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ และทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนอันนำไปสู่การเพิ่มพูนทักษะการคิดเชิงคณิตศาสตร์

จอห์นสัน จอห์นสัน และ สมิธ (Johnson; Johnson; & Smith. 1991 : 44) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า เมื่อเกิดสัมพันธภาพที่ดีขึ้นในชั้นเรียนและวิทยาลัยแล้ว อัตราการขาดเรียนลดลง การเรียนรู้ ความสนใจในการรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ การเต็มใจที่จะทำงานยาก มีแรงจูงใจและการยับยั้งในการทำงาน ความพึงพอใจและกำลังใจ การเต็มใจที่จะอดทนต่อความเจ็บปวดและความคับข้องใจ เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จ การเต็มใจที่จะปกป้องวิทยาลัยจากคำวิพากษ์วิจารณ์ และการกล่าวโจมตีจากภายนอก การเต็มใจที่จะรับฟังเพื่อนและให้เพื่อนมีอิทธิพลต่อตนเอง รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

โซโลมอน และคนอื่นๆ (Slavin. 1995 : 69 ; citing Solomon; et al. 1990) ได้ใช้การจัดกิจกรรมการร่วมมือในห้องเรียนด้วยวิธีการที่ออกแบบให้พัฒนาบรรทัดฐานทางสังคม

ในห้องเรียนของเด็กระดับชั้นอนุบาล และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปีต่อมา หลีกเลี่ยงการให้รางวัลแก่กลุ่มและคะแนนรายบุคคลใดๆ หลังจากนั้นห้าปี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เกิดพฤติกรรมทางสังคมและทัศนคติต่างๆ ซึ่งโดยทั่วไปเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่ม แนวโน้มการให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น และการไว้วางใจระหว่างบุคคล

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สุธาดา มุ่งช่อนกลาง (2540 : 84-87) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่เป็นทางการกับไม่เป็นทางการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปรางค์ทองวิทยา อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 84 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 42 คน และกลุ่มควบคุม 42 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยวิธีการแบบร่วมมือที่เป็นทางการกับไม่เป็นทางการมีค่าเฉลี่ยคะแนนความร่วมมือในการทำงานกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าในการทำงานกลุ่มทั้งด้วยวิธีการแบบร่วมมือที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้น ก็สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มลักษณะต่างๆ ได้แก่ มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นโดยให้ความสำคัญในแต่ละคน เท่าเทียมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันทางบวก สร้างภาวะพึ่งพากันทางสังคม นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้พร้อมกันได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการร่วมกัน ทุกคนได้ใช้ความสามารถของตนเอง เป็นต้น นักเรียนจึงเห็นความสำคัญและสามารถทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่มีร่วมกันและทันตามเวลาที่ครูกำหนดให้ได้อย่างราบรื่น

อัญชลี เครือคำขาว (2540 : 109-112) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2540 จำนวน 84 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 42 คน และกลุ่มควบคุม 42 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือนั้นเป็นวิธีสอนที่มีการจัดกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือ นักเรียนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการพึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทของตนเองและมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือเพื่อให้ผลงานของกลุ่มออกมาดีที่สุดในที่สุด แสดงให้เห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะ

และนิสัยที่ดี เช่น ความร่วมมือ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การรู้จักคำนึงถึงผู้อื่น ไม่เอาแต่ใจตนเอง ยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่ เป็นต้น อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดีของนักเรียน

อุไร มะวิญชร (2543 : 83-88) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยการให้ประสบการณ์กับคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 70 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มควบคุม 35 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยการให้ประสบการณ์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการให้ประสบการณ์กับการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ มีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการให้ประสบการณ์สูงกว่าการสอนตามคู่มือครู การสอนด้วยการให้ประสบการณ์นั้น เป็นรูปแบบการสอนที่มีการจัดกลุ่มการเรียนรู้อย่างมีระบบด้วยการให้นักเรียนมีบทบาทหน้าที่เป็นของตนเอง มีการฟังพาดำตรัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายขยายความ ตลอดจนการสรุปเรื่องที่เรียนให้กับสมาชิกในกลุ่มได้อย่างเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน แสดงให้เห็นได้ว่าการสอนด้วยการให้ประสบการณ์เป็นลักษณะสำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการจัดประสบการณ์พัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มได้เป็นอย่างดี

คณางค์ คำณูเอนก (2544 : 44-47) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีคะแนนการทำงานกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 18 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 9 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การใช้กิจกรรมกลุ่มนั้นทำให้นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์จำลอง การเล่นเกม กรณีตัวอย่าง ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการอภิปราย และสรุปเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มดีขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ในการทำงานกลุ่มต่อไปได้

ไพโรจน์ เบขุนทด (2544 : 52-55) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือ 3 วิธี ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มเกมการแข่งขัน การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล และการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีความร่วมมือในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกัน และการที่ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ข้อค้นพบดังกล่าวอาจมาจากเหตุผลหนึ่งเพราะการเรียนแบบร่วมมือนั้น มีการจัดการเรียน

การสอนเป็นกลุ่ม ทุกวิธีมุ่งให้นักเรียนร่วมมือกันในการเรียนเพื่อความสำเร็จของกลุ่มตนเอง โดยที่การที่กลุ่มจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยทุกๆ คนในกลุ่ม นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนต้องอธิบายให้เพื่อนฟัง มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ปัญหาในการทำงานกลุ่ม ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นภายในกลุ่ม

จรรยา ประทุมรัง (2545 : 38-40) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดแนะแนวเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนการทำงานเป็นกลุ่มต่ำ จำนวน 10 คน และได้รับการพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มโดยใช้ชุดแนะแนว ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มโดยใช้ชุดแนะแนว มีการทำงานเป็นกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นได้ว่าการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มโดยใช้ชุดแนะแนวนั้น ทำให้นักเรียนมีโอกาสรียนรู้หลักการทำงานเป็นกลุ่มที่ดีโดยการปฏิบัติจริงจากเนื้อหาวิชา การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้อภิปราย และแสดงความคิดเห็น

จากงานวิจัยข้างต้นกล่าวได้ว่า การเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบเป็นทางการ การเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ การเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบกลุ่มเกมการแข่งขัน การเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบกลุ่มช่วยรายบุคคล การเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ การสอนด้วยการให้ประสบการณ์ กิจกรรมกลุ่ม หรือการใช้ชุดแนะแนวเพื่อการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ล้วนพัฒนาให้นักเรียนได้มีทักษะทางสังคม มีความรู้ความสามารถอย่างกว้างขวางที่จะดำเนินการกับสถานการณ์ที่หลากหลายและการทำงานเป็นกลุ่มอย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยต้องการให้ผู้ศึกษางานวิจัยเหล่านี้นำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และมีการทำงานกลุ่มที่ดีต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 566 คน โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 294 คน เป็นเพศชาย 193 คน และเพศหญิง 101 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 272 คน เป็นเพศชาย 205 คน และเพศหญิง 67 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 283 คน ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane, 1967 : 886-887) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้ชั้นปี และเพศเป็นชั้น (Strata) อันมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจำแนกประชากรจำนวน 566 คน ออกเป็น 2 ชั้นปี ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 294 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 272 คน

2.2 ผู้วิจัยจำแนกแต่ละชั้นปีออกเป็นเพศชาย และเพศหญิง ได้แก่ เพศชาย จำนวน 398 คน และเพศหญิง จำนวน 168 คน

2.2 ผู้วิจัยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane, 1967 : 886-887) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน ซึ่งคำนวณสัดส่วนประชากร : กลุ่มตัวอย่าง ได้เท่ากับ 2 : 1 จึงสุ่มตัวอย่างได้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 146 คน เป็นเพศชาย 96 คน และเพศหญิง 50 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 137 คน เป็นเพศชาย 103 คน และเพศหญิง 34 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปี และเพศ

ชั้นปี	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	193	101	294	96	50	146
2	205	67	272	103	34	137
รวม	398	168	566	199	84	283

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 9 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. ชั้นปีที่กำลังศึกษา
 - () ชั้นปีที่ 1
 - () ชั้นปีที่ 2
3. สาขาวิชา
 - () สาขาวิชาช่างยนต์
 - () สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
 - () สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
 - () สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
 - () สาขาวิชาการบัญชี
 - () สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

4. ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง
- () ประถมศึกษา
 - () มัธยมศึกษา
 - () อนุปริญญา / ปวส.
 - () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน
- 2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของ อมรรัตน์ ศรีเจริญพรรณ (2546) และอาคม ระดมสุข (2547)

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	นักศึกษากำหนดกิจวัตรประจำวันทาง การเรียนในแต่ละวัน และสามารถปฏิบัติได้ ตามที่กำหนด					
00	นักศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่หลังเลิกเรียนอยู่ กับเพื่อนเพื่อทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวกับ การเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบนิสัยทางการเรียน มีเกณฑ์พิจารณาคะแนน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง นิสัยทางการเรียนไม่เหมาะสม

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง นิสัยทางการเรียนเหมาะสมบ้าง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง นิสัยทางการเรียนเหมาะสม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ของ ชูติญา แสนละมูล (2541) และ กฤตรินทร์ นิมทองคำ (2542)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์ โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 3.1 และข้อ 3.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษามาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาบ้าง และไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ด้านร่างกาย					
00	นักศึกษาพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง					
00	นักศึกษาสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง จึงหยุดเรียนบ่อย					
0	ด้านความสามารถและการได้รับการยอมรับ					
00	การเรียนเป็นสิ่งที่ยากสำหรับนักศึกษา					
00	นักศึกษาเป็นที่รักของเพื่อนฝูง					
0	ด้านจิตใจ					
00	นักศึกษาไม่ค่อยมีความสุขในชีวิต					
00	นักศึกษาภาคภูมิใจในตนเอง					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบอัตมโนทัศน์ มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง อัตมโนทัศน์ไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง อัตมโนทัศน์ดีพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง อัตมโนทัศน์ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพของ ดาริกา เอนกนิธิ (2547) และ ศตพร แวคล้ายหงษ์ (2547)

4.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพ โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 4.1 และข้อ 4.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของศึกษาน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	นักศึกษามักเก็บความรู้สึกของตนเองไว้					
00	นักศึกษาชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการอภิปรายกัน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัว ข้อความลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว

	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบบุคลิกภาพ มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (ศตพร แววล้ายหงษ์. 2547 : 31)

คะแนนเฉลี่ย 18 - 45 หมายถึง บุคลิกภาพแบบเก็บตัว

คะแนนเฉลี่ย 46 - 90 หมายถึง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองของ ศักดิ์ดา พยัคฆโส (2545) และณัฏฐา ผาดจันทิก (2545)

5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 5.1 และข้อ 5.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ไม่ว่าจะทำอะไร นักศึกษาคำนึงถึงความรู้สึก ของผู้ปกครองเสมอ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
00	การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง นักศึกษาเถียงทันที เมื่อผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือน					
000	การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักศึกษา ผู้ปกครองมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวกับนักศึกษา เมื่อนักศึกษาทำความผิด ผู้ปกครองจะว่ากล่าวหรือลงโทษโดยไม่ถามเหตุผล					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองดี

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนของ จิตกร ชินสุวรรณพานิช (2546) และศตพร แววล้ายหงษ์ (2547)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 6.1 และข้อ 6.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
000	สถานที่เรียน ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก ภายในห้องปฏิบัติการไม่เป็นระเบียบ					
000	สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในห้องปฏิบัติการมีความ เหมาะสมต่อการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์ใน การเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก	ข้อความที่มีความหมายทางลบ
	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนดีพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนดี

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ของ สุกัญญา แยมยิม (2541) และศิริรภา กุลวรกุลพิทักษ์ (2546)

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 7.1 และข้อ 7.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
000	การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ นักศึกษาดังใจฟังอาจารย์สอนในวิชาต่างๆ นักศึกษามักแกล้งไม่เห็นเมื่ออาจารย์เดิน ผ่านมา					
000	การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษา ในขณะที่เรียน อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษา แสดงความคิดเห็น อาจารย์ไม่เคยชมเชยเมื่อนักศึกษาทำความดี					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ดีพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนของ ญญา ผาดจันติก (2545) และดรุณี ขอเจริญ (2546)

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน โดยใช้แนวคิดที่ได้ จากข้อ 8.1 และข้อ 8.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อย ที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่อง หนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	เพื่อนที่วิทยาลัยไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักศึกษา					
00	เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษา					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)	ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนดีพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 9.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม
- 9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการทำงานกลุ่มอัญชลี เครือคำขาว (2540) และ
คณางค์ คำณูเอนก (2544)

9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม โดยใช้แนวคิดที่ได้จากข้อ 9.1 และข้อ 9.2
เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท
(Likert Scale Type) ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่อง
หนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานกลุ่ม นักศึกษากับ เพื่อนในกลุ่ม มีการประชุมเพื่อชี้แจง รายละเอียดงานให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจตรงกัน					
00	งานที่ต้องดำเนินการถูกจัดสรรให้สมาชิก ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมรับผิดชอบ					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก	ข้อความที่มีความหมายทางลบ
	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายของการทำงานกลุ่ม มีเกณฑ์พิจารณาคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง การทำงานกลุ่มไม่ดี
- คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง การทำงานกลุ่มดีพอใช้
- คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง การทำงานกลุ่มดี

การหาคุณภาพเครื่องมือ

- หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ ตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านภาษา ข้อความ และการใช้ตัวเลือกในแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้
- หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 50 คนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test จากนั้นคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ได้ผลดังนี้
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีจำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.294 – 6.933
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ มีจำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.253 – 5.972

2.3 ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีจำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.073 – 4.999

2.4 ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง มีจำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.050 – 11.549

2.5 ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน มีจำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 6.656

2.6 ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีจำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 4.454

2.7 ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีจำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 5.283

2.8 ตอนที่ 9 แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม มีจำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 5.056

3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่คัดเลือกมาแล้วในข้อ 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ผลดังนี้

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8290

3.2 แบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8710

3.3 แบบสอบถามตอนที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8320

3.4 แบบสอบถามตอนที่ 5 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8520

3.5 แบบสอบถามตอนที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8660

3.6 แบบสอบถามตอนที่ 7 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7570

3.7 แบบสอบถามตอนที่ 8 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7110

3.8 แบบสอบถามตอนที่ 9 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7950

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตและความร่วมมือผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548 ถึงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 โดยทำการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน ได้กลับคืนมาครบทุกฉบับ

3. ผู้วิจัยเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ครบทุกฉบับ จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์
3. การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test
 - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F-distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Mean Square)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
$\bar{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มโดยส่วนรวมและแต่ละด้านของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในรูปคะแนนมาตรฐาน
X_1	แทน	เพศชาย
X_2	แทน	เพศหญิง
X_3	แทน	ชั้นปีที่ 1
X_4	แทน	ชั้นปีที่ 2
X_5	แทน	สาขาวิชาช่างยนต์
X_6	แทน	สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
X_7	แทน	สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
X_8	แทน	สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

X ₉	แทน	สาขาวิชาการบัญชี
X ₁₀	แทน	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
X ₁₁	แทน	ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ประถมศึกษา
X ₁₂	แทน	ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: มัธยมศึกษา
X ₁₃	แทน	ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: อนุปริญญา / ปวส.
X ₁₄	แทน	ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ปริญญาตรี
X ₁₅	แทน	ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: สูงกว่าปริญญาตรี
X ₁₆	แทน	นิสัยทางการเรียน
X ₁₇	แทน	อัธมโนทัศน์
X ₁₈	แทน	บุคลิกภาพ
X ₁₉	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง
X ₂₀	แทน	ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
X ₂₁	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
X ₂₂	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
Y	แทน	การทำงานกลุ่ม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย และการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง (N = 283)

องค์ประกอบ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	84	29.7
	ชาย	199	70.3
	รวม	283	100.0
ชั้นปีที่กำลังศึกษา	ชั้นปีที่ 1	146	51.6
	ชั้นปีที่ 2	137	48.4
	รวม	283	100.0
สาขาวิชา	สาขาวิชาช่างยนต์	70	24.7
	สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง	71	25.1
	สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์	22	7.8
	สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์	18	6.4
	สาขาวิชาการบัญชี	19	6.7
	สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	83	29.3
	รวม	283	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง	ประถมศึกษา	155	54.8
	มัธยมศึกษา	55	19.4
	อนุปริญญา / ปวส.	51	18.0
	ปริญญาตรี	20	7.1
	สูงกว่าปริญญาตรี	2	.7
	รวม	283	100.0

จากตาราง 2 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 รองลงมาเป็นเป็นเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7

เมื่อจำแนกตามชั้นปีที่กำลังศึกษา พบว่า นักศึกษาเป็นชั้นปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 2 จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4

เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า นักศึกษาเรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจมากที่สุด จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาได้แก่ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 สาขาวิชาช่างยนต์ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 สาขาวิชาการบัญชี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองส่วนใหญ่คือ ประถมศึกษา จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 อนุปริญญา / ปวส. จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ปริญญาตรี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ .7

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย และการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย และการทำงานกลุ่มของกลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S	การแปลผล
นิสัยทางการเรียน	3.30	.45	เหมาะสมบ้าง
อัธยาศัย	3.68	.51	ดี
บุคลิกภาพ	62.17	8.45	แสดงตัว
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง	3.76	.60	ดี
ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน	2.96	.50	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	3.47	.48	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	3.34	.42	ดีพอใช้
การทำงานกลุ่ม	3.44	.47	ดีพอใช้

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ มีนิสัยทางการเรียนเหมาะสมบ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 อัคมโนทัศน์ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 บุคลิกภาพแสดงตัว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 62.17 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนดีพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ดีพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนดีพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และการทำงานกลุ่มดีพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	X ₁₈	X ₁₉	X ₂₀	X ₂₁	X ₂₂	Y
X ₁	1	-1.000**	-.161**	.161**	.344**	.348**	.174**	.091	-.383**	-.598**	.001	.072	-.177**	.134*	.051	-.155**	.024	-.130*	-.130*	-.125*	-.117*	-.286**	-.281**
X ₂		1	.161**	-.161**	-.344**	-.348**	-.174**	-.091	.383**	.598**	-.001	-.072	.177**	-.134*	-.051	.155**	-.024	.130*	.130*	.125*	.117*	.286**	.281**
X ₃			1	-1.000**	-.022	-.063	-.011	.019	.004	.076	-.050	.043	.028	-.011	-.003	.103	.199**	.226**	.226**	-.073	.128*	.197**	.176**
X ₄				1	.022	.063	.011	-.019	-.004	-.076	.050	-.043	-.028	.011	.003	-.103	-.199**	-.226**	-.226**	.073	-.128*	-.197**	-.176**
X ₅					1	-.322**	-.166**	-.149*	-.154**	-.369**	-.006	.029	.034	.002	.049	-.044	.197**	.092	.092	-.279**	.095	.018	-.066
X ₆						1	-.168**	-.151*	-.155**	-.373**	.149*	-.058	-.102	-.032	-.049	.001	-.104	-.190**	-.190**	.210**	-.108	-.209**	-.145*
X ₇							1	-.076	-.078	-.187**	-.134*	.124*	-.033	.126*	-.024	.111	.150*	.154**	.154**	-.042	.083	-.030	.113
X ₈								1	-.070	-.168**	-.025	-.018	-.122*	.211**	.151*	-.117	-.008	.046	.046	.010	-.085	.007	-.060
X ₉									1	-.173**	.074	-.060	.021	-.074	-.023	-.027	-.133*	.065	.065	.039	.025	.102	.123*
X ₁₀										1	-.085	-.003	.203**	-.177*	-.054	.052	-.098	-.057	-.057	.061	-.004	.140*	.098
X ₁₁											1	-.540**	-.516**	-.303**	-.093	.118*	.095	.060	.060	.167**	-.004	.115	.132*
X ₁₂												1	-.230**	-.135*	-.041	-.074	.014	.059	.059	-.124*	.011	-.053	-.006
X ₁₃													1	-.129*	-.040	-.024	-.156**	-.163**	-.099	-.066	-.042	-.112	-.098
X ₁₄														1	-.023	-.085	.011	-.006	-.024	-.028	.026	-.002	-.118*
X ₁₅															1	.018	.099	.033*	.021	-.014	.086	.089	.051
X ₁₆																1	.590**	.462**	.393**	.041	.483**	.381**	.438**
X ₁₇																	1	.671**	.611**	-.030	.560**	.510**	.454**
X ₁₈																		1	.581**	-.082	.535**	.571**	.541**
X ₁₉																			1	-.046	.516**	.494**	.473**
X ₂₀																				1	.087	-.001	-.004
X ₂₁																					1	.550**	.574**
X ₂₂																						1	.619**
Y																							1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2) ชั้นปีที่ 1 (X_3) นิสัยทางการเรียน (X_{16}) อัดมโนทัศน์ (X_{17}) บุคลิกภาพ (X_{18}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_{19}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{21}) และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_{22}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .281 .176 .438 .454 .541 .473 .574 และ .619 ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี (X_9) และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ประถมศึกษา (X_{11}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .123 และ .132

องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) และชั้นปีที่ 2 (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.281 และ -.176 ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง (X_6) และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ปริญญาตรี (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.145 และ -.118

ส่วนองค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างยนต์ (X_5) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ (X_7) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (X_8) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (X_{10}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: มัธยมศึกษา (X_{12}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: อนุปริญญา / ปวส. (X_{13}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: สูงกว่าปริญญาตรี (X_{15}) และลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{20})

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	30.459	7.615	67.339**
Residual	278	31.437	.113	
Total	282	61.896		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงในแต่ละองค์ประกอบดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่ม

องค์ประกอบที่ศึกษา	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₂₂	.394	.062	.352	.619	.383	174.263**
X ₂₂ X ₂₁	.235	.055	.240	.679	.461	119.836**
X ₂₂ X ₂₁ X ₁₈	.159	.056	.159	.695	.483	86.802**
X ₂₂ X ₂₁ X ₁₈ X ₁₆	.120	.053	.115	.702	.492	67.339**

$$R = .702$$

$$R^2 = .492$$

$$SE = .336$$

$$a = .362$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X₂₂) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับ

อาจารย์ (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{18}) และนิสัยทางการเรียน (X_{16}) ตามลำดับ โดยองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้รวมกันพยากรณ์การทำงานกลุ่มได้ คิดเป็นร้อยละ 49.20 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .362 + .394X_{22} + .235X_{21} + .159X_{18} + .120X_{16}$$

สมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .352X_{22} + .240X_{21} + .159X_{18} + .115X_{16}$$

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์
2. องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 566 คน โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 294 คน เป็นเพศชาย 193 คน และเพศหญิง 101 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 272 คน เป็นเพศชาย 205 คน และเพศหญิง 67 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ ปีการศึกษา 2547 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน

283 คน โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 146 คน เป็นเพศชาย 96 คน และเพศหญิง 50 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 137 คน เป็นเพศชาย 103 คน และเพศหญิง 34 คน ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane. 1967 : 886-887) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้ชั้นปี และเพศเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 9 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.294 – 6.933 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8290

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.253 – 5.972 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8710

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.073 – 4.999 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8320

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.050 – 11.549 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8520

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 6.656 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8660

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 4.454 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7570

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 5.283 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7110

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.064 – 5.056 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7950

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตและความร่วมมือผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548 ถึงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 โดยทำการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน ได้กลับคืนมาครบทุกฉบับ
3. ผู้วิจัยเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ครบทุกฉบับ จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์
3. การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t -test
 - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง (X_2) ชั้นปีที่ 1 (X_3) นิสยทางการเรียน (X_{16}) อัดมโนทัศน์ (X_{17}) บุคลิกภาพ (X_{18}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับผู้ปกครอง (X_{19}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{21}) และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_{22}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .281 .176 .438 .454 .541 .473 .574 และ .619 ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี (X_9) และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง : ประถมศึกษา (X_{11}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .123 และ .132

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) และชั้นปีที่ 2 (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.281 และ -.176 ส่วนองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง (X_6) และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ปริญญาตรี (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.145 และ -.118

3. องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างยนต์ (X_5) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ (X_7) สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (X_8) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (X_{10}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: มัธยมศึกษา (X_{12}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: อนุปริญญา / ปวส. (X_{13}) ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: สูงกว่าปริญญาตรี (X_{15}) และลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{20})

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากที่มีอิทธิพลมากไปน้อย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน (X_{22}) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_{21}) บุคลิกภาพ (X_{18}) และนิสัยทางการเรียน (X_{16}) ตามลำดับ โดยองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ร่วมกันพยากรณ์การทำงานกลุ่ม ได้คิดเป็นร้อยละ 49.20

5. สมการพยากรณ์องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ เขียนได้ดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .362 + .394X_{22} + .235X_{21} + .159X_{18} + .120X_{16}$$

5.2 สมการพยากรณ์การทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .352X_{22} + .240X_{21} + .159X_{18} + .115X_{16}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ มี 10 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศหญิง ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการบัญชี ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ประถมศึกษา นิสัยทางการเรียน อัตมโนทัศน์ บุคลิกภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาหญิงมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อนและเรียบร้อย จึงทำให้มีทักษะที่ดีในการทำงานกลุ่ม นั่นคือทักษะในการ

จัดระเบียบภายในกลุ่มเพื่อให้การเข้ากลุ่มเป็นไปอย่างเรียบร้อย ความพยายามที่จะทำให้งานของกลุ่มสำเร็จลงด้วยดี การรักษาสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับเพื่อน สมาชิก การชมเชย ขอบคุณการกระทำหรือความคิดที่ดีของเพื่อน การกล่าวคำขอโทษและรู้จักน้อมรับคำขอโทษจากเพื่อน การประนีประนอมเมื่อสมาชิกในกลุ่มมีความขัดแย้งกัน หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจเพื่อนในกลุ่ม ดังที่เป็นแนต และโคเฮน (อารี พันธุ์ณี. 2546 : 37-38 ; อ้างอิงจาก Bennett; & Cohen. 1959) ได้สรุปเกี่ยวกับธรรมชาติของเพศหญิงว่า เป็นเพศที่คิดเกี่ยวกับความปรารถนาด้านความรักทางสังคมและมิตรภาพมากกว่าความปรารถนาให้เกิดความสำเร็จส่วนตัว

ผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัญญา ผาดจันทิก (2545 : 79) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษพบว่า เพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านความเห็นใจผู้อื่น ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นสรุปได้ว่าเพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.2 ชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ก็คือ เพื่อให้ให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี อีกทั้งยังเพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น ประเทศชาติ และอุทิศตนเพื่อสังคม จึงส่งผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสำรวย ประไพศรีศรี (2544 : 97) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เห็นได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการปรับตัวด้านการเรียนในระบบอุดมศึกษาดี โดยการปรับตัวด้านการเรียนในที่นี้หมายรวมถึงการรู้จักทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษทุกระดับชั้น ดังนั้นสรุปได้ว่าชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.3 สาขาวิชาการบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติของนักบัญชีซึ่งนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจะต้องได้รับการปลูกฝังนั้น เอื้อประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการทำงานกลุ่ม นั่นก็คือ นักบัญชีจะต้องมีความตั้งใจในการทำงาน

รอบคอบ รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี ดังที่สุพัฒน์ สุทธธรรม และพยอม สิงห์เสน่ห์ (ทิวาพรรณ อนุวงศ์. 2547 : 15 ; อ้างอิงจาก สุพัฒน์ สุทธธรรม และพยอม สิงห์เสน่ห์. 2518) ได้อธิบายคุณสมบัติส่วนตัวของนักบัญชีไว้ว่า จะต้องมีความซื่อสัตย์และ การเป็นผู้นำ ต้องปลูกฝังนิสัยให้รู้จักช่วยตนเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตนเอง สามารถวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่พบมีความซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง และตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ประถมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ศึกษาระดับประถมจน จึงต้องช่วยพ่อแม่ทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและเรียนหนังสือ โดยอาจช่วยพ่อแม่ที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย หรือทำงานหารายได้พิเศษด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงในการประสานงานและทำงานร่วมกับผู้อื่น ในขณะเดียวกันนักศึกษาก็นับบุคคลที่รู้จักวางแผน แบ่งเวลาการเรียนและการทำงานอย่างเหมาะสม ซึ่งทักษะดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต่อการทำงานกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีเป็นส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 54.8 ในวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.5 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีนิสัยทางการเรียนเหมาะสม มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่มีนิสัยทางการเรียนเหมาะสม จะเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจ ความเอาใจใส่ในการเรียน วางแผนในการเรียน แบ่งเวลาเรียน ทบทวนบทเรียน มุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ขยัน อดทน และรับผิดชอบพึ่งตนเอง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมก่อให้เกิดการทำงานกลุ่มที่ดี ดังที่ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2546 : 52 -78) กล่าวถึงทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานกลุ่มว่า การทำงานกลุ่มที่ดีควรมีระเบียบในการทำงาน มีการวางแผนงาน การแบ่งงานเพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในการทำงาน การทบทวนความเข้าใจในแผนงานที่วางไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน การรู้จักสังเกตปัญหา การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลงานเป็นระยะ

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมน ศรีแก้ว (2546 : 75) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 โดยในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการรับผิดชอบต่อสังคม (กองทัพ เคลือบพนิชกุล. 2545 : 4) หากนักศึกษามีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ นักศึกษาก็มีแนวโน้มที่จะมีคุณลักษณะที่ดีต่อการทำงานกลุ่มทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นสรุปได้ว่านิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.6 อัตมโนทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีอัตมโนทัศน์ดีมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีอัตมโนทัศน์ดีย่อมหมายถึง บุคคลที่รับรู้ตนเองตรงตามความเป็นจริง ทำให้เกิดการยอมรับตนเอง กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและทุ่มเทความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่มโดยไม่มีข้อขัดแย้งในใจ ดังที่ศรีเรือน แก้วกังวาล (2546 : 126-127) กล่าวว่าผลดีของการปรับตัวตามที่ตนเองเห็น (Self-Concept) ให้ตรงกันกับตนตามที่เป็นจริง (Real Self) ในการดำเนินชีวิตประจำวันคือ ความมั่นคงของอารมณ์และบุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสมรรถภาพสูง ในการประกอบภารกิจตามหน้าที่

ผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล รื่นสุคนธ์ (สยาม ปิยะนราธร. 2541 : 13 ; อ้างอิงจาก นฤมล รื่นสุคนธ์. 2533) ที่ศึกษาการพัฒนาอัตมโนทัศน์ ด้านการพัฒนาดตนเองโดยกระบวนการกลุ่มของผู้บริหารระดับต้นโรงพยาบาลชุมชน เขต 7 ผลการศึกษาพบว่า มีการยอมรับตนเอง การยอมรับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่นดีขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่าอัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.7 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกแสดงตัวมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะชอบทำงานเป็นหมู่พวก เป็นประชาธิปไตย จึงทำให้สามารถปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความราบรื่น อีกทั้งงานก็เกิดผลสำเร็จด้วย ดังที่สุชา จันทน์เอม (2544 : 107 - 108) กล่าวว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว มีลักษณะเด่นคือ เป็นคนเปิดเผย ร่าเริง ชอบออกสังคม ไม่ชอบเก็บตัว เป็นบุคคลที่สร้างความเชื่อมั่นอยู่บนรากฐานของความ เป็นจริง มีอุปนิสัยที่เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของสิ่งแวดล้อม และพร้อมที่จะเปลี่ยนตาม สถานการณ์ใหม่ๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจะเห็นได้ว่าบุคคลเช่นนี้จะสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี

ผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี วงษ์สุวรรณ (2546 : 43) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุหลาบวัฒนา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นได้ว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะเป็นผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ มีลักษณะชอบช่วยเหลือผู้อื่น แล้วการที่นักศึกษาที่มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นนั้น เป็นสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มพึงปฏิบัติต่อกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ของงานกลุ่มร่วมกัน ดังนั้นสรุปได้ว่าบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.8 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การมีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองดี นักศึกษาก็จะมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ดีนำมาซึ่งสุขภาพจิตดี การสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี อีกทั้งผู้ปกครองก็เป็นต้นแบบในการปฏิบัติตนในสังคม ที่เริ่มจากการที่ครอบครัวปลูกฝังนิสัยความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเอง วิธีการสื่อสารกับบุคคลอื่น การรู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด เมื่อนักศึกษาก้าวไปสู่สังคมภายนอกก็ทำให้เป็นคนที่ไม่โล่งใจ ชอบสังคม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี นอกจากนี้คมเพชร จัตรศุภกุล (2541 : 5) ยังได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพของผู้นำกลุ่มมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการด้านกลุ่ม มนุษย์เกิดมาแตกต่างกันไป ดังนั้นมิใช่ทุกคนที่จะทำกลุ่มได้อย่างประสบความสำเร็จแม้แต่บุคคลที่เรียนสาขาจิตวิทยาหรือวิชากลุ่มมาโดยตรง ซึ่งการที่บุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ดีได้นั้นก็ต้องเริ่มมาจากครอบครัวก่อนทั้งสิ้น

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัญญา ผาดจันทิก (2545 : 79) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นได้ว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นเหล่านี้ ดังนั้นสรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.9 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การมีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ดี นักศึกษาก็จะมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะการที่อาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีกับนักศึกษา คอยเอาใจใส่ ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเป็นกันเองและสร้างบรรยากาศความอบอุ่น เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น และคอยให้คำปรึกษาปัญหานั้น ส่งเสริมให้นักศึกษากระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มที่อาจารย์มอบหมาย ดำเนินการทำงานกับเพื่อนในกลุ่มอย่างมั่นใจ โดยไม่รู้สึกว่าอาจารย์คอยควบคุมการทำงานกลุ่มของพวกเขา แต่อาจารย์จะคอยเป็นผู้ให้คำชี้แนะและสนับสนุนการเรียนรู้ของพวกเขาได้ตลอดเวลา ดังรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของครูตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ที่ว่าครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง ครูไม่ใช่ผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยการบอกให้เด็กจดข้อมูลหรือ ข้อเท็จจริง แต่ควรจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจ และพบคำตอบเองจากการลงมือสัมผัสหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ การเรียนรู้จึงจะเกิดความเข้าใจ

ผลการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม ระดมสุข (2547 : 84) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การทำงานกลุ่มเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างหนึ่ง นักศึกษาจะต้องดำเนินกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ คอยสังเกต และประเมินพฤติกรรมอยู่ห่างๆ ดังนั้นสรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

1.10 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หากมีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนดี นักศึกษาก็จะมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งวัยนี้เพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมอย่างมาก หากนักศึกษากับเพื่อนมีความใกล้ชิดสนิทสนม ยอมรับซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็น คอยช่วยเหลือเมื่อเพื่อนเดือดร้อน จริงใจและให้ความไว้วางใจกัน นักศึกษาก็จะมีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ดังที่สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546 : 247) กล่าวว่า ความเหนียวแน่นของกลุ่ม หมายถึง ความสามัคคีแข็งแกร่งและความเหนียวแน่นในความสัมพันธ์ที่สมาชิกกลุ่มมีต่อกัน トラบใดที่สมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกว่าคุณยังเป็นสิ่งที่น่าดึงดูดใจให้เขาเป็นสมาชิกอยู่ トラบนั้นสมาชิกกลุ่มจะมาร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป็นประจำ นอกจากนี้นักกลุ่มที่มีความเหนียวแน่นในกลุ่มมากๆ จะมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ค่อยเหนียวแน่น

ผลการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภรภัค พยัคฆาคม (2545 : 83) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการทหารอากาศ กองทัพอากาศ ผลการศึกษพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนายเรืออากาศกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งในการทำงานกลุ่มนั้นก็ต้องมีผู้นำกลุ่ม การที่นักศึกษามีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำดีก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะทำงานกลุ่มได้ดี ดังนั้นสรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานกลุ่ม

2. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง และระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ปริญญาตรี อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาชายมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะเพศชายอาจเป็นเพศที่มีความก้าวร้าว มักจะแสดงกิริยาที่หยาบกระด้างหรือใช้ภาษาหยาบคายมากกว่าผู้หญิง จึงก่อให้เกิด

เกิดปัญหาในการทำงานกลุ่มร่วมกันได้ ดังที่พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 44) ที่กล่าวว่า ชายจะมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างก้าวร้าวมากกว่าหญิง เมื่ออยู่ในกลุ่มและความแตกต่างระหว่างเพศนั้นจะมีอิทธิพลต่อรูปของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากในการทำงานกลุ่มนั้นจะต้องมีทักษะในการที่จะทำให้กลุ่มทำงานกันจนสำเร็จด้วยดี เป็นต้นว่า การพยายามลดความตึงเครียดในกลุ่ม ประนีประนอมเมื่อสมาชิกในกลุ่มมีความขัดแย้งกัน แสดงความเห็นอกเห็นใจเพื่อนในกลุ่ม การขอความช่วยเหลือจากเพื่อนอย่างสุภาพ การอธิบายความรู้สึกของตนหรือของเพื่อนให้เพื่อนๆ คนอื่นทราบอย่างเหมาะสม ให้เกียรติกัน หรือพุดจากันอย่างสุภาพ

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิพินต์ ทรงสัจย์ (2542 : 47) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งความหมายของคุณภาพชีวิตประการหนึ่งก็คือ การสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บุคคลที่เป็นเช่นนี้ก็จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เพราะสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุขภายใต้ความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ดังนั้นสรุปได้ว่าเพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม

2.2 ชั้นปีที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่อยู่ชั้นปีที่ 2 มีการฝึกงานที่มุ่งให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะเฉพาะด้านในงานอาชีพตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้จริง ทำให้นักศึกษาทุ่มเทให้กับการฝึกงานของตนเอง ไม่ใส่ใจกับการทำงานกลุ่มให้ดีมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การที่นักศึกษารู้จักเพื่อนมากขึ้น มีโอกาสได้เห็นข้อดีของเสียของกันและกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำงานกลุ่ม ดังนั้นสรุปได้ว่าชั้นปีที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม

2.3 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง มีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังจะต้องสามารถปฏิบัติงานในระดับช่างเทคนิค ผู้ควบคุมงาน และผู้ช่วยวิศวกร ซึ่งจะต้องทำงานและประสานงานกับผู้อื่นเสมอ แต่ในการเรียนการสอนของสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อาจจะยังขาดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีเพียงกิจกรรมชมรม 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังนั้นสรุปได้ว่าสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังมีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม

2.4 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: ปริญญาตรี มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท

เอกชนหรือรับราชการ ฐานะอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาไม่ต้องช่วยผู้ปกครองทำงานหรือทำงานหารายได้พิเศษ จึงส่งผลให้นักศึกษาไม่ค่อยได้รับประสบการณ์ตรงในการติดต่อประสานงานกับผู้อื่น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การรู้จักวางแผนในการทำงานเป็นขั้นตอน การรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานส่วนตัวกับการทำงานกลุ่ม หรือความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่าประสบการณ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังที่กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 126) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์หรือได้รับการฝึกฝน ดังนั้นสรุปได้ว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสัมพันธ์ทางลบกับการทำงานกลุ่ม

3. องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: มัธยมศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: อนุปริญญา / ปวส. ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: สูงกว่าปริญญาตรี และลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 สาขาวิชาช่างยนต์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างยนต์บางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจภาคภูมิใจในงานอาชีพ รักงาน รักหน่วยงาน และสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี การเรียนการสอนจึงมีการมุ่งเน้นให้นักศึกษามีคุณสมบัติดังกล่าว นักศึกษาบางคนที่ไม่หาความรู้ทั้งทางวิชาการ และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันจึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนได้ดี

นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างยนต์บางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาในสาขาวิชานี้เป็นเพศชายทั้งหมด ไม่มีเพศหญิงเลยทั้งสองชั้นปี จึงทำให้การทำงานกลุ่มของนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างยนต์ไม่ดีหรือประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาช่างยนต์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ นั้น แบ่งออกเป็นหลักสูตรสำหรับผู้จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีพื้นความรู้ทางด้านวิชาช่างยนต์มาแล้ว กับหลักสูตรสำหรับผู้จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าที่ยังมีพื้นความรู้ทางด้านช่างยนต์น้อย ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาต้องใช้เวลาในการปรับตัวในด้านการเรียนของตนเองจึงละเลยการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ดังนั้นสรุปได้ว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างยนต์ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.2 สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์บางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ในวิชาสามัญสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการ และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการทำงานในยุคปัจจุบันนี้ไม่พ้นการต้องรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ยิ่งไปกว่านั้นแม้ว่าจะยุคนี้จะเป็นยุคของการแข่งขัน แต่การทำงานจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญหลายด้าน เราจึงต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั่นเอง

นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์บางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาในสาขาวิชานี้เป็นเพศชายทั้งหมด ไม่มีเพศหญิงเลยทั้งสองชั้นปี จึงทำให้การทำงานกลุ่มของนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ไม่ดีหรือประสบผลสำเร็จ ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า เพศชายอาจเป็นเพศที่มีความก้าวร้าว มักจะแสดงกิริยาที่หยาบกระด้างหรือใช้ภาษาหยาบคายมากกว่าผู้หญิง จึงก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานกลุ่มได้ ดังนั้นสรุปได้ว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.3 สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์บางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะชีวิตการทำงานในอนาคตนักศึกษาแม้ว่าจะต้องใช้คอมพิวเตอร์เป็นหลัก แต่ในความเป็นจริงแล้วแผนกคอมพิวเตอร์จะต้องมีการประสานงาน และวางแผนร่วมกันกับฝ่ายต่างๆ ในบริษัทเพื่อการจัดระบบข้อมูลที่ดี การเรียนการสอนของสาขาวิชานี้จึงมีการส่งเสริมทักษะเหล่านี้เพื่อให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นไปอย่างมีขั้นตอน ราบรื่น และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่องานขององค์กร

นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์บางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะสาขาวิชานี้เป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ การเรียนส่วนใหญ่จึงเน้นเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์เป็นหลัก จุดนี้เองจึงอาจส่งผลให้นักศึกษามีการทำงานกลุ่มไม่ดี ดังนั้นสรุปได้ว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจบางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชานี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จึงเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่มที่ดี

นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจบางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะความสำเร็จในการทำงานเป็นกลุ่มนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความสามารถส่วนตัวหรือความสามารถด้านสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการมีเป้าหมาย ความกระตือรือร้น ความสามารถในการพูด ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นมิตรกับผู้อื่น ความกล้าหาญ หรือความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น ดังที่อารี พันธุ์มี (2533 : 7) กล่าวว่า ความสามารถส่วนตัวหรือความสามารถด้านสังคมเป็นส่วนที่มีความสำคัญและมีน้ำหนักมากต่อความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งไม่ได้ถูกจัดให้เรียนโดยตรงในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันต่างๆ แต่จะเป็นส่วนที่แทรกอยู่ในรายวิชาต่างๆ ใน

หลักสูตรและในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องศึกษาเพิ่มเติมและฝึกหัดตนเอง จึงอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาบางคนจะตั้งใจศึกษาแต่เฉพาะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มิได้ใส่ใจฝึกฝนทักษะดังกล่าว ส่งผลให้มีการทำงานกลุ่มไม่ดี ดังนั้นสรุปได้ว่านักศึกษาที่เรียน สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.5 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: มัธยมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบางคนฐานะค่อนข้างยากจน จึงต้องช่วยพ่อแม่ทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงในการประสานงานและทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วนทางอ้อมนั้นส่งผลให้นักศึกษาซึมซับการรู้จักรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม

นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะความไม่พร้อมทางด้านจิตใจในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนเนื่องจากความไม่มั่นใจ ความวิตกกังวลว่าเพื่อนไม่ยอมรับตนเอง จึงส่งผลให้การทำงานกลุ่มร่วมกันไม่ค่อยราบรื่น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.6 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: อนุปริญญา / ปวส. ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่า นักศึกษาที่ ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. บางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่จบการศึกษาในระดับนี้ย่อมต้องมีทักษะและรู้จักทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นไม่มากนักน้อย ผู้ปกครองจึงสามารถเป็นต้นแบบในพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ดี ให้แก่นักศึกษาได้

นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. บางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะการถูกปลูกฝังในวัยเด็กให้มุ่งมั่นตั้งใจเรียนหนังสือให้ได้สูงสุด รวมทั้งนักศึกษาอาจไม่ได้มีต้นแบบที่ดี จึงทำให้นักศึกษาขาดความใส่ใจใน การทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับอนุปริญญา / ปวส. ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง: สูงกว่าปริญญาตรี ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีบางคนมีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มร่วมกับคนหลายประเภทและหลายระดับ จึงสั่งสอนปลูกฝังให้รู้จักแนวทางในการทำงานกลุ่มที่ดี

นักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี บางคนมีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมักมีหน้าที่การงานดี จึงไม่มีเวลาที่จะสั่งสอนหรือถ่ายทอดความคิดที่ถูกต้องในการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น ผลการศึกษาครั้งนี้

สอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม ระดมสุข (2547 : 84) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียน จึงเห็นได้ว่าการที่นักศึกษาจะมีพฤติกรรมการเรียนดี การทำงานกลุ่มที่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจ การใส่ใจ และการฝึกฝนของนักศึกษาเองไม่ใช่เพราะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

3.8 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม แสดงว่า นักศึกษาบางคนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนที่ดี มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนที่ดีส่งผลต่อการทำงานกลุ่ม นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลา อีกทั้งไม่รู้สึกแตกแยกกระห่างสมาชิกในกลุ่ม และมีศูนย์กลางอยู่ร่วมกันคือเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

นักศึกษาบางคนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนที่ดี มีการทำงานกลุ่มไม่ดี ทั้งนี้เพราะการทำงานกลุ่มที่ดีนั้นเป็นพฤติกรรมการแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการประชุมกลุ่มเพื่อให้เข้าใจรายละเอียดของงาน การช่วยกันวางแผนการทำงาน การรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย การประสานงานกัน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย เมื่อมีปัญหาจะต้องตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนถึงติดตามงานและประเมินผลงานของกลุ่ม ไม่เกี่ยวข้องกับสถานที่เรียนและสื่อการเรียนการสอน ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศตพร แววล้ายหงษ์ (2547 : 51) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนานาชาติ ในเขตจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งในการทำงานกลุ่มนั้นหากสมาชิกในกลุ่มไม่มีความฉลาดทางอารมณ์ก็จะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่เห็นใจผู้อื่นหรือรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นไม่ดี ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานกลุ่ม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนในวิทยาลัยไม่มีความสัมพันธ์กับการทำงานกลุ่ม

4. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากที่มีอิทธิพลมากไปน้อย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ บุคลิกภาพ และนิสัยทางการเรียน อภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี

ทำให้มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะการทำงานกลุ่มนั้น หมายถึง การแสดงออกร่วมกันของนักศึกษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยที่สมาชิกทุกคนจะต้องมีพฤติกรรมดังนี้คือ มีการประชุมกลุ่มเพื่อให้เข้าใจรายละเอียดของงานช่วยกันวางแผนการทำงาน รับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการประสานงานกันเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และเมื่อมีปัญหาจะต้องตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน ตลอดจนติดตามงานและประเมินผลงานของกลุ่ม หากมีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนที่ดีจะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มในการทำงานกลุ่มร่วมกันจนงานกลุ่มเกิดความสำเร็จในที่สุด ดังที่ปราวณี รามสูตร และจำรัส ด้วงสุวรรณ (2545 : 178) กล่าวว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นของกลุ่มและทีมงาน ทุกคนจะกระตือรือร้นต่อกิจกรรมของกลุ่ม ไม่หนีประชุม ไม่ขาดกิจกรรม มีอารมณ์ต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของทีมงาน ซึ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อผลผลิตของทีม นอกจากนี้คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546 : 29) ยังได้กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการกลุ่ม และผลที่คาดว่าจะได้รับจากกลุ่ม กลุ่มมีแนวโน้มจะไม่ยอมรับบุคคลที่กลุ่มไม่ชอบ ดังนั้นก็จะไม่ต้องการความร่วมมือจากบุคคลเหล่านั้น ในทางตรงข้ามกลุ่มจะยอมรับความช่วยเหลือจากบุคคลที่กลุ่มชอบ

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา จันทรศักดิ์ (2547 : 73) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาต้องได้รับการพัฒนามีคือแรงจูงใจในการร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม และความสำเร็จของงานกลุ่ม ดังนั้นสรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับแรก

4.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับสอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับอาจารย์ดี ทำให้มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะการที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ดี อาจารย์จะสามารถส่งเสริมผลักดันให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะความสามารถในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนได้อย่างเต็มที่ ทำให้มีอิทธิพลต่อการรับรู้สถานการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งการรับรู้นี้อาจจะเปลี่ยนวิถีทางการปฏิบัติและการคิด นั่นก็คือ การเห็นความสำคัญและพยายามฝึกฝนทักษะในการทำงานกลุ่ม

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศดี มินศิริ (2547 : 87) ที่ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นได้ว่า

อาจารย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นสรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับสอง

4.3 บุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับสาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวทำให้มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะชอบทำงานเป็นหมู่พวก เป็นประชาธิปไตย ไม่ทำอะไรตามใจตนเอง แต่ในขณะที่เดียวกันเวลาทำอะไรจะจริงจัง ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจ นับเป็นลักษณะของบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีที่ส่งผลให้นักศึกษามีการทำงานกลุ่มดี ดังที่เบิร์นส์ (ลิขิต กาญจนภรณ์. 2546 : 104 ; อ้างอิงจาก Burns. 1980) กล่าวว่า ความรับผิดชอบทำให้บุคคลสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่นได้อย่างสอดคล้องกับความจริง เนื่องจากความคิดว่าตนให้เสรีภาพแก่คนอื่นและยอมรับในการมีศักดิ์ศรีของเขา คนรอบข้างจะยินดีที่ได้ทำงานร่วมกันได้ คนส่วนใหญ่ก็จะให้การยอมรับและฟังความคิดเห็นของเรา จึงเห็นได้ว่าบุคลิกภาพแสดงตัวเป็นลักษณะที่สำคัญต่อการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น

ผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของบายน์ (ศิริรัตน์ ศรีสะอาด. 2542 : 59-60 ; อ้างอิงจาก Byrn. 1966.) ที่นำนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวมาทำงานที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสภาพการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและสภาพการทำงานเป็นรายบุคคล พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะมีผลงานที่ดีเมื่อได้ทำกิจกรรมที่ทำเป็นกลุ่ม มีการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่วนนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวทำผลงานได้ดีเมื่อเป็นกิจกรรมที่ทำเป็นรายบุคคล ดังนั้นสรุปได้ว่าบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับสาม

4.4 นิสัยทางการเรียน มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับสี่ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษาที่มีนิสัยทางการเรียนเหมาะสมทำให้มีการทำงานกลุ่มดี ทั้งนี้เพราะการรู้จักวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาในการเรียน ความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายนั้นเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมที่ควรปลูกฝังให้นักศึกษา เพราะในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน หากนักศึกษาขาดการรู้จักการวางแผนการแบ่งเวลาสำหรับงานของตนเองและงานกลุ่ม อีกทั้งมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายแล้ว งานกลุ่มย่อมบรรลุตามเป้าหมายอย่างแน่นอน

ผลการศึกษารังนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม ระดมสุข (2547 : 84) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า นิสัยทางการเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นสรุปได้ว่านิสัยทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มเป็นอันดับสี่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทั้ง 4 องค์ประกอบอันได้แก่ สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ บุคลิกภาพ และนิสัยทาง การเรียน ตามลำดับ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้ที่ เกี่ยวข้องในการหาแนวทางแก้ไขการทำงานกลุ่มที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษารู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

1.2 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย อันได้แก่ สัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษาด้วยกันเพื่อนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มมากที่สุด ดังนั้นทางสถาบัน ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนานักศึกษาให้มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อนที่ดีโดย สอดแทรกในการทำงานเป็นกลุ่มแต่ละเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมชมรม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาใน ระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรนำองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มมากที่สุด นั่นคือ สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเพื่อน ไปพัฒนาโดยทำการทดลองโดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กระบวนการกลุ่ม การเสริมแรงทางสังคม การใช้เทคนิคแม่แบบ การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาด้านอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่ม เช่น ความ ฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ความสามารถในการแก้ปัญหาและการเผชิญกับวิกฤติ หรืออุปสรรค (Adversity Quotient) สุขภาพจิต เป็นต้น

2.4 ควรเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่มของนักศึกษา โดยใช้วิธีอื่น ร่วมด้วย อาทิ การสังเกต การสัมภาษณ์ สังคมมิติ ควบคู่ไปกับการใช้แบบสอบถาม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสงวณ. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการ
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กมลวัฒน์ วันวิชัย. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2545). รายงานผลการดำเนินงาน 2 ปีกับการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวง
ศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- (2545). คู่มือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมฯ.
- (2543). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมฯ.
- กฤตรินทร์ นิ่มทองคำ. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กองทัพ เลือบพนิชกุล. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ:
บี.เจ.เพลท โปรเซสเซอร์.
- คณางค์ คำณูเอนก. (2544). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
แนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2546). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- (2533, พฤษภาคม). กระบวนการกลุ่มกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสาร
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. 1(1) : 5.
- จรรยา ประทุมรุ่ง. (2545). ผลของการใช้ชุดแนะแนวเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จันทิมา จันทรศักดิ์. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุติมน ศรีแก้ว. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุติญา แสนละมูล. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในโรงเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติกร ชินสุวรรณพานิช. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนช่างฝีมือปฏิจวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2538). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณฎยา ผาดจันทิก. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดรุณี ขอเจริญ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดารีกา เอนกนิธิ. (2547). การเปรียบเทียบความทันสมัยของวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ในระดับที่แตกต่างกัน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ถวิล ธาราโกชน; และ ศรัณย์ ดำริสุข. (2543). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- ทิวาพรรณ อนุวงศ์. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะนักบัญชีของนักศึกษาที่เรียนสาขาบัญชี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทิตนา แคมมณี. (2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน*.
 กรุงเทพฯ: นิชนแอตเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- (2528). *การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับ
 ประถมศึกษา เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ ขำเกิด. (2533, พฤษภาคม). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. *วารสาร
 มิตรครู*. 9(30) : 4.
- นาคยา ปิณฑานนท์. (2543). *การเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- ประทีป แสงเปี่ยมสุข. (2546). *กระบวนการกลุ่มภาคปฏิบัติ : มิติหนึ่งของการสอนที่เน้นผู้เรียน
 เป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- (2533). *การศึกษาสัมพันธภาพของครูประจำชั้นกับนักเรียนและสุขภาพจิตขอ
 นักเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง*. รายงานการวิจัย 18/2533.
 พัทลุง: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง.
- ปราณี งามสูตร; และ จำรัส ดั่งสุวรรณ. (2545). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*.
 พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ธารการพิมพ์.
- ปานใจ จิราภาพ. (2543, ตุลาคม). เด็กได้เรียนรู้อะไรจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น. *วารสาร
 การศึกษาปฐมวัย*. 4(4) : 49.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2538). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยา*.
 กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์; และ คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2543). *รายงานวิจัยเรื่อง ยุทธวิธีการเรียนและ
 การศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพักตร์ จิงวิมุตพันธ์. (2541). *องค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นชาย
 และความเป็นหญิงในวัยรุ่นหญิง*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *พฤติกรรมกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พรรณพิศ วาณิชการ. (2535). *การทำงานแบบกลุ่ม*. ใน *สารานุกรมฉบับศึกษาศาสตร์
 ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ วันมหามงคลเฉลิม
 พระชนมพรรษา 5 รอบ*. หน้า 24-26. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรรณี ชูชัย เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.
- (2533). อัฒมโนทัศน์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว. หน้า 182-195. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธรรมปิฎก. (2545). พระธรรมทูตไทย เบิกทางสู่อารยธรรมใหม่. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545, กรกฎาคม). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร. 25(10) : 4-6.
- พิศดี มินศิริ. (2547). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ เบขุนทด. (2544). ผลของการเรียนแบบร่วมมือ 3 วิธีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2524). วัฒนธรรมการทำงานของคนไทย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์. (2534). การรับรู้และอัฒมโนทัศน์กับการจัดและประเมินผลการศึกษา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการวัดและประเมินผลการศึกษา. หน้า 181. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2545). สุขวิทยาจิตและการปรับตัว. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลิขิต กาญจนภรณ์. (2547). สุขภาพจิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ; และ จิต นวนแก้ว. (2542). การพัฒนาการคิดของนักเรียนด้วยกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์ กรุป แมเนจเม้นท์.
- วัชร ทรัพย์มี. (2519, ปักษ์หลัง กันยายน). การทำงานเป็นกลุ่ม. วารสารมิตรครู. 18 : 21-22.

- วันวิสาข์ เกิดผล. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพของทีมงานของบริษัทในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนประกอบยานยนต์ในจังหวัดสมุทรปราการ. ปรินิพนธ์ บธ.ม. (วิชาการจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8-11.
- วิทยา นาควัชระ. (2537). หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาส์น (ดอกหญ้า).
- ศตพร แววล้ายหงษ์. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนานาชาติ ในเขตจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรัณญา เมฆแก้ว. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นิสัยในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2546). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ศักดิ์ดา พัคคโสม. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสะแกงาม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกุล ดันทุลาภิรักษ์. (2542). โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ : ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กาญจนบุรี: โปรแกรมวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศิริณา กุลวรกุลพิทักษ์. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการศึกษาต่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศิริรัตน์ ศรีสะอาด. (2542). การศึกษาประเภทของบุคลิกภาพของสมาชิก และขนาดของกลุ่มที่ส่งผลต่อการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิคกลุ่มสมมติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- สยาม ปิยะนราธร. (2541, กันยายน). การพัฒนาตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม (GROUP SENSITIVITY). วารสารการศึกษาเอกชน. 8(80) : 13.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2540). การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- สำรวย ประโพธิ์ศรี. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุกัญญา แยมยิ้ม. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2544). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธาดา มุ่งช่อนกลาง. (2540). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความร่วมมือในการทำงานกลุ่มระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่เป็นทางการกับไม่เป็นทางการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันท์ กิตตินรนนท์. (2536). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา อำเภอไพศาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภรภัค พยัคฆาคม. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของนักเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการทหารอากาศ กองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2542). พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

- สุมาลี วงษ์สุวรรณ. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุหลาบวัฒนา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ ศรีเจริญทรศน์. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปไตย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาคม ระดมสุข. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- (2533, พฤษภาคม). กลยุทธ์สู่ความสุขและความสำเร็จในการทำงาน. วารสารการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. 1(1) : 7.
- อุไร มะวิญชร. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ญาณ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยการให้ประสบการณ์กับคู่มือครู. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Baron, Robert A.; & Byrne, Donn. (2000). *Social Psychology*. 9th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Brubaker, Robert G. (2000). Self-Concept. In *The Encyclopedia of Special Education*. V.3. p. 1610. New York: John Wiley & Sons.
- Button, Leslie. (1974). *Developmental Group Work with Adolescent*. London: University of London Press.

- Dunn, Elisabeth; & Bennett, Neville. (1994). *Talking and Learning in Groups*. 2nd ed. London: Routledge.
- Good, Thomas L.; et al. (1989, December/1990, January). Using Work-Groups in Mathematics Instruction. *Education Leadership*. 47(4) : 51-62.
- Holtzman, H.W. (1965). *Survey of Study Habits and Attitudes*. New York: The Psychology Corporation.
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). *Child Development*. 6th ed. Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha.
- Johnson, D.W.; Johnson, R.T.; & Smith, K. (1991). *Active Learning: Cooperation in the College Classroom*. Edina: Interaction Book.
- Johnson, David W.; & Johnson, Frank P. (1994). *Joining Together : Group Theory and Group Skills*. Boston: Allyn and Bacon.
- Rogers, Carl R. (1977). *Client-Centered Therapy: its current practice, implication, and theory*. Boston: Houghton Mifflin.
- Slavin, Robert E. (1995). *Cooperative learning: theory, research, and practice*. 2nd ed. Massachusetts: A Simon & Schuster.
- Song, In-Sub; & Hattie, John. (1984, December). Home Environment Self-Concept and Academic Achievement: A Causal Modeling Approach. *Journal of Educational Psychology*. 76(6) : 1276-1281.
- Spector, Paul E. (2000). *Industrial Organizational Psychology*. 2nd ed. New York: John Willey & Sons.
- Strang, Ruth. (1958). *Group Work in Education*. New York: Harper and Brothers Publishers.
- Wrenn, C.G. (1968). *Study Habits Inventory*. Stanford: Stanford University Press.
- Wrenn, C.G.; & Larsen, P.R. (1969). *Study Effectively*. Stanford: Stanford University Press.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics; An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถามให้นักศึกษาตอบให้ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
แบบสอบถามประกอบด้วย 9 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยขอความกรุณาให้นักศึกษาตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวเมทินี รุ่งรังษี

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. ชั้นปีที่กำลังศึกษา
 - () ชั้นปีที่ 1
 - () ชั้นปีที่ 2
3. สาขาวิชา
 - () สาขาวิชาช่างยนต์
 - () สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
 - () สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
 - () สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
 - () สาขาวิชาการบัญชี
 - () สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
4. ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
 - () ประถมศึกษา
 - () มัธยมศึกษา
 - () อนุปริญญา / ปวส.
 - () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	นักศึกษาใช้เวลาส่วนใหญ่หลังเลิกเรียนอยู่กับเพื่อนเพื่อทำกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน					
2	นักศึกษาไม่ได้อ่านบททบทวนบทเรียนที่อาจารย์สอนไปแล้ว					
3	นักศึกษาจัดตารางการอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ					
4	นักศึกษาเข้าเรียนสม่ำเสมอ					
5	นักศึกษามักคิดถึงเรื่องอื่นขณะฟังอาจารย์สอน					
6	นักศึกษาแบ่งเวลาไว้สำหรับการทำรายงาน					
7	นักศึกษาต้องรอเข้าเรียนพร้อมเพื่อน แม้ว่า จะเลยเวลาเรียนแล้ว					
8	นักศึกษาไม่มีเวลาเตรียมตัวสอบปลายภาค เนื่องจากทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จ					
9	นักศึกษาส่งงานที่อาจารย์มอบหมายครบ ทุกวิชา					
10	ในขณะที่เรียน นักศึกษาดังใจฟังอาจารย์สอน					
11	ในการทำงานกับเพื่อน นักศึกษาใส่ใจเฉพาะ ในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
12	หากนักศึกษาทำการบ้านวิชาใดไม่เสร็จ นักศึกษาไม่ยอมเข้าชั้นเรียน					
13	นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลา					
14	นักศึกษาคัดย่อเนื้อหาแต่ละวิชา เพื่อช่วยใน การทบทวนบทเรียน					
15	นักศึกษาขอคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ เนื้อหาในบทเรียนจากครูนอกเวลาเรียน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	ด้านร่างกาย นักศึกษาพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง					
2	นักศึกษาสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง จึงหยุดเรียนบ่อย					
3	นักศึกษาแต่งกายดี					
4	มีบางส่วนของร่างกายที่นักศึกษาพยายามปกปิด ไม่อยากให้คนอื่นสังเกตเห็น					
5	นักศึกษามีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์					
6	นักศึกษามีกิริยาท่าทางดี					
7	ด้านความสามารถและการได้รับการยอมรับ นักศึกษาไม่กล้าแสดงความคิดเห็น					
8	การเรียนเป็นสิ่งที่ยากสำหรับนักศึกษา					
9	นักศึกษาเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ ขณะที่เพื่อนในกลุ่มหนีเรียน					
10	เมื่อจะทำอะไร นักศึกษาต้องมีเพื่อนคอยช่วยเหลือจึงจะสำเร็จ					
11	นักศึกษามีส่วนช่วยให้กิจกรรมของวิทยาลัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
	ด้านความสามารถและการได้รับการยอมรับ					
12	เพื่อนไม่ค่อยชวนนักศึกษาไปทานข้าว					
13	นักศึกษายอมรับผิดหากทำผิดพลาด					
14	นักศึกษายอมไปเที่ยวกับเพื่อน ถึงแม้ว่ายังทำการบ้านไม่เสร็จ					
15	นักศึกษาเป็นที่รักของเพื่อนฝูง					
	ด้านจิตใจ					
16	นักศึกษาไม่ค่อยมีความสุขในชีวิต					
17	นักศึกษามักรู้สึกว่ตนเองไม่มีค่า					
18	นักศึกษาคิดว่าตนเองเป็นคนอารมณ์ดี					
19	นักศึกษาพอใจในชีวิตของตนเอง					
20	นักศึกษาภาคภูมิใจในตนเอง					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน นักศึกษารู้สึกว่าเป็นเรื่องยากที่จะต้องหาเรื่องต่าง ๆ ขึ้นมาสนทนา					
2	นักศึกษาชอบทำงานเป็นทีม					
3	นักศึกษาชอบพบปะพูดคุย ติดต่อประสานงาน					
4	นักศึกษาไม่รับฟังหากเพื่อนมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากนักศึกษา					
5	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวิทยาลัยจัดขึ้นเสมอ					
6	นักศึกษาไม่ครุ่นคิดถึงอดีตที่ผิดพลาด แต่พยายามแก้ไขให้ดีขึ้น					
7	นักศึกษามักวิตกกังวลว่าเพื่อนจะไม่ชอบตน					
8	นักศึกษายอมรับความคิดเห็นเสียงข้างมากของเพื่อน					
9	นักศึกษาสามารถร่วมงานกับเพื่อนที่ไม่ค่อยสนิทได้ด้วยความราบรื่น					
10	นักศึกษามักใจลอย นิ่งคิดเรื่องราวต่าง ๆ เพียงลำพัง					
11	นักศึกษามีการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน					
12	ปกติแล้วนักศึกษาเงียบขรึม ไม่ค่อยพูดกับใคร					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
13	นักศึกษารู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไม่ค่อยทันต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน					
14	หากงานไม่ประสบความสำเร็จ นักศึกษาคิดว่าเกิดจากความผิดพลาดของผู้อื่น					
15	นักศึกษาสนุกสนานรื่นเริงเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน					
16	นักศึกษารู้สึกว่าเพื่อนทำงานไม่ถูกใจนักศึกษา					
17	นักศึกษาจะหักทลายสร้างมิตรกับเพื่อนต่างสาขาอยู่เสมอ					
18	ในการทำงาน นักศึกษาชอบทำเอกสารมากกว่าการออกไปรายงานหน้าชั้น					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง
คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใด
ช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง					
2	นักศึกษาช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านด้วย ความเต็มใจ					
3	เมื่อนักศึกษาอยู่กับครอบครัว นักศึกษาอยู่ใน ห้องส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่					
4	นักศึกษาไม่ค่อยอยากแสดงความคิดเห็น เนื่องจากผู้ปกครองมักไม่เห็นด้วย					
5	นักศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครอง					
6	นักศึกษาไม่ได้ดูแลเอาใจใส่เมื่อผู้ปกครอง ไม่สบาย					
7	นักศึกษาเถียงทันที เมื่อผู้ปกครองว่ากล่าว ตักเตือน					
8	การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองต่อนักศึกษา					
9	ผู้ปกครองคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเมื่อนักศึกษา ไม่สบาย					
10	เมื่อนักศึกษาทำความผิด ผู้ปกครองจะว่า กล่าวหรือลงโทษโดยไม่ถามเหตุผล					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
9	การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองต่อนักศึกษา เมื่อนักศึกษามีปัญหา สามารถขอคำปรึกษา จากผู้ปกครองได้เสมอ					
10	ผู้ปกครองคอยให้กำลังใจในการเรียนแก่นักศึกษา					
11	ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษกับเพื่อนที่วิทยาลัย					
12	ผู้ปกครองให้นักศึกษาเลือกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ					
13	ผู้ปกครองไม่ถามความคิดเห็นนักศึกษาหากเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว					
14	ผู้ปกครองให้คำชมเชยหรือแสดงความชื่นชมเมื่อนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน					
15	ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิด ตัดสินใจและรับผิดชอบในเรื่องส่วนตัว โดยคอยดูแลอยู่ห่างๆ					
16	ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาพานักศึกษาไปเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใด
ช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
และไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	สถานที่เรียน					
2	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
3	ในห้องสมุดมีหนังสือหลากหลายประเภท ให้เลือกอ่าน					
4	ห้องปฏิบัติการคับแคบเกินไป					
5	ในห้องสมุดไม่ค่อยมีหนังสือเกี่ยวกับเนื้อหา วิชาที่เรียน					
6	ห้องเรียนมีขนาดเพียงพอต่อจำนวน นักศึกษา					
7	นักศึกษาเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง เพราะสิ่ง รบกวนจากภายนอกห้องเรียน					
8	บริเวณรอบวิทยาลัยมีสถานที่ให้นักศึกษา นั่งทำงานกับเพื่อนได้					
9	หนังสือในห้องสมุดมีเพียงพอต่อจำนวน นักศึกษา					
10	สื่อการเรียนการสอน					
	เครื่องมือที่ใช้ในห้องปฏิบัติการมีความ เหมาะสมตรงตามเนื้อหาวิชาที่เรียน					
	เครื่องมือที่ใช้ในห้องปฏิบัติการมีไม่เพียงพอ กับจำนวนนักศึกษา					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
11	สื่อการเรียนการสอน					
12	สื่อเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความทันสมัย					
13	เครื่องมือที่ใช้ในห้องปฏิบัติการไม่ค่อยมีคุณภาพในการใช้งาน					
13	วิทยาลัยมีสื่อเทคโนโลยี เช่น เครื่องฉายภาพ (โปรเจ็คเตอร์) ให้นักศึกษาได้ใช้ประกอบการรายงานหน้าชั้นเรียน					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์					
2	นักศึกษาร่วมทำกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น					
3	นักศึกษามักแกล้งไม่เห็นเมื่ออาจารย์เดินผ่านมา					
4	นักศึกษาคอยช่วยเหลือเมื่อเห็นอาจารย์ถือสัมภาระหนัก					
5	นักศึกษาถามอาจารย์เมื่อเกิดข้อสงสัยในเนื้อหาวิชาที่เรียน					
6	นักศึกษาแสดงความเคารพเมื่อพบอาจารย์					
7	นักศึกษารู้สึกอายที่จะเล่าถึงปัญหาของนักศึกษาให้อาจารย์รับทราบ					
8	นักศึกษาดังใจฟังเวลาอาจารย์สอน					
9	นักศึกษาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					
10	การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษา					
11	อาจารย์คอยให้คำปรึกษาเมื่อนักศึกษาเกิดปัญหาเสมอ					
12	นักศึกษารู้สึกเป็นกันเองกับอาจารย์ทั้งในและนอกห้องเรียน					
13	อาจารย์ไม่ค่อยสนใจนักศึกษา					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
12	การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษา					
13	นักศึกษาไม่มีโอกาสได้มีปฏิสัมพันธ์กับ อาจารย์					
14	ในขณะที่เรียน อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษา แสดงความคิดเห็น					
	อาจารย์ไม่เคยชมเชยเมื่อนักศึกษาทำความดี					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1	นักศึกษารู้สึกว่าการเรียนในวิทยาลัยเป็นไปในลักษณะตัวใครตัวมัน					
2	นักศึกษารู้สึกว่าขาดเพื่อนที่สามารถปรับทุกข์ด้วยได้					
3	นักศึกษารู้สึกไม่ค่อยพอใจหากเพื่อนมีผลการเรียนดีกว่านักศึกษา					
4	นักศึกษาเป็นคนที่เพื่อนให้ความไว้วางใจ					
5	นักศึกษาได้รับการยอมรับจากเพื่อน					
6	นักศึกษาเล่าเรื่องส่วนตัวของเพื่อนสนิทคนหนึ่ง ให้เพื่อนสนิทอีกคนทราบ					
7	เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษา					
8	หากนักศึกษากับเพื่อนมีการแบ่งงานกลุ่มกันแล้ว นักศึกษาไม่มั่นใจว่าเพื่อนจะทำงานนั้นได้สำเร็จ					
9	นักศึกษาและเพื่อนคอยช่วยเหลือกันเรื่องการเรียนเสมอ					
10	เมื่อนักศึกษาไม่สบาย เพื่อนคอยห่วงใยถามไถ่เสมอ					
11	เพื่อนมักไม่ค่อยเต็มใจให้นักศึกษาร่วมทำกิจกรรมด้วย					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
12	ในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันปีใหม่ เป็นต้น นักศึกษาและเพื่อนๆ จะมีการมอบของขวัญ ให้กันเสมอ					
13	นักศึกษาไม่นินทาวาร้ายเพื่อนทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง					
14	นักศึกษาไม่ให้เพื่อนขอยืมใช้เครื่องเขียน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- จริงที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
- จริง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
- จริงบ้าง

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างและไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้าง
- จริงน้อย

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อย
- จริงน้อยที่สุด

หมายถึง

ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1	เมื่ออาจารย์มอบหมายงานกลุ่ม นักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มมีการประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดงานให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจตรงกัน					
2	หากนักศึกษาไม่ได้มีส่วนทำให้งานกลุ่มเกิดความผิดพลาด นักศึกษาไม่ช่วยเพื่อนในกลุ่มหาทางแก้ไข					
3	นักศึกษาให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนด้วยความกระตือรือร้น					
4	นักศึกษาไม่ชอบทำงานร่วมกับเพื่อนที่ไม่ค่อยสนิท					
5	เมื่อเข้าใจรายละเอียดงานกลุ่มแล้วนักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มช่วยกันคิดและตัดสินใจก่อนว่าต้องค้นคว้าเนื้อหาวิชาใด อุปกรณ์ที่จำเป็นมีอะไรบ้าง หาวิธีการ และกำหนดขั้นตอนการทำงาน					
6	ก่อนลงมือวางแผนการทำงาน นักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มช่วยกันรวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อประกอบการตัดสินใจ					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
7	นักศึกษาช่วยเพื่อนในกลุ่มทำความเข้าใจอธิบายสรุป และชี้แจงแผนการทำงานที่ต้องทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันภายในกลุ่ม					
8	นักศึกษาเงียบไม่แสดงความคิดเห็น และคล้อยตามความคิดเห็นของเพื่อนเสมอเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในการทำงานกลุ่ม					
9	งานที่ต้องดำเนินการถูกจัดสรรให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมรับผิดชอบ					
10	นักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มมีการกำหนดหน้าที่สมาชิกผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ หรืออาจารย์					
11	นักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มมีการสอบถามถึงสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วกับความรู้ใหม่ที่กำลังศึกษา เพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น					
12	นักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มมีการเตรียมการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในขณะปฏิบัติงาน เช่น หากสมาชิกในกลุ่มคนใดขาดเรียน สมาชิกที่เหลือก็มีความรู้และสามารถปฏิบัติงานในส่วนนั้นได้					
13	นักศึกษาทำงานเฉพาะส่วนที่ตนรับผิดชอบโดยไม่สนใจความเป็นไปของงานกลุ่มในส่วนอื่นที่ยังไม่เสร็จ					
14	ในการทำงานกลุ่ม นักศึกษากับเพื่อนในกลุ่มมีการติดตามงานว่าดำเนินการไปแล้วมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามแผนงานหรือไม่					
15	นักศึกษาคิดว่าไม่จำเป็นต้องทุ่มเทในการทำงานกลุ่ม เนื่องจากว่ามีเพื่อนในกลุ่มอีกหลายคนที่รับผิดชอบงาน					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
16	นักศึกษาช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของงานในกลุ่ม					
17	หลังจากส่งงานกลุ่มแล้ว นักศึกษาช่วยกันตรวจสอบงานในกลุ่มไม่ได้มีการประเมินผลงานว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด					
18	นักศึกษามีส่วนในความสำเร็จของงานกลุ่ม					
19	ส่วนใหญ่เพื่อนในกลุ่มที่เรียนเก่ง มีหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าเพื่อนคนอื่น					
20	หลังจากส่งงานกลุ่มแล้ว นักศึกษาช่วยกันหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป					

ภาคผนวก ข

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มสว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/12356

วันที่ 17 ธันวาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวเมทินี รุ่งรังษี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณ พลอยเลื่อมแสง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางสาวเมทินี รุ่งรังษี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

/s/

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.294
2	3.423
3	6.933
4	3.781
5	3.571 /
6	3.939
7	4.490
8	5.017
9	4.108
10	4.215
11	3.726
12	5.196
13	2.331
14	3.885
15	2.828

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8290

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามอัตนัยโน้ตส์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.548
2	5.607
3	2.695
4	4.784
5	3.422
6	2.253
7	2.623
8	2.802
9	2.458
10	2.951
11	3.770
12	5.383
13	4.190
14	2.686
15	2.541
16	5.312
17	5.180
18	3.873
19	4.506
20	5.972

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8710

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4.768
2	2.762
3	3.232
4	4.041
5	2.626
6	2.073
7	4.458
8	2.528
9	4.788
10	3.074
11	4.839
12	4.999
13	3.695
14	3.726
15	3.273
16	4.839
17	2.944
18	2.344

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8320

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
กับผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4.154
2	4.160
3	3.773
4	4.103
5	4.925
6	3.050
7	7.860
8	11.549
9	3.900
10	7.016
11	5.392
12	6.012
13	5.438
14	4.977
15	3.345
16	3.252

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8520

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของ
การเรียนการสอน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.674
2	6.062
3	3.959
4	5.344
5	4.280
6	4.360
7	5.115
8	6.656
9	3.037
10	2.064
11	3.182
12	3.714
13	3.389

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8660

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
กับอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.214
2	3.412
3	3.118
4	3.354
5	4.108
6	3.922
7	2.631
8	2.064
9	4.083
10	3.246
11	4.328
12	2.218
13	3.518
14	4.454

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7570

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
กับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2.361
2	3.051
3	5.283
4	2.245
5	2.739
6	2.549
7	2.460
8	2.361
9	2.077
10	4.982
11	3.580
12	2.070
13	2.064
14	2.691

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7110

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการทำงานกลุ่ม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.363
2	2.064
3	5.056
4	2.110
5	2.132
6	3.122
7	3.216
8	4.512
9	4.674
10	3.895
11	3.154
12	4.300
13	3.892
14	2.616
15	2.064
16	2.137
17	2.338
18	2.064
19	2.551
20	2.064

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7950

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเมทินี รุ่งรังษี
วันเดือนปีเกิด	29 กุมภาพันธ์ 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	905/1 หมู่ 9 ถนนอมรรัตน์ ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000
ประวัติการศึกษา	
2541	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนครสวรรค์
2545	อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาจีน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2548	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ